

LUKAS

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA MAADONG BALITA NAK GINGSUYAT NI

LUKAS

Kaling Maadong Balita ay ingsuyat ni Lukas, mga 30 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 60 A.D.) Kaling suyat kag una sa ruha nak ingsuyat ni Lukas para sa ida amigo nak si Teofilo nak usang dungganong tawo. Kag pangruhang suyat nak ida ingsuyat ay kag Mga Binuhatan it mga Apostoles.

Si Lukas ay usang doktor, ag sida yang kag nagsusuyat it ibang parti it Bibliya nak buko usang lahi it Hudyo. Sida ay naging kaibahan ra ni Apostol Pablo sa pilang mga pagbiyahe nida. (Bin. 16:10-15; 20:6—21:25; 28:1-15.) Si Lukas, bag-o magsuyat ay ida anay ingpapag-arayan it maado kung tama kag ida isuyat.

Kag gingsisiling ni Lukas dili ay tungor sa pagkatawo ni Hesus, hastang sa Ida kamatayon ag pagbanhaw, ag sa Ida ra pagpaibabaw panglangit. Ing-iistorya nida kag tungor sa inghihimo ni Hesus pramas makabulig sa mga tawo nak masakit, mga nahihirapan ag mga makasal-anan. Ingsisiling ra nida kung pauno it ramo kag Ida pagpangamuyo sa Ida Tatay nak Dios ag Ida pagtudlo sa Ida mga disipulos tungor sa pagpangamuyo. Ing-uumir ra nida kag maramong pagtudlo ni Hesus parayan sa mga istorya (o

parabula) halimbawa, katong tungor sa mga nayaag nak ingsalbar it Dios. Kag pinaka-importante nak ingsiling ni Lukas ay si Hesus kag Kristo nak ingpromisa it Dios nak imaw kag maluwas sa tanan nak magtu-o sa Ida.

KAG SUYOR IT LUKAS

Kag Pagpangamusta *1:1-4*

Si Juan nak Manugbawtismo *1:5—3:20*

Kag Pagbawtismo ag Pagtintar kang Hesus
3:21—4:13

Kag Ministryo ni Hesus sa Galileya *4:14—9:6*

Kag Pagmatay kang Juan nak Manugbawtismo
9:7-9

Kag Ministryo ni Hesus sa Palibot it Galileya
9:10-50

Kag Pagpanaw ni Hesus pa-Herusalem *9:51—19:27*

Kag Huling Ministryo ni Hesus sa Herusalem
19:28—21:38

Kag Pagtiis it Maramong Hirap ni Hesus ag Kag
Ida Kamatayon *22:1—23:56*

Kag Pagkabanhaw ag mga Pagpakita Liwat ni
Hesus *24:1-53*

Kag Maadong Balita Tungor kang Hesu-Kristo nak Gingsuyat ni LUKAS

KAG PAGPANGAMUSTA

Sa Imo Talahuron nak Teofilo,*

¹ Maramoey kag mga tawo nak nagtinguha nak magsuyat it mga natabo sa amo

---

* **1: 1:0** Lukas 1:3.

² It katong rahali pa si Hesu-Kristo sa kalibutan. Nakita ninra kag tanang mga natabo magtuna pa sa primero, ag inra ra gingwali sa maramong lugar kag mga bisaya it Gino-o.

³ Ako ra mismo† kag nag-usisa it maado magtuna sa primero, ag nupay maado sa ako pagmuyat nak ako ra isuyat it pasunor kag tanang natabo agor imo mababasa.

⁴ Kali ay agor maayaman nimo kag kamatuuran tungor sa mga bagay nak gingtudloey sa imo.

SI JUAN NAK MANUGBAWTISMO

Kag Pagpaayam nak Matatawo si Juan nak Manugbawtismo

⁵ It katong kapanahunan ni Herodes nak Bantog nak Hari it Hudeya ay inggwa it usang saserdote nak kag ngayan ay Zacarias. Sida ay kaumir sa mga saserdote nak halin sa linya ni Abias. Kag ida asawa nak si Elisabet ay usa rang inanak it unang saserdote nak si Aaron.

⁶ Sinrang mag-asawa ay parehong matarong sa pagmuyat it Dios, dahil sa inra pagpangabuhi it kumporme sa mga Kasuguan ag sa mga sulunranon nak halin sa Ginoong Dios, kada waya't masisiling laban sa inra.

⁷ Ugaling ay waya sinra't anak dahil si Elisabet ay baog ag sinra'y parehong mga maguyangey.

⁸ Usang adlaw si Zacarias ay nagsiserbisyo sa atubangan it Dios bilang saserdote, dahil it kato ay turno it inra grupo sa pagserbisyo sa Templo.

---

† **1:3 1:3** Si Lukas kag nagsuyat it kaling Maadong Balita ag Mga Binuhatan.

⁹ Tuyar sa inra naanaraney sinra ay nagbunot-bunutan, ag si Zacarias kag nabunot nak imaw kag masunog it insenso sa Sagradong Lugar it Templo it Gino-o. Ngani, nagsuyor sida ruto

¹⁰ tong orasey it pagsunog it insenso. Sa liwas ay nagtiniponey kag maramong mga tawo nak nagpipinangamuyo.

¹¹ Habang rahagto sida, gulpi yang nak nagyuwaw kag usang anghel it Gino-o nak nakat-inrog sa bandang tu-o it altar nak sunugan it insenso.

¹² Ngasing, nabayaka si Zacarias tong makita nida kag anghel ag nakabatyag sida it kahadlok.

¹³ Ugaling, nagsiling kali sa ida, “Zacarias, aya gikahadlok! Ingrungog it Dios kag imo pangamuyo, kada kag imo asawa nak si Elisabet ay maanak it kayake, ag imo sida apangayanan nak Juan.

¹⁴ Sida ay inro mamumut-an ag sida kag mata-o it kasadya sa inro. Ag sa ida pagkatawo ay maramo kag makinasadya,

¹⁵ dahil magiging rako kag pagmuyat sa ida it Gino-o. Indi sida mag-inom it ayak o mga nakakayango nak inumon. Ag sida ay mapupuno it Ispirito Santo habang sida ay ingsasabak it ida nanay.

¹⁶ “Ag ida apabalikon kag maramong mga taga-Israel sa Dios nak inra Gino-o.

¹⁷ Sida ra kag mauna pramas ihanra kag mga tawo para sa pag-abot it Gino-o. Sida ra kag maraya it ispirito ag gahom nak pareho kang Propeta Elias[‡] it kato. Ahimuon nida kali agor

---

[‡] 1:17 1:17 Basaha ra sa Mal. 4:5.

apabalikon kag buot it mga tatay sa inra mga anak, ag agor pasunron kag mga suwail sa kaayam ag tugra it mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios, sa pag-aman nida sa mga tawo nak hanrang magsunor sa Gino-o.”

¹⁸ Nagsiling si Zacarias sa anghel, “Pauno nako maaayaman nak matatabo kinang imo ingsiling? Kaguyangey ako ag imaw ra kag ako asawa.”

¹⁹ Nagsabat kag anghel, “Ako si Gabriel. Ako ay nagtitinrog sa atubangan it Dios, ag Sida kag nagsugo sa ako agor magraya sa imo it kaling masadyang balita.

²⁰ Ag dahil indi nimo ako igpatihan, tuna ngasing ikaw ay mabubungoy ag mauudom hastang sa adlaw nak matupar kaling ako ingpaayam sa imo sa tamang panahon.”

²¹ Habang sa suyor pa si Zacarias it Templo, kag mga tawo ay naghuhuyat sa pagliwas nida, ag natingaya sinra asing narugay sida.

²² Pagliwas nida ay indiey sida makabisaya, kada naisip ninra nak inggwa it gingpakita sa ida kag Gino-o ruto sa suyor it Templo. Nagsinyas yangey sida sa inra ag nagpadayon kag ida pagkaudom.

²³ It katong nataposey kag mga adlaw it ida pagserbisyo sa Templo ay nagpauliey sida.

²⁴ Waya narugay, nagsabak kag ida asawa nak si Elisabet ag sa suyor it limang buyan ay waya sida giliwas-liwas it bayay.

²⁵ Siling nida, “Ingaluy-an ako it Gino-o, kada imaw kali kag resulta. Ingmuyatan Nida kag ako kahimtangan, ag ingbaoy kag ako kahud-anan sa atubangan it mga tawo.”

Kag Pagpaayam nak Matatawo kag Usang Anak nak Apangayanan nak Hesus

²⁶ Sa pang-an-om nak buyan it pagsabak ni Elisabet, ingsugo ray it Dios kag anghel nak si Gabriel papagto sa banwa it Nazaret[§] sa Galileya.

²⁷ Sida ay ingsugo nak pagtuhan kag usang birhen nak rayaga nak napamayadihaney it usang kayake nak kag ngayan ay Jose, nak halin sa lahi ni Haring David. Kag ngayan it kaling rayaga ay si Maria.

²⁸ Nagpakita kaling anghel kang Maria ag nagsiling, “Magkasadya ka, ikaw nak namut-an it Dios! Kag Gino-o ay kaibahan nimo!”

²⁹ Ugaling ay nabayaka sida riling ingbisaya sa ida it anghel ag ida ingpakaisip kung asing tuyar kag pagbugno sa ida it kali.

³⁰ Ag nagsiling ray sa ida kag anghel, “Maria, aya gikahadlok! Ikaw ay namut-an it Dios!”

³¹ Panimati anay! Masabak ikaw ag maanak it kayake. Ag apangayanan nimo Sida nak Hesus.*

---

§ **1:26 1:26** Kag banwa it Nazaret ay waya yaki namitlang sa Yumang Kasuyatan. Ag aber kag bisaya nak “taga-Nazaret” (o “Nazarenhon”) ay waya namitlang sa pagbisaya it mga propeta. Sa isip it karamuang mga maayam sa Bibliya kag pag-istar ni Hesus sa Nazaret ay katuparan it inra mga ingbisaya nak kag ingpromisang Kristo ay asikwayon ag atrataron it mayain. Makikita nato sa Juan 1:46 nak kag inra paggamit it bisayang “taga-Nazaret” ay inra inggagamit bilang pag-insulto kang Hesus. Ugaling, inggwa it ibang mga maayam sa Bibliya nak nagsisiling nak kag bisayang “Nazaret” ay halin sa Hebreo nak “netser” nak kag gustong bisayahon ay “sanga” (Basaha sa Jer. 23:5; Zac. 3:8 ag Isa. 11:1-2.) nak kag ingpapatungran it kali ay kag ingpromisang Kristo. * **1:31 1:31** Basaha ra sa Isa. 7:14.

32 Mababantog Sida, ag atawagon nak Anak it Pinaka-mataas nak Dios. Ita-o sa Ida it Ginoong Dios kag trono it Ida ginikanan nak si David,[†]

33 ag Sida kag mahari sa mga inanak ni Jacob hastang sa waya't katapusan. Ag kag Ida paghari[‡] ay indi matapos-tapos.”

34 Nagpangutana si Maria sa anghel, “Pauno kali matatabo ay waya pa ngani ako it asawa?”

35 Nagsabat kag anghel, “Kag Ispirito Santo ay mapasa-imo, ag asinrungan ka it gahom it Pinaka-mataas nak Dios, kada kag imo ianak ay atawagon nak Balaan, kag Anak it Dios.

36 Pagtoy ag muyatan kag imo hali nak si Elisabet. Ayam it tanan nak sida ay baog, pero ngasing ay nagsabakey sida it usang kayake aber sida ay maguyangey. Ag kina ay pang-an-omey nak buyan.

37 Waya't imposible sa Dios!”

38 Ag nagsiling si Maria, “Oho, rahali ako nak ulipon it Gino-o. Kabay pang matabo sa ako kag imo ingsisiling nak kabubut-on it Gino-o.” Imaw kato ag nawagitey kag anghel sa ida atubangan.

Kag Pagpagto ni Maria kang Elisabet

39 Waya narugay pagkatapos it kina, nagrali-rali it pagto si Maria sa inggwa't bukir ruto sa usang banwa sa Hudeya.

[†] **1:32 1:32** Basaha ra sa Isa. 9:6. [‡] **1:33 1:33** o “gingharian it Dios.” Sa Bibliyang Griyego, kung kausa pag nagsiling nak ginghamian it Dios, kag gustong bisayahon ay kag “paghari it Dios” sa kabuhi it mga tawo. Kung kausa ra ay kag gustong bisayahon ay “langit” kung hariin kag Dios ay naghahari.

⁴⁰ Pag-abot nida ruto, nagsuyor sida sa bayay ni Zacarias ag ingkamusta si Elisabet.

⁴¹ Pagkarungog ni Elisabet it pangamusta ni Maria, napautbo kag anak nak asa ida bituka. Ag si Elisabet ay napun-an it Ispirito Santo,

⁴² ag napasiling it makusog, “Ingpakamaado ka sa tanang mga kabade, ag ingpakamaado ra kinang anak raha sa imo bituka!

⁴³ Ag asing ako ay ingtaw-an it kaling rakong pribilehiyo nak bisitahon it nanay it ako Gino-o?

⁴⁴ Dahil tong narunggan nako kag imo pangamusta, kaling anak dili sa ako bituka ay napautbo sa kasadya.

⁴⁵ Ag abang buynas ikaw dahil nagpati ka nak matutupar katong ingpasiling sa imo it Gino-o!”

Kag Kanta it Pagdayaw ni Maria

⁴⁶ Ag nagsiling si Maria:

“Kag ako tagipusuon ay nagdadayaw sa Gino-o,

⁴⁷ ag kag ako ispirito ay nagkakasadya dahil sa Dios nak ako Manluluwas,

⁴⁸ dahil Ida nakita kag ako pagkakubos bilang Ida ulipon.

Tuna ngasing, hastang sa waya't katapusan, ako ay atawagon it tanang tawo nak abang buynas,

⁴⁹ dahil Sida nak Makagagahom ay imaw kag naghimo sa ako

it mga katitingayang mga butang,

ag balaan kag Ida ngayan.

⁵⁰ Kag kaluoy it Dios ay para yang ruto sa mga inggwa't kahadlok sa Ida

sa bawat balhin it kada linahi. §

⁵¹ Ingpakita Nida kag kusog it Ida mga damot katong gingpalayas Nida kag mga tawo nak nagpapamutang sa inra sarili nak sinra'y mga mataas.

⁵² Gingbay-an it gahom kag mga naghahari halin sa inra mga trono, ag gingtaas Nida kag mga kubos.

⁵³ Ida ingbusog it mga maadong butang kag mga gutom, pero kag mga manggaranon ay Ida ingpalayas nak waya't karaya-raya.

⁵⁴ Ingbuligan Nida kag Ida mga piniling Israelin-hon nak nagsiserbisyo sa Ida dahil waya Nida gilimti nak kaluy-an kita,

⁵⁵ tuyar sa Ida ingpromisa sa ato mga ginikanan magtuna kang Abraham hasta sa bawat pagbalhin it ato mga linahi hastang sa waya't katapusan.”*

⁵⁶ Ag nagtiner si Maria ruto kana Elisabet sa suyor it tatlong buyan bag-o nagpauliey.

Kag Pag-anak ni Elisabet kang Juan nak Manugbawtismo

⁵⁷ Ngasing, nag-abot kag oras it pagpasyapo ni Elisabet ag nag-anak sida it kayake.

⁵⁸ It katong narunggan it mga kayungot ag mga kahalihan nida nak ingkaluy-an sida it Gino-o ay nagkinasadya sinra kaibahan sida.

⁵⁹ Pag-abot it pangwayong adlaw ay nagpagto sinra sa bayay nina Zacarias agor tulion kag

---

§ 1:50 1:50 Basaha ra sa Sal. 103:17. * 1:55 1:54-55 Basaha ra sa Hen. 17:7.

anak.† Ag Zacarias tan-a kag ipangayan ninra sa anak sunor sa pangayan it ida tatay,

⁶⁰ ugaling nagsiling kag ida nanay, “Indi puyde, kag ato ipangayan sa ida ay Juan.”

⁶¹ Ag napasiling ray sinra, “Pero waya kamo it hali nak tuyar kag ngayan.”

⁶² Kada, gingsinyasan ninra kag tatay it anak agor masaduran kung ni-o kag gusto nida nak ipangayan dili.

⁶³ Naghagar si Zacarias it masusuyatan ag ingsuyat nida kali, “Kag ida ngayan ay Juan.” Kada sinrang tanan ay natingaya.

⁶⁴ Ag imaw katong nakabisayay sida nak pay nagyuga kag ida rila, ag sida ay nagdayaw sa Dios.

⁶⁵ Natingaya kag tanang inra mga kayungot. Ag kaling tanan nak natabo ay nabantog sa tanang mga banwa ag sa bug-os nak kabukiran it Hudeya.

⁶⁶ Ag kali ay natanom sa bawat isip it tanang mga nakarungog ag nagsiling sinra, “Magiging ni-o ara kaling anak?” dahil kag gahom it Gino-o ay hina sa ida.

Kag Kanta ni Zacarias

⁶⁷ Ngasing, kag tatay ni Juan nak si Zacarias ay napuno it gahom it Ispirito Santo ag nagta-o it mensahe halin sa Dios parayan sa pagkanta nak tuyar kali:

⁶⁸ “Dayawon kag Ginoong Dios it mga Israelin-hon,

---

† **1:59 1:59** Basaha ra sa Hen. 17:12 ag Lev. 12:3.

dahil ingkaluy-an ag ingtubos Nida kag Ida mga katawuhan.

⁶⁹ Nagtaas Sida it usang gamhanan nak Manlu-luwas

halin sa linya it Ida ulipon nak si David,

⁷⁰ (kumporme sa Ida gingpromisa parayan sa Ida mga balaan nak propeta it katong una,)

⁷¹ nak kita ay masasalbar sa mga damot it ato mga kaaway

ag sa tanang mga naglalaban sa ato.

⁷² Sa parayan nak kina ingpakita it Dios

kag pagtupar Nida sa Ida ingpromisang kaluoy sa ato mga ginikanan,

ag kag Ida pagrumrom sa Ida balaan nak kasug-tanan.

⁷³ Kali ay imaw kag Ida ingsumpaan

sa ato Pinaka-tatay nak si Abraham,

⁷⁴ akaluy-an Nida kita nak masalbar

halin sa mga damot it ato mga kaaway,

pramas makaserbisyo kita sa Ida nak waya't kahadlok.

⁷⁵ Ag kita ay mapangabuhi sa balaan ag maadong parayan

sa Ida atubangan it bug-os nak kabuhi.

⁷⁶ Ag ikaw, ako anak,

ay atawagon nak propeta it Pinaka-mataas nak Dios,

dahil mauna ikaw sa Gino-o agor imo ihanra kag Ida arayanan.

⁷⁷ Ag imo ipaayam sa Ida katawuhan nak sinra ay maluluwas

parayan sa pagpatawar sa inra mga kasal-anan.

⁷⁸ Kumo rako kag kaluoy it ato Dios,

kada ingparaya Nida kag usa halin sa langit
pramas luwason kita.

Ag kag pag-abot it kaling usa ay puyding
ikumpara

sa pagsubat it adlaw sa aga.

⁷⁹ Sida kag mapahadag sa mga pay nabubuhi sa
karuymanan, nak waya it pag-asa,
dahil kamatayon yang kag ingpapaabot it
inra kabuhi.‡

Ag Sida ra kag masapupo sa ato mga siki nak
magtikang

pagpagto sa rayan it katimunungan.”

⁸⁰ Kaling anak ay nagrako ag naging makusog
sa ida ispirituhanong pagpangabuhi. Ag ruto
sida giistar sa mayangkag nak kabukiran hastang
nag-abot kag adlaw nak nagpakilaya sida sa
nasyon it Israel.

2

Kag Pagkaanak kang Hesu-Kristo (Mateo 1:18-25)

¹ It kato nagsugo kag Cesar nak kag ngayan ay
si Agosto, nak kag tanang tawo nak nasasakupan
it Emperyo it Roma ay dapat magpalista.

² Imaw kali kag unang pagpalista tong kag
governador it Sirya ay si Cirenio.

³ Kada kag tanang tawo ay nagpinauli sa inra
sariling mga banwa pramas magpalista.

⁴ Si Jose ay usa sa mga nagtukar halin sa
banwa it Nazaret sa Galileya papagto sa banwa

---

‡ 1:79 1:79 Basaha ra sa Isa. 9:2.

it Betlehem* sa Hudeya kung hariin natawo si Haring David, dahil si Jose ay halin sa linya ni David.

⁵ Nagpagto sida agor magpalista, kanunot kag ida napamayadihaney nak rayaga nak si Maria, kada pay iday ra asawa suno sa inra kustombre. Ag kali ay asa huling buyaney it ida pagsabak.†

⁶ Ag habang rahagto sinra, nag-abot kag oras it ida pagpasyapo.

⁷ Pero sa bayay nak dayunan ay wayaey it lugar para sa inra. Ngani, ging-anak ni Maria kag ida panganay nak anak nak kayake sa pasilungan it mga hadop. Gingpuros nida kali it yamit nak imaw kag inra ingpupuros sa mga bag-ong puslot nak anak, bag-o ingpahigra sa butangan it kumpay para sa mga alagang hadop.

Kag Pagpakita it mga Anghel sa mga Manugbantay it Karnero

⁸ Sa lugar ra nak kato it Betlehem ay inggwa't mga manugbantay it karnero nak asa bukir ag nagraramyag sinra it bantay sa inra mga alaga.

⁹ Gulpi yang nak inggwa't usang anghel it Gino-o nak nagpakita sa inra ruto, ag sinra ay nalibon it kasiga-sigang kahimayaan it Gino-o, kada sinra ay nagkahadlok.

¹⁰ Pero nagsiling sa inra kag anghel, “Aya kamo gikahadlok! Panimati kamo, dahil ingraray-an

---

* **2:4 2:4** Sa bisayang Hebreo kag gustong bisayahon it ngayang Betlehem ay “Bayay it Tinapay,” ag kaling banwa ay 8 kilometros papagto sa sur halin sa syudad it Herusalem. † **2:5 2:5** Basaha sa Glosaryo kag tungor sa kustombre it “Pagpamayadi it mga lahi it Hudyo.”

kamo nako it maadong balita tungor sa rakong kasadya nak mapapasa tanang mga tawo.

¹¹ Ngasing, hagto sa banwang inghalinan ni David ay ging-anak kag Manluluwas nak imaw kag Kristo nak Gino-o.

¹² Kali kag magiging tanra para sa inro, makikita ninro kag usang anak nak napupuros it hamo ag nakahigra sa usang butangan it kumpay para sa mga alagang hadop.”

¹³ Bag-o gulping nagyuaw ra kag karamo-ramong langitnon nak mga sundalong anghel nak nagdadayaw sa Dios sa pagsiling,

¹⁴ “Dayawon kag Dios sa kauibabawan, ag sa duta ay magkainggwa't katimunungan kag mga tawo

nak Ida namumut-an!”

¹⁵ Pagkahalin it mga anghel sa inra atubangan ag nagbalik sa langit, kag mga manugbantay it karnero ay napasiling sa usa'g-usa, “Kitay sa Betlehem ag ato muyatan kaling natabo nak ingpabalita sa ato it Gino-o.”

¹⁶ Ngani, nagrali-rali sinra it pagto, ag nakita ninra sina Maria ag Jose, kaibahan kag anak nak nakahigra sa butangan it kumpay.

¹⁷ Pagkakita ninra sa Ida, ing-uma ninra kana Maria kag ingsiling sa inra it mga anghel tungor riling anak.

¹⁸ Ag abang katingaya it tanang nakarungog sa ing-uma it kaling mga manugbantay it karnero.

¹⁹ Pero natanom sa isip ni Maria kaling tanang mga bagay ag ida kali ing-isip-isip.

²⁰ Pagkatapos it kato, nagbalik sa bukir kag mga manugbantay it karnero nak ginghihimaya

ag gingdadayaw kag Dios sa tanang inra narunggan ag nakita, nak tuyar nak gador sa ing-uma it anghel sa inra.

Kag Pagta-o it Ngayan ag Paghalar kang Hesus sa Templo

²¹ Pag-abot it pangwayong adlaw it pagkatawo it kaling anak, ingpatuli Sida ag ingpangayanan nak Hesus, kag ngayan nak ingta-o sa Ida it anghel bag-o pa Sida ingsabak.

²² Pag-abot it adlaw it paglimpyo sa bagong anak nak nanay, kumporme sa ingkikinahangan it Kasuguan ni Moises ay ingraya ni Jose ag ni Maria si Hesus sa Templo sa Herusalem agor ihalar sa Gino-o.

²³ Kali ay kumporme sa nasuyat sa Kasuguan it Ginoong Dios nak, “Bawat panganay nak kayake ay agahinon para sa Gino-o.”‡

²⁴ Nagpagto ra sinra ruto sa Templo agor maghalar it kayake ag kabade nak bato-bato o ruhang batang salumpati nak ingmatay, kumporme sa ingsisiling sa Kasuguan it Gino-o. §

²⁵ Ngasing, inggwa ruto sa Herusalem it usang maguyang nak kayake nak kag ngayan ay Simeon. Kaling maguyang ay maadong tawo ag matutom sa Dios. Sida ay naghuhuyat sa itaong kahilwayan sa mga Israelinhon, ag kag Ispirito Santo ay hina sa ida.

²⁶ Ingpaayamey sa ida it Ispirito Santo nak indi anay sida gibay-on it Gino-o hastang waya pa

---

‡ **2:23 2:23** Basaha ra sa Exo. 13:2,12,15. § **2:24 2:24** Basaha ra sa Lev. 12:8.

nida nakikita kag Kristo nak ingpromisa it Gino-o.

²⁷ Sa pagtuytoy it Ispirito Santo nagpagto sida ag nagsuyor sa Templo. It katong ingranya ruto si Hesus it Ida mga maguyang agor tumanon kag inghahagar it Kasuguan ni Moises,

²⁸ ay ingkugos ni Simeon si Hesus ag nagdayaw sa Dios sa pagsiling,

²⁹ “Ako Gino-o, ako nak Imo ulipon ay pataliwaney it hanuyos, ngasing nak ingtuparey Nimo kag Imo ingpromisa sa ako.

³⁰ Nakitaey it ako sariling mga mata kag Imo ingsugo nak Manluluwas,

³¹ nak Imo inghanra sa atubangan it tanang tawo.

³² Sida ay magiging iwag nak mata-o it kahadagan sa mga buko Hudyo,* ag mata-o it kahimayaan sa Imo piniling nasyon nak Israel.”

³³ Napakatingaya kag tatay ag nanay it anak sa ingsiling ni Simeon tungor sa Ida.

³⁴ Masunor, ingbendisyunan sinra ni Simeon ag nagsiling sida kang Maria,

“Kaling anak ay piniliey pramas parusahan kag ibang tawo sa Israel ag aluwason kag iba. Sida ra kag magiging usang tanra nak nagtutudlo it rayan papagto sa Dios nak akuntrahon it maramong tawo.

---

* **2:32 2:32** o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

³⁵ Ngani, kag mga nakatago sa kaisipan it tawo ay Ida ipaayam. Ag pag natabo kali Maria, kag imo tagipusuon ay pay ingtubsok it matayom.”

³⁶ Ag inggwa ra ruto sa Templo it usang kabade nak propeta nak kag ngayan ay si Ana, nak anak ni Panuel nak halin sa lahi ni Aser, ag sida ay kaguyang-guyangey. Pitong tuig yang sidang nagpangabuhing kaibahan kag ida asawa,

³⁷ bag-o sida ay nabalo. Ngasing ay otsenta ik-watrong tuigey sida. Puat sida ruto sa Templo, ag halos ay wayaey sida gihahalin ruto sa pagdayaw sa Dios parayan sa pagpuasa ag pagpangamuyo adlaw ag gab-i.

³⁸ It katong oras rang kato ay ruto sida sa Templo. Sida ay nagpayungot kana Maria ag nagpasalamat anay sa Dios, bag-o nagbisaya tungor sa anak para sa tanang rahagto nak naghuhuyat sa katubusan it Herusalem.

³⁹ Katong natumaney it mga maguyang ni Hesus kag tanan nak inghahagar it Kasuguan it Gino-o, nagpauliey sinra sa banwa it Nazaret sa Galileya.

⁴⁰ Ag si Hesus ay nagrako nak matigson ag maayo. Ag Sida ay namut-an it Dios.

Kag Pagpabilin ni Hesus sa Templo

⁴¹ Tuig-tuig kada Pista it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo sa Ehipto,† kag mga maguyang ni Hesus ay nagpapagto sa Herusalem.

⁴² Tong si Hesus ay dose anyosey nagtukar sinra pa-Herusalem tuyar sa inra batasaney.

---

† **2:41 2:41** o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13.)

⁴³ Pagkatapos it Pista, nagginaney sinra pa-pauli, pero kaling binatilyo nak si Hesus ay nagpabilin ruto sa Herusalem nak waya nasasaduri it Ida mga maguyang.

⁴⁴ Dahil kabi ninra ay hina si Hesus nak kaibahan it inra mga karungan, nagpadayon sinra sa inra pagpauli. Usang adlawey ninra it baktas bag-o Sida inghanap it Ida mga maguyang sa inra mga kahalihan ag mga kakilaya.

⁴⁵ Tong waya ninra nakita si Hesus, nagbalik sinra sa Herusalem ag inra Sida inghanap ruto.

⁴⁶ Pagkalipas it tatlong adlaw, nakita ninra Sida sa suyor it Templo nak nakaingkor kaibahan kag mga Manunudlo it Kasuguan.‡ Nagpapanimati Sida ag nagpapangutana sa inra.

⁴⁷ Ag kag tanan nak nagrurungog sa Ida ay nagkatingaya, dahil Sida ay karali-rali makabaoy it Ida mga narurungan. Ag natingaya ra sinra sa Ida mga sabat.

⁴⁸ Katong nakita Sida ruto it Ida mga maguyang ay napakatingaya sinra. Ag ingpangutana Sida it Ida nanay, “Anak, asi rang tuyar kag Imo inghimo sa amo? Muyati, kami it Imo tatay, sa amo subrang pagkabayaka sa Imo ay nagpakahanap kami.”

⁴⁹ Nagsabat si Hesus, “Asing inro Ako ingpakahanap? Waya baga ninro naayami nak dapat talagang hali Ako sa bayay it Ako Tatay?”

⁵⁰ Pero waya ninra naintyendihe kaling Ida ingsiling sa inra.

---

‡ **2:46 2:46** o “Eskriba” nak halin sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

⁵¹ Ag nagnunot Sida sa inra papauli sa Nazaret ag Sida ay naging masinunranon sa inra. Kaling tanang mga natabo ay natanom sa isip it Ida nanay.

⁵² Ag habang narurugangan kag Ida edad ay narurugangan ra kag Ida kaayo. Ag Sida ay namumut-an it Dios ag imaw ra kag mga tawo.

3

Kag mga Inghimo ni Juan nak Manugbawtismo (Mateo 3:1-12; Markos 1:1-8; Juan 1:23,26-27)

¹ It katong pangkinseng tuigey it paghari it Cesar nak kag ngayan ay si Tiberias sa Emperyo it Roma, si Poncio Pilato kag gobernador it Hudeya. Si Herodes Antipas ra kag gobernador it Galileya. Kag ida maguyáng ray ra sa tatay nak si Felipe kag Prinsipe it mga lugar it Itureya ag Traconite, ag si Lisantias kag gobernador it Abilinya.

² Ag sina Anas ag Caipas kag mga Pinakamataas nak Saserdote sa Herusalem.

Ay imaw ra kag tuig nak nag-abot kag mga bisaya it Dios kang Juan nak anak ni Zacarias, tong ruto pa sida sa mayangkag nak kabukiran.

³ Kada inglibot nida kag tanang mga lugar sa magkanyudong habig it Suba it Jordan ag nagbantala nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy ag magpabawtismo agor apatawaron it Dios kag inra mga kasal-anan.

⁴ Ngani, parayan riling inghimo ni Juan ay ida ingtupar kag nakasuyat sa libro ni Propeta Isaias nak,

“Inggwa't usang nagbabantala it makusog sa mayangkag nak kabukiran nak nagsisiling, Thanra ninro kag arayanan it Gino-o, tadlunga kag Ida mga rayanan.*

⁵ Tambake ra kag tanang mga marayom nak parti it duta, ag patagon kag mga kabagunturan.

Tadlunga kag mga liko-liko nak rayan, ag pantayon kag mga bako-bako.

⁶ Makikita it tanang tawo kag Manluluwas nak ingsugo it Dios.' "†

⁷ Nagsiling matuor si Juan sa maramong tawo nak nagpipinagto sa ida agor magpabawtismo:

“Kamong mga tusong tawo! Sin-o kag nagpaandam sa inro nak makakaiwas kamo sa paabutong parusa it Dios kung kamo ay mababawtismo?

⁸ Kung klarong kamo ay naghinuysoyey ay ipakita kina ninro parayan sa inro maadong buhat. Aya ninro giisipa nak porke si Abraham kag inro inghalinan ay makakaiwasey kamo sa parusa. Ingsisiling nako sa inro nak kaya ra it Dios nak maghuman it mga magiging inanak ni Abraham halin sa mga bato nak kali.

⁹ Kag parusa it Dios sa inro ay tuyar sa wasay nak nakahanaey sa pinaka-ugat it puno. Ag bawat puno nak waya gipapamunga it maado ay apukanon yangey ag ahimuong rabok.”

¹⁰ Nagpangutana kang Juan kag mga tawo, “Ni-o ngasing kag amo ahumanon?”

---

* **3:4 3:4** Isa. 40:3. † **3:6 3:6** Isa. 40:3-5.

11 Nagsabat sida, “Pag kag tawo ay inggwa't ruhang baro, dapat nidang ita-o kag usa ruto sa waya. Ag sida nak inggwa't pagkaon ay dapat nak ida partihan kag waya.”

12 Inggwa ra it mga manugsukot it buhis nak nagpagto kang Juan agor magpabawtismo, ag nagpangutana sinra, “Maestro, ni-o kag amo dapat nak himuon?”

13 Ag nagsabat sida sa inra, “Aya kamo gisukot it subra sa dapat.”

14 Ag nagpinangutana ra sa ida kag mga rahagtong sundalo, “Ay kami, ni-o kag amo dapat himuon?”

Nagsabat sida sa inra, “Aya kamo gipang-agaw it mga butang nak buko para sa inro it pwersahan, ag aya ra kamo gipangwarta parayan sa pag-akusar nak waya't kaklaruhan. Imbis nak tuyar ay makuntento yangey kamo sa inro kita.”

15 Ag dahil sa ingsiling ni Juan ay lalong ingpa-paabot it mga tawo kag pag-abot it ingpromisang Kristo, kada sinrang tanan ay nagpipinangutana sa inra sarili tungor kang Juan kung sidang gador kag Kristo.

16 Ingsabat sinrang tanan ni Juan, “Ing-babawtismuhan nako kamo sa tubi, pero inggwa it maabot nak mas yabaw pa kisa sa ako, ag aber maghubar it higit it Ida sandalyas ay buko ako angay. Sida kag mabawtismo sa inro it Ispirito Santo‡ ag kayado.

---

‡ 3:16 3:16 Kali ay natupar sa Bin. 2:3-4.

17 Sida ay puyding ikumpara sa usang manug-pakuyay nak ibuyag kag mga upa sa timgas. Ahawanan anay nida kag apakuyadan, ag tipunoney nida kag timgas sa ida usunan ag asunugon kag upa sa kayado nak indi mapayong-payong.”

18 Maramong tuyar nak mga bisaya kag ida ingsiling sa ida pagwali it Maadong Balita§ sa mga tawo.

19 Pero si Gobernador Herodes Antipas ay gingsaway* ni Juan dahil sa ida ging-iiba nak asawa it ida maguyáng, nak si Herodias,† ag imaw ra sa maramo pang kayainan nak ida inghuman.

20 Pero rinugangan pa nida kag ida kayainan sa ida pagpapriso kang Juan.

KAG PAGBAWTISMO AG PAGTINTAR KANG HESUS

Kag Pagbawtismo kang Hesus (Mateo 3:13-17; Markos 1:9-11)

21 Usang adlaw, habang nagbabawtismo si Juan sa mga tawo ruto ay nagpabawtismo ra si Hesus. Ag habang nagpapangamuyo Sida, nagbuka kag langit,

22 ag nagbaba sa Ida kag Ispirito Santo sa hitsura it usang salumpati. Ag inggwa't usang Boses halin sa langit nak nagsiling, “Ikaw kag

---

§ **3:18 3:18** o “Ebanghelyo.” * **3:19 3:19a** Basaha ra sa Lev. 18:16. † **3:19 3:19b** Nagpakasay si Herodias kang Haring Felipe nak ida tiyuhon bag-o nag-iba kang Prinsipe Herodes Antipas nak manghor it kali.

Ako pinalanggang Anak, ag sa Imo ay rako kag Ako kamuot.”‡

*Kag Inghalanan ni Hesu-Kristo
(Mateo 1:1-17)*

²³ Katong nagtuna si Hesus sa Ida pagtudlo kag Ida edad ay mga treyntang tuigey. Sa isip it mga tawo

Sida ay anak ni Jose nak anak ni Eli.

²⁴ Si Eli ay anak ni Matat,
ag si Matat ay anak ni Levi.
Si Levi ay anak ni Melki,
ag si Melki ay anak ni Jana.

Si Jana ay anak ni Jose,
²⁵ ag si Jose ay anak ni Matatias.
Si Matatias ay anak ni Amos,
ag si Amos ay anak ni Nahum.
Si Nahum ay anak ni Esli,
ag si Esli ay anak ni Nage.

²⁶ Si Nage ay anak ni Maat,
ag si Maat ay anak ni Matatias.
Si Matatias ay anak ni Semey,
ag si Semey ay anak ni Josec.

Si Josec ay anak ni Joda,
²⁷ ag si Joda ay anak ni Joanan.

Si Joanan ay anak ni Resa,
ag si Resa ay anak ni Zorobabel. §
Si Zorobabel ay anak ni Salatiel,
ag si Salatiel ay anak ni Neri.

²⁸ Si Neri ay anak ni Melki,
ag si Melki ay anak ni Adi.

---

‡ **3:22 3:22** Basaha ra sa Sal. 2:7 ag Isa. 42:1. § **3:27 3:27**
Basaha ra sa Hagai 1:1 ag Zac. 4:6-10.

Si Adi ay anak ni Cosam,
 ag si Cosam ay anak ni Elmadam.
 Si Elmadam ay anak ni Er,
²⁹ ag si Er ay anak ni Josue.
 Si Josue ay anak ni Eliezer,
 ag si Eliezer ay anak ni Jorim.
 Si Jorim ay anak ni Matat,
 ag si Matat ay anak ni Levi.
³⁰ Si Levi ay anak ni Simeon,
 ag si Simeon ay anak ni Juda.
 Si Juda ay anak ni Jose,
 ag si Jose ay anak ni Jonam.
 Si Jonam ay anak ni Eliaquim,
³¹ ag si Eliaquim ay anak ni Meleya.
 Si Meleya ay anak ni Mena,
 ag si Mena ay anak ni Matata.
 Si Matata ay anak ni Natan,
 ag si Natan ay anak ni David.*
³² Si David ay anak ni Jese,[†]
 ag si Jese ay anak ni Obed.
 Si Obed ay anak ni Booz,
 ag si Booz ay anak ni Salmon.
 Si Salmon ay anak ni Naason,
³³ ag si Naason ay anak ni Aminadab.
 Si Aminadab ay anak ni Admin,
 ag si Admin ay anak ni Arni.
 Si Arni ay anak ni Esron,
 ag si Esron ay anak ni Pares.
 Si Pares ay anak ni Juda,[‡]

---

* **3:31 3:31** Basaha ra sa 2 Sam. 5:6. † **3:32 3:32** Basaha ra sa Ruth 4:17,22 ag 1 Sam. 16:1. ‡ **3:33 3:33** Basaha ra sa Hen. 38:27-30; 49:8-12.

34 ag si Juda ay anak ni Jacob. §
 Si Jacob ay anak ni Isaac,*
 ag si Isaac ay anak ni Abraham. †
 Si Abraham ay anak ni Tera,
 ag si Tera ay anak ni Nahor.
 35 Si Nahor ay anak ni Serug,
 ag si Serug ay anak ni Reu.
 Si Reu ay anak ni Peleg,
 ag si Peleg ay anak ni Eber. ‡
 Si Eber ay anak ni Sela,
 36 ag si Sela ay anak ni Cainan.
 Si Cainan ay anak ni Arpaksad,
 ag si Arpaksad ay anak ni Sem. §
 Si Sem ay anak ni Noe,*
 ag si Noe ay anak ni Lamec.
 37 Si Lamec ay anak ni Metusela,
 ag si Metusela ay anak ni Enoc.
 Si Enoc ay anak ni Jared,
 ag si Jared ay anak ni Mahalalel.
 Si Mahalalel ay anak ni Cainan,
 38 ag si Cainan ay anak ni Enos.
 Si Enos ay anak ni Set, †
 ag si Set ay anak ni Adan. ‡
 Si Adan ay anak it Dios.

---

§ **3:34 3:34a** Basaha ra sa Hen. 25:26. * **3:34 3:34b** Basaha ra sa Hen. 21:3,12. † **3:34 3:34c** Basaha ra sa Hen. 22:18. ‡ **3:35 3:35** Kag ngayan ni Eber kag inghalinan it tawag nak “Hebreo.”
 § **3:36 3:36a** Basaha ra sa Hen. 5:32. * **3:36 3:36b** Basaha ra sa Hen. 5:29. † **3:38 3:38a** Basaha ra sa Hen. 5:1-3. ‡ **3:38 3:38b** Basaha ra sa Hen. 1:27; 2:7,20.

4

Kag Pagtintar ni Satanas kang Hesus (Mateo 4:1-11; Markos 1:12-13)

¹ Ngasing, si Hesus nak puno it gahom it Ispirito Santo ay pahaliney halin sa Suba it Jordan, ag Sida ay ingpangunahan it Ispirito Santo

² papagto sa mayado ag mayangkag nak kabukiran. Sa suyor it kwarentang adlaw nagtiner Sida ruto nak ingtitintar ni Satanas. Sa suyor it katong mga adlaw wayang gador Sida't kinaon, ag tong kali ay mataposey Sida ay ginutom nak gador.

³ Nagsiling si Satanas kang Hesus, "Kung Ikaw kag matuor nak Anak it Dios, sugu-a kaling mga bato nak maging tinapay."*

⁴ Ag nagsabat si Hesus, "Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, 'Buko yang sa pagkaon nabubuhi kag tawo.' "†

⁵ Pagkatapos, ingraya ray Sida ni Satanas sa pinaka-tumbo it abang taas nak baguntor ag ingpakita sa Ida kag tanang gingharian it kalibutan sa suyor it usang pisok yang nak gador.

⁶ Ag nagsiling si Satanas sa Ida, "Ita-o nako sa Imo kaling tanan nak gahom ag kamanggaran it kaling mga gingharian, dahil ingtaoy kali sa ako mga damot ag puyde nako kaling ita-o aber kanin-o nako gusto.

⁷ Kada kung Imo ako adayawon kaling tanan ay magiging Imo."

---

* **4:3 4:3** Kag pinaka-kan-on it mga lahi it Hudyo ay tinapay.

† **4:4 4:4** Deu. 8:3.

8 Pero nagsabat si Hesus sa ida, “Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag Ginoong Dios yang kag imo dapat dayawon ag Sida yang kag imo dapat serbisyuhan.’ ”‡

9 Masunor ay ingraya Sida ni Satanas sa syudad it Herusalem, ag ingpatinrog sa pinaka-tumbo it Templo, ag nagsiling sa Ida,

“Kung matuor Kang Anak it Dios, yukso,

10 dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, ‘Asugunon it Dios kag Ida mga anghel nak bantayan Ka.

11 Akuguson ag arahanan Ka ninra pramas kag Imo siki ay indi magtama sa bato.’ ”§

12 Nagsabat si Hesus sa ida, “Nakasuyat ra sa Sagradong Kasuyatan, ‘Daey igpurbahe kag GINO-O nak inro Dios.’ ”*

13 Pagkatapos it kaling tanang pagtintar sa Ida ni Satanas, ingbadaan anay it kali si Hesus hastang sa pag-abot ray it masunor nak maadong tyempo.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA GALILEYA

*Kag Pagtuna it Pagtudlo ni Hesus sa Galileya
(Mateo 4:12-17; Markos 1:14-15)*

14 Pagkatapos, nagbalikey si Hesus sa probinsya it Galileya nak napuno it gahom it Ispirito Santo, ag nabantog sa tanang mga lugar ruto kag balita tungor sa Ida.

15 Nagtudlo Sida ruto sa mga sinagoga† ag Sida ay ingpupuri it tanan.

---

‡ 4:8 4:8 Deu. 6:13. § 4:11 4:11 Sal. 91:11-12. * 4:12 4:12 Deu. 6:16. † 4:15 4:15 Kaling lugar ay puyding maging tilipunan ninra, o dayawan, o korte, o eskwelahan.

Waya Gikilay-a si Hesus it Ida mga Kasimanwa sa Nazaret
(Mateo 13:53-58; Markos 6:1-6)

¹⁶ Sa Ida pagpanglibutan ruto, nag-abot si Hesus sa Ida sariling banwa it Nazaret kung hariin Sida girako. Pag-abot it Adlaw it In-ugpahuway,‡ tuyar sa Ida batasaney, nagsuyor Sida sa sinagoga. Ag sa oras it inugbasa sa Sagradong Kasuyatan, nagtinrog Sida agor imaw it magbasa.

¹⁷ Ingrawat sa Ida it manugbulig sa sinagoga kag kasuyatan ni Propeta Isaias. Ingbukyar Nida kali ag nakita Nida kag parti kung hariin nakasuyat kag tuyar it kali,

¹⁸ “Kag Ispirito it Gino-o ay hali sa Ako, dahil ingpili Nida Ako nak magwali it Maadong Balita sa mga pobre.

Insgugo Nida Ako nak magbantala sa mga bihag nak sinra ay mapapahilway, kag mga bulag ay maado,

ag kag mga ingpapahirapan ay maalwan.

¹⁹ Insgugo ra Nida Ako nak ibantala sa Ida mga katawuhan nak nag-abotey kag tuig it pagluwas it Gino-o sa inra.”§

²⁰ Pagkabasa Nida rili, ay ingyungon Nida katong rolyo it kasuyatan ag ingrawat ray ruto sa manugbulig sa sinagoga ag nag-ingkorey. Ag

---

‡ **4:16 4:16** Kali sa bisayang Hebreo ay “Syabat.” Kaling adlaw ay magtuna sa pagsugbo it adlaw sa Biyernes hastang sa pagsugbo it adlaw sa Sabado. § **4:19 4:19** Isa. 61:1-2.

ingpakamuyatan Sida it tanan nak rahagto sa sinagoga.

²¹ Nagsiling Sida sa inra, “Ngasing nak adlaw, natupar kaling parti it Sagradong Kasuyatan habang inro ingpapanimation.”

²² Ingpuri Sida it tanan ag natingaya sinra sa Ida kabale-baleng mga bisaya. Ag nagsiling sinra, “Buko baga kali kag anak ni Jose nak taga-dili sa ato?”

²³ Nagsiling Sida sa inra, “Siguradong kag masunor ninrong isiling sa Ako ay kag kabisayahan nak kali, ‘Manugbuyong, buyunga anay kag imo sarili. Himu-a ra rili sa imo sariling banwa kag mga milagro nak Imo kuno inghimo sa Capernaum.’ ”

²⁴ Ag nagsiling pa si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Waya't propeta nak ingbabaton sa ida sariling banwa.

²⁵ “Isipa kag natabo it katong kapanahunan ni Propeta Elias. Waya gipauyana it Dios sa suyor it tatlong tuig ag tunga ag nagkainggwa it masyarong tigkagutom sa bug-os nak duta. Sa kamatuuran, maramong mga balong kabade rili sa Israel,

²⁶ pero waya gipapagtu-a it Dios si Elias sa aber sin-o sa inra rili, kundi sa usang balo nak buko nato kalahi ruto sa banwa it Sarepta sa Sidon.*

²⁷ Ag it katong kapanahunan ra ni Propeta Eliseo ay inggwa't maramong kitungon dili sa Israel, pero waya it aber usa sa inra nak ingpaado

---

* **4:26 4:26** Basaha ra sa 1 Hari 17:1,8-16; 18:1.

kundi si Naaman yang nak buko nato kalahi pero usang taga-Sirya.”†

²⁸ Pagkarungog ninra it kali, kag tanang tawo sa sinagoga ay nagkahangit.

²⁹ Kada nagtinrog sinra ag ingtuy-og si Hesus paliwas sa banwa hastang makaabot sinra ruto sa pinaka-pangpang it bubaguntor kung hariin kag inra banwa, agor inra Sida ihuyog ruto nak una kag uyo.

³⁰ Ugaling ay it yang rayan si Hesus sa inra tunga ag ingbadaan sinra.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak Nasasaniban it Mayaot

(Markos 1:21-28)

³¹ Pagkatapos, nag-us-os si Hesus sa syudad it Capernaum sa Galileya. Ag pag-abot it Adlaw it Inugpahuway, nagtudlo Sida sa mga tawo sa sinagoga.

³² Ag rakong gador kag katingaya ninra sa Ida pagtudlo, dahil nakita ninra nak kag Ida pagtudlo ay inggwa't gahom.

³³ Ruto sa sinagoga ay inggwa it usang tawo nak nasasaniban it mayaot. Marugay-rugay ay umidagak sida ag nagbisaya,

³⁴ “Hoy! Hesus nak taga-Nazaret! Aunhon kami Nimo? Nagpali baga Ikaw agor parusahan kami? Kilaya Ka nako! Ikaw kag Balaan nak halin sa Dios!”

³⁵ Pero, gingsaway ni Hesus katong mayaot sa pagsiling, “Hipos! Layas hina sa tawo!” Gingpakisay-kisay anay it mayaot katong tawo

---

† 4:27 4:27 Basaha ra sa 2 Hari 5:1-14.

ruto sa inra tunga, bag-o nagliwas kali sa ida ag waya sida nauno.

³⁶ Abang katingaya it tanang nakakita it kali, kada sinra ay mansigpangutana sa usa'g-usa tungor kang Hesus. Siling ninra, “Ni-o kali? Asing inggwa Sida it karapatan ag gahom nak magsugo sa mga mayaot ag nasunor ra sinra?”

³⁷ Sa nak raan ay nabalita sa tanang mga lugar nak nakapalibot ruto kag tungor kang Hesus ag sa Ida ginghimo.

*Kag Pagpaado ni Hesus sa Maramong Tawo
(Mateo 8:14-17; Markos 1:29-34)*

³⁸ Pagkatapos, si Hesus ay nagliwas sa sinagoga bag-o nagpagto sa bayay nina Simon.‡ Ruto kag panugangan nak kabade ni Simon ay abang taas kag sagnat, kada nagpangabay sinra kang Hesus nak paaduhon kali.

³⁹ Ingpayungutan sida ni Hesus ag nagtinrog sa tupar nida, bag-o ingsaway kag sagnat ag nawagit kali sa ida. Sa nak raan sida ay nagbangon ag gingtahawan sinra.

⁴⁰ Pagsugbo it adlaw, gingpangraya it tanang mga tawo kang Hesus kag inra mga hali nak di sakit agor paaduhon Nida. Ingpapatong ni Hesus kag Ida damot sa inra ag bawat usa ay nag-ado.

⁴¹ Ag maramo ra Sidang ingpalayas nak mga mayaot sa mga tawong inra nasasaniban ag sinra ay nagpanglayas ag nag-iinukaw it, “Ikaw kag Anak it Dios!” Pero ingsaway sinra ni Hesus ag wayaey sinra gipabisayaha pa dahil ayam ninra nak Sida kag ingpromisang Kristo.

---

‡ **4:38 4:38** Si Simon ay ingtatawag rang Pedro.

*Kag Pagtudlo ni Hesus sa Probinsya it Galileya
(Markos 1:35-39)*

⁴² Aga-aga pa it kag masunor nak adlaw, nagpagto si Hesus sa usang lugar nak waya't tawo. Pero inghanap Sida it mga ingbadaan Nida sa banwa. Pagkakita ninra sa Ida, ay inra inghawiran nak indi anay Sida maghalin sa inra lugar.

⁴³ Pero nagsiling si Hesus, “Badyangey anay, dahil kinahangyan nak magwali ra Ako it Maadong Balita tungor sa paghari it Dios sa iba pang mga banwa. Imaw kali kag rason kung asing insugo Ako it Dios nak magpali sa kalibutan.”

⁴⁴ Kada, ginglibot nina Hesus kag bug-os nak probinsya it Hudeya ag Sida ay nagbabantala sa mga sinagoga.

5

*Kag mga Unang Disipulos nak Ingtawag ni Hesus
(Mateo 4:18-22; Markos 1:16-20)*

¹ Usang adlaw, habang nagtitinrog si Hesus sa habig it Ragat it Genesaret nak ingtatawag ra nak Galileya, kag mga tawo ay nagrurukrok agor makapanimati sa Ida pagwali it mga bisaya it Dios.

² Inggwa Sida't nakita nak ruhang rayapang sa habig it ragat, ugaling ay nakasaltay kag mga mangingisra ag sinra ay naghuhugasey it inra mga lambat.

³ Nagsakay Sida sa usa sa ruhang rayapang nak kag tag-iya ay si Simon, bag-o nagpangabay Sida

kang Simon nak ituyor kali it maisot yang sa uunhan it ragsaan. Ag habang nag-iingkor Sida sa rayapang ay nagtutudlo sa mga tawo.

⁴ Pagkatapos it Ida pagtudlo, nagsiling Sida kang Simon, “Payawor kamo ag magtaktak it inro lambat agor makabaoy kamo it isra.”

⁵ Nagsabat si Simon, “Gino-o, usang gab-i kami nak nagpangisra pero wayang gador kami it nabaoy! Pero dahil sa Ikaw kag nagsiling sa amo, itaktak namo kag amo mga lambat.”

⁶ Ag pagkataktak ngani ninra, inra nasakop kag abang rakong yuta, ag halos magisi kag inra lambat.

⁷ Kada ingpaypay ninra kag inra mga kaibahan sa ibang rayapang agor magpabulig sa inra. Nagpagto ag nagbulig ra sinra, ag napuno it isra kag ruhang rayapang, kada pay halos mayinugrangey kali.

⁸ Pagkakita rili ni Simon Pedro, nagyuhor sida sa atubangan ni Hesus ag nagsiling, “Payadu-eko, Gino-o, dahil ako ay usang makasal-anan nak tawo.”

⁹ Kali ay dahil sa ida katingaya sa buko asiasion nak karako it inra baoy nak isra, ag natingaya ra kag ida ibang kaibahan,

¹⁰ pati kag ida mga kaibahan nak sina Santiago ag Juan nak mga anak ni Zebedeo.

Ag nagsiling si Hesus kang Simon, “Aya gikahadlok, tuna ngasing ay indiey kamo magpangisra, kundi kamo'y kag manugraya it mga tawo nak masunor sa Ako.”

¹¹ Pagkasaog ninra it inra mga rayapang, ingbadaan ninra kag tanan ag nagsunor sa Ida.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak di Sakit nak Kitong

(Mateo 8:1-4; Markos 1:40-45)

¹² It katong rahagto pa si Hesus sa usang banwa ay nag-abot kag usang tawo nak abang puno it kitong. Pagkakita nida kang Hesus, nagpayungot sida ag nagyuhor sa Ida atubangan it subsob sa raga kag uda habang nagpakitluoy, “Gino-o, kung Imo abut-on, mapapaado Nimo ako.”

¹³ Inghunat ni Hesus kag Ida damot ag inghuytan kaling tawo, ag nagsiling, “Oho, gusto Nako! Apaaduhon ka Nako!” Ag sa nak raan ay nawagit kag ida kitong.

¹⁴ Pagkatapos ay gingpakatugon sida ni Hesus it tuyar kali, “Aya nak gador gipang-uma-umaan sa mga tawo kaling Ako inghimo sa imo, kundi pagto anay nak raan sa saserdote ag pamuyati sa ida kag imo yawas nak naulian. Ag mata-o ka it halar kumporme sa Kasuguan ni Moises bilang pamatuor sa mga tawo nak ikaw ay maadoy.”*

¹⁵ Ugaling ay lalo pang nabantog kag balita tungor kang Hesus. Kada maramong tawo kag nagtinipon agor magpanimati sa Ida ag agor mapaado sa inra mga sakit.

¹⁶ Pero inggwa it beses nak si Hesus ay naglilikaw sa mga tawo ag nagpapagto sa mayangkag nak kabukiran agor magpangamuyo.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Yupog
(Mateo 9:1-8; Markos 2:1-12)

---

* **5:14 5:14** Basaha ra sa Lev. 13:49; 14:2-32.

¹⁷ Usang adlaw ray habang si Hesus ay nag-tutudlo sa mga tawo, inggwa ruto it mga nag-iiningkor nak mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan nak halin sa mga banwa it Galileya ag Hudeya ag sa syudad it Herusalem. Kag gahom it Gino-o ay hina sa Ida agor magpaado sa mga inggwa it sakit.

¹⁸ Ag inggwa't nag-abot nak mga tawo nak inggwa't ingbabadawan sa rudan nak usang tawong indi makabayo-bayo, dahil waya't pamatyag kag ida tanang yawas. Pakapilit sinrang makasuyor agor maraya kali sa atubangan ni Hesus.

¹⁹ Pero dahil sa kasiot, waya sinra naka-payungot kang Hesus. Kada kag inra yangey ginghimo ay nagsaka sa diskanso sa ibabaw it bayay ag inra ingtangkas kag mga adobe sa tungor ni Hesus, agor iyusot katong yupog. Bag-o gingtunton ninra katong ida higraan nak rudan paubos sa atubangan ni Hesus.

²⁰ Pagkakita ni Hesus kung pauno't rako kag inra pagtu-o sa Ida, nagsiling Sida sa yupog, “Doy, gingpatawarey kag imo mga kasal-anan.”

²¹ Tong marunggan kali it mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo, nagpangutana sinra sa inra sarili, “Aba! Ni-o ara kag pagka-huna-huna it kaling tawo sa ida sarili? Rakong pasipala kali sa Dios! Kaling tawo ay pay nag-aako nak Sida ay kapareho it Dios! Asi, si-o pa it makakapatawar sa mga kasal-anan it tawo, di baga Dios yang!”

²² Pero ayamey ni Hesus kung ni-o kag inra ing-iisip, kada napasiling Sida sa inra, “Asing tuyar kag inro ging-iisip?”

23 Ni-o kag mas marali igsiling? ‘Ingpatawarey kag imo mga kasal-anan’ o ‘Bangon ag magpanaw?’

24 Ako kali ingpapakita sa inro pramas pamatuuran nak Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo,[†] ay inggwa't karapatan dili sa duta nak magpatawar sa mga kasal-anan.” Kada nagsiling ray Sida sa yupog, “Gingsisiling Nako sa imo, bangoney raha, ag ray-on kinang imo rudan ag pumauliey.”

25 Ag sa nak raan nagtinrog matuor sa inra atubangan kinang yupog, ingraya kag ida rudan ag pumauli nak nagdadayaw sa Dios.

26 Ag tanang rahagto ay nagkatingaya ag inra ingdayaw kag Dios. Nakabatyag ra sinra it kahadlok ag nagsiniling, “Nakakita kita ngasing it mga katitingayang natabo.”

*Kag Pagtawag ni Hesus kang Mateo
(Mateo 9:9-13; Markos 2:13-17)*

27 Pagkatapos it kina, nagliwas si Hesus ag nakita Nida kag usang manugsukot it buhis nak kag ngayan ay si Levi,[‡] nak nag-iingkor sa ida pwesto. Nagsiling si Hesus sa ida, “Maley, sunor sa Ako!”

28 Nagtinrog matuor si Levi, ingbadaan nida kag tanan ag nagnunot sa Ida.

29 Ag ginghanraan ni Levi it marakong punsyon si Hesus sa inra bayay, kaibahan kag Ida mga manugsunor, maramong mga manugsukot

---

[†] 5:24 5:24 Kag tawag nak “Anak it Tawo” ay nabaoy sa Dan. 7:13-14. It kato nakita ni Daniel kag usa sa hitsura it tawo nak kaibahan it Dios sa langit   [‡] 5:27 5:27 Si Levi ay ingtatawag rang Mateo.

it buhis ag iba pang mga kaibahan ninra nak nagrungan it kaon sa lamesa.

³⁰ Kada nagnginuyob kag mga Pariseo ag kag mga Manunudlo it Kasuguan sa mga manugsunor ni Hesus. Siling ninra, “Asing nagrurungan Sida it kaon ag inom sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo?”

³¹ Narunggan sinra ni Hesus, kada nagsabat Sida, “Kag tawo nak waya't sakit ay bukoey kinahangyan kag doktor kundi kag inggwa yang it sakit.

³² Kag rason kung asing nagpali Ako ay para tawagon kag mga makasal-anan nak maghinuysoy, buko para sa mga nag-iisip nak sinra ay maadong tawo.”

Kag Bag-ong Pagtudlo ni Hesus ag kag Yumang Pagtudlo it mga Pariseo

(Mateo 9:14-17; Markos 2:18-22)

³³ Usang adlaw, inggwa it mga tawo nak nagsiling kang Hesus, “Kag mga manugsunor ni Juan nak Manugbawtismo ay perming nagpupusa[§] ag nagpapangamuyo. Imaw ra kag mga manugsunor it mga Pariseo, pero kag Imo mga manugsunor ay waya, ag sigi yang kag inra kaon ag inom.”

³⁴ Nagsabat si Hesus sa inra, “Asi, sa oras it kasay, mapuasa pa baga kag mga tigkayake kung kaibahan pa ninra kag kayake nak akasayon?

[§] **5:33 5:33** Kag mga Pariseo ay di kustombre nak magpuasa kada Lunes ag Hwebes agor magpakita it inra pagpaubos sa Dios.

³⁵ Pero maabot kag mga adlaw kung sauno abay-oney sa inra kinang kayake nak kasayon, ag imawey kag adlaw nak sinra ay mapuasa.”

³⁶ Ingrugang pa nida kag ibang mga halimbawa.* “Waya iggisi-a kag bag-ong baro pramas hakpuyan it yuma, dahil kung imaw kina kag ahimuon, ingsira katong bag-o, ag kaling inghakpoy ay indi mag-angay sa yuma.

³⁷ “Imaw ra, waya it nagsusuyor it bag-ong human nak ayak sa yumang susudlan nak human sa anit it hadop, dahil kung isuyor kina sa yumang susudlan, mayupok kag susudlan, mauudak kag ayak ag indiey mapuyusan kinang susudlan.

³⁸ Kag tamang himuon ay ibutang kag bag-ong human nak ayak sa bag-ong susudlan nak human sa anit it hadop.

³⁹ “Ag klaro nak waya't tawo nak naanarey sa marugayey ag maisogey nak ayak ay mahanap pa it yab-as, dahil makakasiling sida nak, ‘Mas maadong gador kaling yuma.’ ”

6

Si Hesus kag Yabaw kisa sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:1-8; Markos 2:23-28)

¹ Usang adlaw nak Sabado nak imaw kag Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo, naparayan sina Hesus sa triguhan. Ag habang nagrarayan sinra ruto ay nagpuksi kag Ida mga

---

* **5:36 5:36** o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon.

manugsunor it uhay. Ag kali ay inra ingkumos sa inra mga payar bag-o inra ingkitkit.

² Pagkakita it mga Pariseo, nagsiling sinra kang Hesus, “Asing inghihimo ninra kag ingbabawal sa Adlaw it Inugpahuway?”*

³ Nagsabat si Hesus, “Waya baga ninro nabasa kag inghimo nina Haring David it katong inggutom sida ag ida mga kanunot?”

⁴ Nagsuyor sida sa Bayay it Dios ag nagbaoy it tinapay nak hinalar sa Dios ag ingkaon. Kumporme sa Kasuguan ni Moises kina ay bawal kaunon it aber si-o puyra yang sa mga saserdote. Pero nagkaon si David ag ingpakaon ra nida kag ida mga kaibahan.”†

⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag inggwa it karapatan nak magsiling kung ni-o kag puyding himuon ag indi sa Adlaw it Inugpahuway.”‡

Kag Pagpaado ni Hesus sa Kayaking Pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:9-14; Markos 3:1-6)

⁶ Usang Adlaw ray it Inugpahuway, nagpagto si Hesus sa inra sinagoga ag nagtudlo. Ag inggwa ruto it usang tawo nak kag tuong damot ay pingkaw.

⁷ Ruto ra ay inggwa it pilang mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo, ag inra gingmamasran si Hesus kung Ida apaaduhon katong pingkaw sa

---

* **6:2 6:2** Ingsisiling it mga pinuno it mga Hudyo nak bawal sa inra Kasuguan nak mag-ani sa Adlaw it Inugpahuway, ag kaumir rili kag pagpuksi it ni-o mang klasing uhay. † **6:4 6:4** Basaha ra sa 1 Sam. 21:1-6. ‡ **6:5 6:5** Basaha ra sa Ose. 6:6.

Adlaw it Inugpahuway pramas inggwa sinra it rason nak maiakusar Sida.

⁸ Ugaling ay ayam ni Hesus kag inra ing-iisip, kada nagsiling Sida sa pingkaw, “Maley dili sa tunga.” Nagtinrog ra kali ag nagpagto sa tunga.

⁹ Ag nagsiling ray si Hesus sa mga tawo, “Inggwa ako it pangutana sa inro. Kumporme sa Kasuguan, ni-o kag puyding himuon nato sa Adlaw it Inugpahuway, maado o mayain? Magsalbar it tawo o magpangmatay?”

¹⁰ Gingmuyatan sinrang tanan palibot ni Hesus, bag-o nagsiling Sida sa pingkaw, “Hunata kag imo damot.” Inghunat matuor it kinang kayake kag ida damot ag nag-ado kato.

¹¹ Dahil dili ay nahangit kag mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo, ag naghinuon sinra kung ni-o kag inra puyding himuon laban kang Hesus.

*Kag Pagpili ni Hesus sa Doseng Apostoles
(Mateo 10:1-4; Markos 3:13-19)*

¹² Pagkalipas it pilang adlaw, nagtukar si Hesus ruto sa baguntor pramas magpangamuyo. Ag sa bug-os nak gab-ing kato Sida ay nagramyag it pangamuyo sa Dios.

¹³ Pagkaaga, ingtawag Nida kag Ida mga manugsunor ag halin sa inra ay nagpili Sida it dose nak imaw kag ingtatawag nak mga “apostoles.”

¹⁴ Imaw kali kag doseng apostoles:
Sina Simon nak ingtatawag rang Pedro,
ag Andres nak ida manghor,
Santiago ag Juan, Felipe, Bartolome,

¹⁵ Mateo ag Tomas.

Imaw ra si Santiago nak anak ni Alpeo,
si Simon nak makabayan,
¹⁶ si Judas nak anak ni Santiago,
ag si Judas Iscariote nak tong huli
ay imaw kag nagtraidor kang Hesus.

*Kag Pagtudlo ni Hesus ag kag Pagpaado sa
mga Tawo*

(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Pagkatapos ay nag-us-os si Hesus kaibahan kag Ida mga manugsunor halin sa baguntor papagto sa medyo mataas nak patag. Nagtinrog Sida ruto agor magbisaya sa abang ramong tawo nak nagsusunor sa Ida, ag imaw ra sa maramong tawo halin sa bug-os nak probinsya it Hudeya, sa syudad it Herusalem, ag sa mga banwa it Sidon ag Tiro nak asa habig it baybay. Sinra ay nagtinipon ruto agor magpanimati sa Ida ag mapaado sa inra mga sakit.

¹⁸ Inggwa ra ruto it mga ingsasaniban it mga mayaot nak nataw-an it kahilwayan.

¹⁹ Kag tanang tawo ruto ay nagtinguhang makahudot sa Ida, dahil inggwa't gahom nak naghahalin sa Ida nak imaw kag nagpapaado sa inrang tanan.

Kag mga Tawong Ingpakamaado ag Ingpapaandam

(Mateo 5:1-12)

²⁰ Ingmuyatan ni Hesus kag Ida mga manugsunor bag-o nagsiling:

“Abang buynas kamong mga pobre,
dahil abilangon kamo sa inghaharian it Dios!

- 21 Abang buynas kamong mga nagugutom ngasing,
dahil kamo ay abusugon!
Abang buynas kamong mga nagtitibaw ngasing,
dahil kamo ay makinasadyang gador!
- 22 Abang buynas kamo kung dahil sa inro pag-sunor sa Ako,
nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo,
kamo ay inglalabanan it mga tawo, ing-iihig, inglilibak,
ag ing-iitsapuyra ag ingmamayain kag inro pag-gayan!
- 23 Ngani, magkinasadya kamo sa adlaw nak kato ag umutbo-utbo pa,
dahil karako kag inro mababatong premyo sa langit,
kumo kag inra inghihimo sa inro ay tuyar ra sa inghimo
it inra mga ginikanan sa mga propeta it kato!
- 24 Pero kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga manggaranon,
dahil nabatoney ninro kag inro kasadyahan dili sa duta!
- 25 Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga nabusog ngasing,
dahil maabot kag adlaw nak kamo ay magugutom!
Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga nagkikinasadya ngasing,
dahil maabot kag adlaw nak kamo ay masusubo ag mapanambitan!

26 Kahahadlok kag matatabo sa inro, kamo nak gusto
 ay perming ingpupuri it mga tawo,
 dahil tuyar ra it kina kag inghimo it inro mga
 ginikanan
 sa mga buko klaro nak mga propeta!

*Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpalangga
 sa Kaaway*

(Mateo 5:38-48; 7:12a)

27 “Pero ingsisiling nako sa inro nak mga nakakarungog, palangga-a kag inro mga kaaway, himu-e it maado kag mga naglalaban sa inro,

28 pakamaaduha kag mga nagsusumpa sa inro, ag pangamuyuan kag mga nagmamaltrato sa inro.

29 Kung inggwa it tawo nak matampa sa imo uda, atubangan pa sa ida kag kayudo, ag kung inggwa it magpang-agaw it imo alimungmong, taw-an pati kag imo baro.

30 Taw-e kag bawat naghahagar sa imo, ag pag inggwa it nagpang-agaw it inro mga gamit ay bad-ey gibawi-a sa ida.

31 Kung ni-o kag imo gusto nak ahimuon sa imo it iba, ay imaw ra kag imo ahimuon sa inra.

32 “Kung kag apalanggaon yang ninro ay katong nagpapalangga sa inro, masisiling bagang kina ay dahil sa kaado it inro buot? Aber kag mga makasal-anan ra ay nagpapalangga sa mga nagpapalangga sa inra.

33 Ag kung kag inro yang abuligan ay kag mga nagbubulig sa inro, masisiling bagang kina ay dahil sa kaado it inro buot? Aber kag mga makasal-anan ra ay tuyar kag ginghihimo.

³⁴ Ag kung kag inro yang apahuyamon ay kag mga tawo nak makakabadar sa inro, masisiling bagang kina ay dahil sa kaado it inro buot? Aber kag mga makasal-anan ra ay nagpapahuyam sa mga pareho ninrang makasal-anan pag sinra ay mababadaran.

³⁵ “Imbis nak tuyar ay dapat ninrong palanggaon ra kag inro mga kaaway ag himu-e it maado, ag magpahuyam kamo nak waya giiisip it kabadaran. Pag himuon ninro kali, rako kag inro magiging premyo sa langit ag kamo ay magiging anak it Pinaka-mataas nak Dios, dahil Sida ay maluluy-on aber sa mga waya't utang nak buot ag sa mga mayain.

³⁶ Ngani, maging maluluy-on ra kamo tuyar sa inro langitnong Tatay nak maluluy-on.

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Paghugar sa Isigkatawo

(Mateo 7:1-5)

³⁷ “Aya gihusgare kag inro isigkatawo agor indi ra kamo gihusgaran it Dios. Aya kamo gisiling nak dapat parusahan kag inro isigkatawo agor indi ra kamo giparusahan it Dios. Maging mapinatawaron kamo agor apatawaron ra kamo it Dios.

³⁸ Magta-o kamo ag kamo ay ataw-an ra parayan sa tamang taksanan it Dios. Kag Ida ita-o sa inro ay rasok nak gador, ing-udug-udog pa, ag pang-aawas. Dahil kung ni-o kag ingtaksan it inro ingta-o ay imaw ra kag agamiton nak pangtakos it Dios sa inro.”

³⁹ Nagtudlo pa si Hesus sa inra parayan sa usang halimbawa, “Puyde bagang mag-agkay

kag usang bulag sa usa rang bulag? Indi baga sinra parehong mahuyog sa buho?

⁴⁰ Waya it usang nag-aaray nak mas maayam kisa sa ida maestro, pero kung sida ay natudluaney it husto sida ay magiging tuyarey sa ida maestro.

⁴¹ “Asing nakikita nimo kag maintik nak puling sa mata it imo isigkatawo, pero waya nimo namamasre kag pay trusong puling nak hina sa imo mata?

⁴² Ag pauno nimo masisiling sa imo isigkatawo nak, ‘Ako hali, maley, abay-on nako kinang puling sa imo mata?’ kung sa imo mata mismo ay inggwa’t pay trusong puling? Kag imo inghihimo ay pay pakitang tawo yang ra! Bay-a anay kinang pay trusong puling sa imo mata, agor makakakita ka it maado ag mababaoy kinang maintik nak puling sa mata it imo isigkatawo.”

*Sa Bunga Makikilaya Kag Puno
(Mateo 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Nagsiling pa si Hesus, “Waya’t maadong puno nak nagbubunga it mayain, ag waya’t mayaing puno nak nagbubunga it maado.

⁴⁴ Bawat puno ay nakikilaya sa ida bunga. Kada indi kita makahugot it madabas sa puno it aruma, ag indi kita makapu-po it ubas sa ruyog-rugay.

⁴⁵ Kag inghihimo it maadong tawo ay maado, halin sa ida maadong tagipusuon. Ag kag inghihimo it mayaing tawo ay mayain, halin sa ida mayaing tagipusuon. Dahil kung ni-o kag sa suyor it tagipusuon it tawo ay ruto ra naghahalin kag ida inghihimo!

*Kag Ruhang Klase it Manugtugrok
(Mateo 7:24-27)*

⁴⁶ “Asing ingtatawag ninro Ako nak, ‘Gino-o, Gino-o,’ ay waya ra kamo gitutuman sa Ako ingsisiling?”

⁴⁷ Isiling Nako sa inro kung hariin puyding ikumpara kag bawat usa nak nagpapayungot sa Ako, nagrurungog ag nagtutuman it Ako mga bisaya.

⁴⁸ Sida ay tuyar sa usang tawo nak nagtugrok it bayay, nak nagkutkot anay it marayom bag-o ingtugrok kag haligi sa bato. Kada tong magbaha ag rayanan it makusog nak suyog kag bayay, kali ay waya natiog-tiog, kumo matibay kag pagkatugrok.

⁴⁹ Pero sida nak nagrurungog it kaling Ako mga bisaya ag waya kali gitutumana, ay tuyar sa usang tawo nak nagtugrok it bayay sa raga, it waya gikutkutan it marayom ag buko matibay kag pagkatugrok sa haligi. Kada tong kag bayay ay rayanan it makusog nak suyog it baha, sa nak raan kali ay naguba ag naanor.”

7

*Kag Pagpaado sa Usang Suguon it Kapitan it mga Sundalo nak taga-Roma
(Mateo 8:5-13)*

¹ Pagkatapos it pagtudlo ni Hesus it kaling tanan sa mga tawo, nagpagto sida sa syudad it Capernaum.

² Inggwa ruto it usang Kapitan it mga sundalo it Roma nak inggwa it usang suguon nak abang

palangga nida. Kali ay nagkasakit ag naghihin-gayoey.

³ Pagkarungog nida it nahanungor kang Hesus, nagsugo sida it pilang pinuno it Hudyo agor magpangabay kang Hesus nak pagtuan anay kag ida suguon ag paaduhon.

⁴ Pag-abot ninra kang Hesus, nagpakapakitluoy sinra nak magnunot Sida sa inra sa pagsiling, “Kaling Kapitan ay dapat yang nimong paburan,

⁵ dahil palangga nida kag ato nasyon. Ag sida pa ngani kag nagpatugrok it amo sinagoga.”

⁶ Ag nagnunot si Hesus sa inra.

Tong mayungotey sinra sa bayay, ingsapoy-sapoy sinra it mga amigo it Kapitan ag ingpasiling kag tuyar kali, “Gino-o, bad-ey giawata kag Imo sarili, dahil buko ako karapatdapat nak Imo palian,

⁷ kada ngani waya ako giruga-ruga nak ako mismo kag mag-atubang sa Imo. Kung magsiling yang Ikaw nak mauulian kag ako suguon, ay talagang mauulian sida.

⁸ Ayam nako nak kaya Nimong himuon kali dahil ako ra ay asa irayom it gahom it ako pinuno, ag inggwa ra ako it mga sundalo nak asa irayom it ako gahom. Kung masiling ako sa usa nak, ‘Pagtoy,’ ay mapagto sida. Ag kung masiling ray ako sa iba nak, ‘Payungot dili,’ ay mapayungot sida sa ako. Ag imaw ra kung masiling ako sa ako suguon nak, ‘Himu-a kali,’ ay matuor nak ahimuon nida kina.”

⁹ Pagkarungog it kali ni Hesus, abang katin-gaya talaga Nida, kada Sida ay napasauli ag napasiling sa maramong tawo nak nagsusunor

sa Ida, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Waya pang gador Ako it nakikita nak Israelinhon nak tuyar it rako kag pagtu-o.”

¹⁰ Pagbalik sa bayay it katong mga ingsugo, nakita ninrang maadoy katong ulipon.

Kag Pagbanhaw sa Anak it Kabading Balo

¹¹ Waya narugay pagkatabo it kali, nagpagto si Hesus sa banwa it Nain. Nagnunot sa Ida kag Ida mga manugsunor ag kag karamo-ramong mga tawo.

¹² Tong mayungotey sinra sa pwertahan it banwa, nasapoy ninra nak inggwa it ingrarapit nak usang kayake. Kali ay bugtong nak anak it ida nanay nak balo. Abang ramong tawo kag nagrapit halin sa banwa.

¹³ Pagkakita it Gino-o riling balo napakaluoy Sida rili, kada nagsiling Sida, “Ayaey gipakapanambitan.”

¹⁴ Ag Ida ingpayungutan kag inghihigraan it minatay ag inghuytan, kada nagpundo kag mga nagbabadaw. Ag nagsiling Sida sa binatang minatay, “Doy, ingsusugo Nako sa imo, bangon!”

¹⁵ Ag nagbangon matuor kag minatay ag nagbisaya. Pagkatapos ay ing-agkay sida ni Hesus papayungot sa ida nanay.

¹⁶ Tanang rahagto ay nagkahadlok, ag inra ingdayaw kag Dios sa pagsiling, “Usang makagagahom nak propeta kag ingsugo sa ato tunga!” ag “Kita ay ingkaluy-an it Dios!”

¹⁷ Kaling balita tungor kang Hesus ay nabantog sa bug-os nak Hudeya ag imaw ra sa mga banwang nakapalibot.

*Kag Pangutana ni Juan nak Manugbawtismo
(Mateo 11:2-6)*

¹⁸ Kaling tanang natabo ay ingbalita kang Juan nak Manugbawtismo it Ida mga manugsunor.

¹⁹ Ag ingtawag ni Juan kag ruha sa inra ag ingsugo papagto sa Gino-o agor ipangutana sa Ida kali, “Ikaw baga kag ingpromisa it Dios nak mapali o inggwa pa kami it ahuyaton nak iba?”

²⁰ Ag pag-abot it kaling mga ingsugo kang Hesus, nagsiling sinra, “Kami ay ingsugo ni Juan nak Manugbawtismo nak palian Ikaw ag pangutan-on kung Ikawey baga kuno katong ingpromisa it Dios nak mapali o inggwa pa kami it ahuyaton nak iba?”

²¹ Waya anay sinra gisabta ni Hesus. Sida ay nagpadayon sa pagpaado sa maramong mga di sakit ag inggwa it mga mahapros. Inngaado ra Nida kag mga ingpapahirapan it mga mayaot ag kag pagmuyat it maramong mga bulag.

²² Pagkatapos, ingsabat Nida sinra, “Balik kamo kang Juan ag silinggan sa ida kag inro narunggan ag nakita. Nakakita nganat kag mga bulag, nakapanaw kag mga piang, naulian kag mga di kitong, nakarungog kag mga bungoy, nabuhi kag mga minatay ag ingbantala sa mga mahirap kag Maadong Balita.

²³ Silinggan ra sa ida nak abang buynas kag mga tawong waya nawawar-e it pagtu-o sa Ako.”

*Kag Pagbisaya ni Hesus Tungor kang Juan nak
Manugbawtismo
(Mateo 11:7-19)*

24 Pagkahalin it mga ingsugo ni Juan nak Manugbawtismo, ingsiling ni Hesus sa mga tawong nagtitipon ruto kag tungor kang Juan. Siling Nida, “It katong nagpagto kamo sa mayangkag nak kabukiran, ni-o kag inro gustong makita? Usang tawong waya it bisaya nak ingpaninrugaan tuyar sa tigbaw nak ingpapalir-palir it hangin? Syempre buko no?

25 Kung buko, ni-o talaga kag inro gustong makita? Usang tawong maganda it baro? Syempre buko! Kag mga nagbabaro it maganda ay nag-iistar sa tunga it kabuganaan sa palasyo it hari.

26 Kung tuyar, asing nagpagto kamo ruto? Ni-o talaga kag inro gustong makita, usang propeta? Oho, pero ingsisiling Nako sa inro, mas yabaw pa sida sa inra.

27 Si Juan nak Manugbawtismo kag ingpapatungran sa Sagradong Kasuyatan,
“ ‘Apaunahon Nako sa Imo kag Ako suguon,
nak imaw kag mahanra it Imo arayanan.’* ”

28 “Ingsisiling Nako sa inro, sa mga ing-anak dili sa duta ay waya pang gador it nakikilaya nak mas yabaw kisa kang Juan nak Manugbawtismo. Pero kag pinaka-kubos nak tawo sa gingharian it Dios ay mas yabaw pa kisa sa ida.”

29 Pagkarungog it mga tawo, ag aber mga manugsukot it buhis, diling ingsiling ni Hesus, ay nagkumporme sinra nak tama kag inghimo it Dios, dahil si Juan kag nagbawtismo sa inra.

30 Ugaling, kag mga Pariseo ag kag mga maayo tungor sa Kasuguan it Dios ay waya gikumporme

---

* 7:27 7:27 Mal. 3:1.

ag waya gisugot nak imaw kato kag kabubut-on it Dios, dahil sinra ay waya nabawtismuhe ni Juan.

³¹ Nagsiling pa si Hesus, “Ni-o kag Ako masisiling tungor sa mga tawo ngasing nak panahon? Hariin Nako sinra puyding ikumpara?”

³² Sinra ay tuyar sa mga anak nak nakaingkor sa plasa ag nag-iinukawan sa inra kaidamo it tuyar kali,

“ ‘Ingpapatunog namo kag plawta para sa inro, pero waya kamo gisasadaw!

Nagpapanambitan kami,
pero kamo waya gitinibaw!’

³³ “Kamong mga tawo ay tuyar sa inra ngasing. Asi? Dahil it katong nag-abot si Juan nak Manugbawtismo nak nagpupuasa ag waya nag-iinom it ayak, ay nakasiling kamo nak, ‘Sida ay ingsasaniban it mayaot!’

³⁴ Ag ngasing nak nagpali ra Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, nak nagkakaon ag nag-iinom ay nakasiling ray kamo nak, ‘Muyati yang kaling tawo, abang kagor ag palayango! Ag Sida ay nag-iiba sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo.’

³⁵ Pero aber tuyar kag inro ingsisiling, makikita gihapon ninro nak tama kag kaayaman it Dios parayan sa pagpangabuhi it tanang nagbabaton it kina.”

Kag Pagbubo it Pabangyo kang Hesus sa Bayay ni Simon

³⁶ Usang adlaw, inggwa't usang Pariseo nak kag ngayan ay si Simon, nak nag-ikag kang Hesus nak

magkaon sa ida bayay. Nagpagto si Hesus sa inra ag nag-atubang sa lamesa agor magkaon.

³⁷ Inggwa't usang kabade nak taga-ruto ag kali ay kilaya bilang usang mayaing kabade. Tong ida marunggan nak si Hesus ay ruto sa bayay it kaling Pariseo nak nagkakaon, nagpagto sida ruto nak di rayang pabangyo sa usang susudlan nak human sa piling bato, nak kag tawag ay alabastro.

³⁸ Nagsuor sida sa likor ni Hesus nak nakayumpagi ag nagpapanukon kag siko sa pasanrigan sa atubangan it mababang lamesang inra ingkakaunan. Nagpakatibaw sida ag nabasa kag siki ni Hesus it ida yuha, kada ingpahiran nida kali it ida mahabang buhok habang ingharuan ag ingbubuan it kinang pabangyo.

³⁹ Pagkakita rili it kinang Pariseo nak nag-imbatar sa Ida, nagsiling sida sa ida sarili, "Kung talagang propeta it Dios kaling tawo, naaayaman tan-a Nida kung niong klase kaling kabade nak naghuhudot sa Ida. Kali ay usang mayain nak kabade."

⁴⁰ Ag bilang pagsabat ni Hesus sa ida ing-iisip ay nagsiling Sida, "Simon, inggwa Ako it isiling sa imo."

Nagpangutana si Simon, "Maestro, ni-o kato?"

⁴¹ "Inggwa't usang manugpautang, ag inggwa't ruhang nag-utang sa ida. Kag utang it usa ay limang gatos nak denaryo ag kag utang it usa ay singkwentang denaryo.

⁴² Tong waya sinra nakabadar, pareho sinra nak ingpatawar. Si-o aboy ngasing sa inrang

ruha kag inggwa't mas marakong pagpalangga sa manugpautang?"

⁴³ Nagsabat si Simon, "Siguro, katong ing-patawar nak mas marako it utang."

Ag nagsiling si Hesus, "Tama kag imo ingsiling."

⁴⁴ Ag habang kag Ida mata ay ruto gimumuyat sa kabade nagpadayon Sida sa pagbisaya kang Simon, "Nakikita Nimo kaling kabade no? Tong pagsuyor Nako rili sa imo bayay waya nimo Ako gitaw-e it tubi nak inugpanghinaw sa Ako siki, pero sida ay ingbasa kag Ako siki it ida yuha ag ingpahiran it ida buhok.

⁴⁵ Waya nimo Ako giharu-e, pero sida, tuna tong nagsuyor dili ay waya gitutungon it haro sa Ako siki.

⁴⁶ Aber bub-an nimo Ako it lana it olibo sa Ako uyo ay waya, pero sida ay ingbub-an nida it pabangyo kag Ako siki!

⁴⁷ Ngani sida, aber maramo kag ida mga sala, ay napatawarey, kada mas rako kag ida pagpalangga. Pero kag tawo nak maisot kag napatawar nak sala ay maisot ra kag pagpalangga."

⁴⁸ Ag nagsiling pa Sida ruto sa kabade, "Napatawarey kag imo mga sala."

⁴⁹ Kag iba nak kaibahan ninra sa pagkaon ay nagsiling sa inra sarili, "Si-o kali nak pati kag pagpatawar it sala ay ingkakamhan?"

⁵⁰ Ag nagsiling pa si Hesus sa kabade, "Naluwas ikaw dahil sa imo pagtu-o. Pauliey it hanuyos."

8

Kag mga Kabading Naging Manugsunor ni Hesus

¹ Pagkatapos, inglibot nina Hesus kag tanang mga banwa ag baryo sa pagtudlo ag pagwali it Maadong Balita tungor sa paghari it Dios. Kaibahan Nida kag Ida doseng apostoles,

² ag kag pilang mga kabade nak ingpaado Nida sa pagkaulipon it mga mayaot ag sa mga sakit. Kaumir sa inra ay si Maria Magdalena nak ingpaado ni Hesus sa pitong mayaot nak nagsanib sa ida,

³ si Juana nak asawa ni Cusa nak Manugpasulit ni Gobernador Herodes Antipas, si Susana ag maramo pang iba. Sinra kag nagpapakaon kang Hesus ag sa Ida mga apostoles.

Kag Istorya Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi

(Mateo 13:1-9; Markos 4:1-9)

⁴ Usang adlaw, inggwa't mga nagtinipon nak maramong mga tawo halin sa iba't-ibang banwa agor magpanimati kang Hesus. Ag nagtudlo Sida sa inra it maramong bagay parayan sa mga istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

⁵ “Usang adlaw, inggwa't usang mangunguma nak nagliwas para magsabwag it binhi sa ida uma. Sa ida pagsabwag, inggwa't ibang binhi nak nagtugpa sa rayan, ag kali ay ingrarayan-rayanan yang it mga tawo ag ingpangtuktok it mga pispis.

⁶ Kag ibang binhi ay nagtugpa sa mabatong duta, ag pagtubo it kali ay nagkupos ag nagpangyadong dahil uga ruto kag raga.

⁷ Kag ibang binhi ray ay nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hila munon. Rungan nagtinubo kaling tanan, ugaling nagpakagapa kaling mga hila munon ag nayumos kag mga nagtubo nak binhi ruto.

⁸ Pero kag ibang binhi ay nagtugpa sa maadong duta, ag kali ay nagtubo it maado ag nagpanubas it bugana.”

Pagkatapos it Ida istorya ay ingkusgan ni Hesus kag Ida boses ag nagsiling, “Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Mateo 13:10-17; Markos 4:10-12)

⁹ Marugay-rugay, nagpangutana kang Hesus kag Ida mga manugsunor kung ni-o kag gustong bisayahon it katong Ida ing-istorya.

¹⁰ Nagsabat Sida, “Kamo yang kag gingtaw-an it pribilehiyo nak maintyendihan kag mga dating tinago nak kaayaman tungor sa paghari it Dios. Pero kag karamuan ay waya gitaw-e, kada kag tanan nak inra narurunggan ay pay mga istorya yang. Kali ay pramas matupar kag ingsiling ni Propeta Isaias it kato nak,

“ ‘Aber magpakamuyat man sinra ay indi gi-hapon sinra makakita,

ag aber magpakapanimati man ay indi gi-hapon sinra makaintyendi.' ”*

Kag Pagpahadag Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi

(Mateo 13:18-23; Markos 4:13-20)

¹¹ Nagsiling pa si Hesus, “Imaw kali kag gustong bisayahon it katong Ako ing-istorya tungor sa pagsabwag it binhi. Kag mga binhi nak gingsabwag it usang mangunguma ay gingpatuyar sa mensahe it Dios.

¹² Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa rayan ay gingpapatuyar sa mga tawong nakarungog it mga bisaya it Dios, ugaling pagkarungog ninra, waya narugay ay nag-abot si Satanas, ag ing-agaw nida sa inra isip kag inra mga narunggan agor indi sinra magtu-o ag maluwas.

¹³ Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa mabatong duta ay gingpapatuyar ray sa mga nakarungog it mensahe it Dios nak masadyang ingbaton nak raan kina, ugaling buko marayom kag ruyot it kali sa inra tagipusuon. Kada nagpati ngani sinra pero sa marali nak panahon yang, ag it katong nag-abot kag mga pagpurba sa inra, ay sa nak raan kag inra pagtu-o ay nagyamig ag nawagit.

¹⁴ “Ag kag natabo ray sa ibang binhi nak nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hilaunon ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios, ugaling mas ing-una pa ninra kag pagpangalibog sa kalibutanhong mga butang, ag naraya sinra it inra paghanap it

---

* **8:10 8:10** Isa. 6:9.

manggar ag kasadyahan it inra yawas, hastang mawar-an it lugar sa inra tagipusuon kag mensahe. Kada kag bunga sa inra kabuhi it kali ay pay tuyar sa budog yang ag indi magguyang.

¹⁵ Pero kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa maadong duta ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios, ag kali ay ingpanghuytan it inra maado ag sinsero nak kabubut-on. Ag sinra ay nagpupursige sa pagtiis aber ni-o kag inra nararayanan ag kali ay nagkakainggwa sa inra kabuhi it maadong bunga.”

*Kag Istorya Tungor sa Puyos it Iwag
(Markos 4:21-25)*

¹⁶ Nagpadayon pa si Hesus, “Waya't tawong nagsusuga it iwag nak pagkatapos ay apakuyban ra kali it panabon o ataguon sa silong it katri. Imbis nak tuyar kali ay ida ibutang sa tamang butangan agor kag mga nagsusuyor ay mahahadagan.

¹⁷ Imaw ra tungor sa Ako mga ingbibisaya, waya it nakatago nak sa tamang oras ay indi giliwas. Ag imaw ra, waya't nakatagong kaayaman nak indi masaduran ag maintyendihan.

¹⁸ Kada, maging listo kamo sa inro mga ingpanimatian, dahil kag tawo nak nagpapati sa ida narurungan ay mas lalong marurugangan pa kag kaayam. Pero kag tawo nak waya gipapati, aber katong maisot nak pagkaintyendi nak ida inghuhuna-huna nak iday ay abay-on pa sa ida.”

*Kag Matuor nak Pamilya ni Hesus
(Mateo 12:46-50; Markos 3:31-35)*

19 Habang nagbibisaya pa si Hesus ay nag-abot kag Ida nanay ag mga hali[†] pero indi sinra makapayungot sa Ida, dahil sa karamuon it tawo.

20 Ag inggwa't nagpayungot ag nagsiling sa Ida, “Maestro, pasensya anay. Hagto sa liwas kag Imo nanay ag mga hali. Gusto ninrang magpakigkita sa Imo.”

21 Pero nagsabat si Hesus, “Oho ngani! Pero kag mga nagrurungog it mga bisaya it Dios ag nagtutuman it kali ay imaw kag Ako ingkikilaya nak Ako nanay ag Ako mga hali.”

Kag Pagpakalma ni Hesus sa Bagyo

(Mateo 8:23-27; Markos 4:35-41)

22 Usang adlaw, nagsakay si Hesus sa rayapang kanunot kag Ida mga disipulos, ag nagsiling Sida sa inra, “Kitay, matabok kita sa ragat papagto sa yudo.” Kada naglarga sinra.

23 Ag habang sinra ay nagsasalida, nakatuyugan si Hesus.

It kag hagtoy sinra sa yawor, nagkusog it gulpi kag hangin ag halos mapupun-aney kag inra rayapang it tubi ag sinra ay nabutang sa peligro.

24 Kada, gingpukaw si Hesus it Ida mga disipulos ag nagsiling, “Gino-o, Gino-o, mayugrangey kita!”

Nagbangon si Hesus ag Ida ingsaway kag hangin ag kag maragkong humbak. Ngani, naghupa kag hangin ag nagkalma.‡

† **8:19 8:19** o “manghor.” Sa bisayang Griyego ausa yang kag inra bisaya para sa hali, pakausa, manghor ag maguyáng, kada puyde nak sa kamatuuran kaling mga hali ay mga manghor ni Hesus.

‡ **8:24 8:24** Basaha ra sa Sal. 89:9; 107:23-32.

²⁵ Pagkatapos, gingbisayahan sinra ni Hesus, “Hariin kag inro pagtu-o?”

Ag sinra ay nagkahadlok ag nagkatingaya, kada sinra ay naghininghingan, “Sin-o talaga Sida, nak pati kag hangin ag ragat ay nasunor sa Ida pag ingsasaway?”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Tawong Gingsasani-ban it Linibong Mayaot

(Mateo 8:28-34; Markos 5:1-20)

²⁶ Ngasing, nakatabokey sina Hesus sa ragat papagto sa lugar it mga Gerasanhon, nak asa tungor it Galileya.

²⁷ Pagkasalta ninra, inggwa it usang kayake nak taga-ruto nak nagsapoy-sapoy sa Ida. Kaling tawo ay ingsasapian it mga mayaot, ag karu-gayey nak waya sida gisusuksok it baro ag waya giiistar sa usang bayay, kundi ruto sa mga kuyba nak yuyubngan.

²⁸ Pagkakita nida kang Hesus, nagpakaidagak sida, bag-o nagyuhor sa Ida atubangan. Nagpakaukaw sida it kakusog-kusog ag nagsiling, “Hesus, Ikaw nak Anak it Pinaka-mataas nak Dios, ni-o kag Imo labot sa ako? Maluoy Ka sa ako ag aya ako gikastiguha!”

²⁹ Imaw kali kag ingsiling it kinang tawo dahil kag sugo ni Hesus sa mayaot ay, “Mayaot, layas sa ida!” Ingpalayay ni Hesus kag mayaot riling tawo dahil sa Ida kaluoy, kumo it kato ay permi sidang ing-aabot. Kada perming inggwa it mga nagbabantay sa ida. Sida ay inra inggagapos it kadina ag ingbubutangan it pay pusas nak human sa kahoy. Ugaling ay nakakabuhi gihapon

sida ag sida ay ingtatabog it mayaot papagto sa disyerto.

³⁰ Masunor, ingpangutana sida ni Hesus, “Ni-o kag imo ngayan?”

Nagsabat kag mayaot, “Kag ako ngayan ay Linibo.” Kali ay dahil sa karamo it mayaot nak hina sa ida.

³¹ Ag nagpakapakitluoy sinra kang Hesus nak indi sinra gipahalidon raha sa tawo ag apapagtuon ruto sa pinaka-irayom nak lugar kung hariin ay indi matugkar.

³² Ruto sa mataas nak bukir ay inggwa it abang ramong baktin nak nagpapang-ibok. Ag nagpakitluoy kang Hesus katong mga mayaot hina sa tawo nak raha yangey sinra pasudlon sa mga baktin. Ag ingsugtan ra sinra ni Hesus.

³³ Ngani, kag mga mayaot ay nagliniwas ruto sa tawo ag nagsinuyor sa mga baktin. Ag naggulpi it ragyo kag mga kabaktinan diretsuhan papagto sa pangpang, kada nagkahuyog sinra sa ragat ag nagkayumos.

³⁴ Pagkakita dili it mga manugbantay it kinang mga baktin ay nagrinayagan ra sinra ag gingpamalita sa banwa ag sa mga baryo kag tanang natabo.

³⁵ Kada nagpinagto kag mga tawo sa inggwa it pangpang agor muyatan kag natabo. Pag-abot ninra ruto ay hagto pa sina Hesus, ag nakita it mga tawo katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot. Kato ay nagyuyumpagi sa atubangan ni Hesus. Sida ay nakabaroey ag maadoy kag ida pag-iisip, kada nagkahadlok kinang mga tawo.

³⁶ Gingbalitaan sinra it katong ibang mga tawo ruto nak nakakita kung pauno nag-ado katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot.

³⁷ Dahil ruto, ingpakapilit it tanang taga-ruto nak mga Gerasanhon ag mga halin sa palibot nak lugar nak pahalinon si Hesus, dahil napakahadlok sinra. Kada ngani nagsakay sina Hesus sa rayapang ag nagtabok ray pabalik.

³⁸ Pero bag-o sinra maglarga, nagpangabay sa Ida katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot nak kung maaari ay Ida panunton sida.

Pero ingpapauli sida ni Hesus ag ingsiling,

³⁹ “Pauli yangey sa inro, ag silinggan kung ni-o't rako kag kaaduhan nak ginghimo sa imo it Dios.”

Ag nagpauli matuor sida, ag nagpang-uma-uma sa bug-os nak banwa kung niong gador kag kaaduhan nak ginghimo sa ida ni Hesus.

Ingpaado ni Hesus kag Kabade ag Ingbanhaw Nida kag Dalagita

(Mateo 9:18-26; Markos 5:21-43)

⁴⁰ Sa pagtabok liwat nina Hesus sa ragat pabalik sa Galileya, karamo-ramong mga tawo kag nagsapoy-sapoy sa Ida, dahil inra inghuhuyat Sida.

⁴¹ Kaibahan ninra kag usang pinuno it Sinagoga nak kag ngayan ay si Jairo. Nagyuhor sida sa atubangan ni Hesus ag nagpakitluoy nak kung maaari ay magnunot anay Sida sa inra bayay,

⁴² dahil kag ida bugtong nak anak nak kabad-ing nag-iidad it mga dose anyos ay naghihingay-oey. Kada nagnunot ngani si Hesus kang Jairo.

Ag habang nagpapanaw sina Hesus, nagrukrok kag mga tawo sa Ida palibot.

⁴³ Kaibahan sa inra kag usang kabade nak doseng tuigey nak gingrurugo. Nagkaimoy-imoyey sida't kapapabuyong pero waya gihapon it nakakapaado sa ida.

⁴⁴ Sida ay nagsagil-ot sa karamuan hastang makaabot sida sa likor ni Hesus ag ida ingsapilir kag gadar it baro ni Hesus. Ag sa nak raan nagtungon kag ida pagrugo.

⁴⁵ Nagpangutana si Hesus, "Si-o sa inro kag nagsapilir sa Ako?"

Tong waya sa inra it nag-amin, nagsiling si Pedro sa Ida, "Gino-o, ayam ra Nimong napa-palibutan Ka it karamo-ramong mga tawo nak nagsisiniug-siugan!"

⁴⁶ Pero nagsabat si Hesus, "Inggwa talaga it nagsapilir sa Ako, dahil nabatyagan Nako nak inggwa't gahom nak naghalin sa Ako."

⁴⁷ Tong makita it kinang kabade nak sador ni Hesus kag ida inghimo, nagpapanguyog nak nagpayungot sida ag nagyuhor sa atubangan ni Hesus, ag ing-uma sa atubangan it mga tawo kung asing ida ingsapilir si Hesus ag kung pauno sa nak raan sida ay naulian.

⁴⁸ Ag nagsiling si Hesus sa ida, "Ding, ging-paado ka dahil sa imo pagtu-o. Pauliey it hanuyos."

⁴⁹ Habang nagbibisaya pa yang kali si Hesus, ay inggwa't nag-abot nak usang tawo halin sa bayay it katong pinuno it Sinagoga nak si Jairo. Siling it kali kang Jairo, "Tang, kabay nak indi ikaw magulpihanan dili sa amo ibalita. Kag imo anak

rabuno ay ingbaoyey it Dios. Badaey yangey giawata kinang Maestro.”

⁵⁰ Narunggan ni Hesus kaling ging-uma kang Jairo, ag nagsiling Sida sa ida, “Aya gikahadlok, magtu-o ka yang sa Ako ag katong imo anak ay mauulian.”

⁵¹ Pag-abot ninra sa bayay ni Jairo, waya si Hesus it ibang ingpasuyor kundi sina Pedro, Juan ag Santiago, ag kag tatay ag nanay yang it katong anak.

⁵² Tanang tawo ruto ay nagtitinibaw ag nagpanambitan, pero nagsiling si Hesus, “Aya kamo gitinibaw dahil kinang anak ay buko minatay kundi nagkakatuyog yang sida.”

⁵³ Pero inggur-an yang Sida it mga tawo, dahil ayam ninra nak minatayey nak gador katong dalagita.

⁵⁴ Inghuytan ni Hesus kag damot it anak ag nagsiling, “Nene, bangoney!”

⁵⁵ Ag nagbalik matuor kag ida ispirito ag sa nak raan sida ay nagbangon, ag kali ay ingpataw-an ni Hesus it pagkaon.

⁵⁶ Abang katingaya it mga maguyang it katong dalagita, pero ingtugon sinra ni Hesus nak indi gipang-uma-uma aber kanin-o kag natabo.

9

Gingpapanaw ni Hesus kag Ida Doseng Apostoles agor Magbantala

(Mateo 10:5-15; Markos 6:7-13)

¹ Pagkatapos, ingtawag ni Hesus kag Ida doseng apostoles, ag ingtaw-an Nida it karapatan

ag gahom nak magpalayas it mga mayaot ag magpaado it mga sakit.

² Ag masunor, sinra ay Ida'y ingpapanaw pramas ibantala kag tungor sa paghari it Dios ag agor paaduhon kag mga masakit.

³ Ingtugon Nida sinra, “Sa inro pagpanaw ay aya kamo giraya it aber niong gamit. Aya kamo giraya it bakulo, binagtong, bayon nak pagkaon, o kwarta man, ag aya ra giraya it ilisan nak baro.

⁴ Pag abatunon kamo it usang tagbayay, ay ruto yangey kamo madayon sa inra bayay hastang maghalin kamo rutong lugar.

⁵ Ag kung inggwa't lugar nak indi magbaton sa inro, ay halin kamo raha. Pero sa inro paghalin ay paypage it taybo kag inro mga siki bilang pamatuor it inro paandam sa inra nak wayaey kamo it salabton sa inra kabuhi.”

⁶ Kada, nagpanaw sinra ag nagpanglibutan sa mga baryo sa pagwali it Maadong Balita ag sa pagpaado sa mga masakit.

KAG PAGMATAY KANG JUAN NAK MANUG-BAWTISMO

(Mateo 14:1-12; Markos 6:14-29)

⁷ Waya narugay, narunggan ni Herodes Antipas* nak gobernador it Galileya kag tanan nak inghuhuman ni Hesus. Ag naguluhan kag ida isip dahil inggwa't mga nagsisiling nak kato kuno ay si Juan nak Manugbawtismo nak nabanhaw.

⁸ Pero kag iba ay nagsiling, “Sida ay si Propeta Elias nak nagyuaw yang!” Ag kag siling ray it

---

* **9:7 9:7** Si Herodes Antipas kag usa sa mga anak ni Haring Herodes nak Bantog.

iba ay, “Sida ay usang propeta it katong una nak nabanhaw!”

⁹ Nagsiling si Gobernador Herodes Antipas, “Ingpapugutaney nako si Juan nak Manug-bawtismo, kada buko sida! Si-o ara kaling ako nababalitaan nak naghihimo it mga milagro?” Ag inghanrom nak gador ni Gobernador Herodes Antipas nak makita si Hesus.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA PALIBOT IT GALILEYA

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Limang Libo nak Tawo

(Mateo 14:13-21; Markos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Pagbalik it mga apostoles, ingsiling ninra kang Hesus kag tanan nak inra nahimo. Pagkat-apos ay ingnunot Nida sinra ag nagpagto it sinra yang sa usang lugar nak sakop it banwa it Betsayda.

¹¹ Tong nasaduran it mga tawo nak rahagto Sida, nagyanat sinra ruto. Ingbaton ra Nida sinra ag ingpahadagan it tungor sa paghari it Dios, ag Ida ingpaado kag mga rahagtong masakit.

¹² It katong mayungotey maggab-i, ingpayungutan si Hesus it Ida doseng apostoles nak nagsiling, “Gino-o, gab-ey! Maado siguro kung papagtuon anay kinang mga tawo raha sa mga baryo ag sa mga bayay dili sa palibot pramas makahanap sinra it inra adayunan ag inra ra makakaunan.”

¹³ Pero siling ni Hesus sa inra, “Kamo it mapakaon sa inra.”[†]

[†] **9:13 9:13** Basaha ra sa 2 Hari 4:42-44.

Nagsabat ray sinra, “Inggwa yang kami rili it limang bilog nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahan nak isra, pero akuyangon nak gador kali para sa tanan, puyra yang kung magbakay pa kami it pagkaon nak para riling mga tawo.”

¹⁴ Tuyar kina kag inra ingsiling dahil kag mga kayake pa yang ngani nak rahagto ay maabotey it mga limang libo.

Nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Paingkura sinra it punsok-punsok nak tigsingk-wenta.”

¹⁵ Ag nagtuman matuor kag Ida mga manug-sunor ag kag mga tawo'y inra ingpaingkor.

¹⁶ Pagkatapos, gingbaoy ni Hesus kinang limang bilog nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahang isra. Nagtanga sida sa langit ag nagpasalamat anay sa Dios. Pagkatapos ay Ida ingparti-parti kali hastang nagramo ag ingta-o sa Ida mga disipulos agor sinra kag mapana-o sa mga tawo.

¹⁷ Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag mga natura ag nakapuno pa sinra it doseng tabig.

Kag Pagkakilaya ni Pedro kang Hesus Bilang Gingpromisang Kristo

(Mateo 16:13-20; Markos 8:27-30)

¹⁸ Usang adlaw nak nagpapangamuyo it solo si Hesus, natabong rahagto ra kag Ida mga manugsunor. Nagpangutana Sida sa inra, “Sin-o kuno Ako siling it mga tawo?”

¹⁹ Ag nagsabat sinra, “Kag siling it iba, Ikaw kuno si Juan nak Manugbawtismo. Siling ray it iba, ‘Ikaw kuno ay si Propeta Elias. Ag inggwa ra

it nagsisiling nak, Ikaw kuno ay nabanhaw nak usa sa ibang mga propeta it kato.' "

²⁰ Nagpangutana ray si Hesus sa inra, "Ay kamo, sin-o Ako para sa inro?"

Kag nagsabat ay si Pedro, "Ikaw kag Kristo nak gingpromisa it Dios."

Kag Pagpasador ni Hesus Tungor sa Ida Arayanang Hirap ag Kamatayon

(Mateo 16:20-28; Markos 8:30—9:1)

²¹ Pagkarungog it kali ni Hesus, ingtugon Nida sinra nak inding gador giuma aber kanin-o nak Sida kag Kristo nak gingpromisa it Dios.

²² Ag nagsiling pa Sida, "Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay kinahangyan nak magtiis it maramong hirap ag isikway it mga pinuno it mga Hudyo, mga Punong Saserdote, ag mga Manunudlo it Kasuguan. Kinahangyan ra nak Ako ay amasyon, ag sa pangtatlong adlaw ay mababanhaw."

Dapat Maging Hanra sa Hirap nak Aaguman sa Pagsunor kang Hesus

(Mateo 16:24-28; Markos 8:34—9:1)

²³ Pagkatapos, sa atubangan it maramong tawo ay kali kag Ida ingsiling:

"Sin-o man sa inro kag gustong magsunor sa Ako ay dapat limtan kag ida sariling kagustuhan, ag pas-anon kag ida krus, nak kag gustong bisayahon ay hanraey sidang magtiis it hirap adlaw-adlaw hastang sa kamatayon, alang-alang sa ida pagsunor sa Ako.

²⁴ Kag tawong nagsasalig yang sa ida sarili ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't

katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakaingwa it kabuhi nak waya't katapusan.

²⁵ Dahil ni-o kag mapapakamos it usang tawo aber mapasa-ida man kag bug-os nak kalibutan, kung mawawagit ra kag ida kabuhi? Waya!‡

²⁶ Aber sin-o man kag mahuda nak magsiling nak sida ay nagsusunor sa Ako ag sa Ako mga bisaya, ay Ako ra sida ikahuda sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, raya kag kahimayaan it Ako Tatay sa langit kaibahan kag mga balaan nak anghel.

²⁷ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Ing-gwa it ibang nagtitinrog dili nak indi makaagom it kamatayon, hastang waya ninra nakikita kag paghari it Dios.”

*Kag Pagyabot it Hitsura ni Hesus
(Mateo 17:1-8; Markos 9:2-8)*

²⁸ Mga wayong adlaw pagkatapos nak ing-bisaya ni Hesus katong tungor sa Ida maaaguman, ay gingnunos Nida sina Pedro, Juan ag Santiago patukar ruto sa baguntor agor mag-pangamuyo.

²⁹ Ruto, habang nagpapangamuyo si Hesus, nagyabot kag hitsura it Ida uda, ag kag Ida baro ay lalong nagpakaputi it kasusilaw.

³⁰ It yang pakita kag ruhang kayake nak nagpapakig-istorya sa Ida. Kali ay sina Moises ag Propeta Elias,

---

‡ 9:25 9:25 Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

³¹ nak kag inra ra mga hitsura ay abang silaw. Nag-iistorya sinrang tatlo it nahanungor sa magiging pagtaliwan ni Hesus nak ruto Nida atuparon sa Herusalem.

³² Habang nag-iistoryahan pa sinra, namuukan sina Pedro ag kag ida ruhang kaibahan. Ag sa inra pagbati, nakita ninra si Hesus sa Ida abang silaw nak hitsura ag imaw ra kag Ida ruhang kaistorya.

³³ Tong pahalinoney katong ruhang tawong kaistorya ni Hesus, napasiling si Pedro sa Ida, “Gino-o, maado nak hali kami! Matukor kami it tatlong pasilungan no? Usa para sa Imo, usa para kang Moises ag usa para kang Elias.” Imaw kag ida nasiling dahil buko nida ayam kung ni-o kag ida ibisaya.

³⁴ Habang nagbibisaya pa sida, ay nayampuyan sinra it rampog ag kali ay naglibon sa inra. Sina Pedro ay nahadlok tong sinra ay inglibunan it kali.

³⁵ Ag halin raha ay inggwa it Boses nak nagsiling, “Imaw kali kag Ako Anak, kag Ako Pinili. Panimati kamo sa Ida.”

³⁶ Pagkatapos it bisaya it katong Boses, si Hesus yangey kag inra nakita. Inghipos-hipos yang anay ninra sa mga panahong kato kag tungor sa inra nakita ruto, ag waya anay ninra gipang-uma-umaan sa iba.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Anak nak Ingsaniban it Mayaot

(Mateo 17:14-21; Markos 9:14-29)

³⁷ Pagkaaga, it katong nakaabotey si Hesus ag Ida tatlong disipulos sa ubos it baguntor,

nasamputan ninra nak abang ramong tawo kag naghuhuyat sa inra.

³⁸ Ag halin sa karamuang mga tawo ay inggwa it usang nag-ukaw, “Maestro, kaluy-i nak gador kaling ako anak! Sida yang nak gador kag ako anak!

³⁹ Sida ay perming ingpapahirapan it mayaot ag gulping naidagak, ag napakakisay-kisay. Nag-susubo kag ida yuba ag ingpapaka-pahirapan sida. Ag bag-o sida badaan it mayaot ay abang yuday sida.

⁴⁰ Nagpakitluoyey ako sa Imo mga disipulos nak palayason kaling mayaot pero indi ninra kaya.”

⁴¹ Nagsabat si Hesus, “A! Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay mga waya't pagtu-o ag mga matugas it uyo! Hastang sauno pa Nako kamo dapat ibhan ag tis-an? Hala! Maley, ray-a kinang imo anak dili sa Ako.”

⁴² Habang ingpapayungot kang Hesus katong anak, ing-abot ray kali ag ingpabuyagsak it mayaot ag ingpakisay-kisay. Pero ingsaway ni Hesus kag mayaot ag ingpaado Nida katong anak, ag ingbalik sa ida tatay.

⁴³ Ag kag tanan ay napatingaya sa rakong gahom it Dios.

Ingpasador ray ni Hesus kag Tungor sa Ida Kamatayon

(Mateo 17:22-23; Markos 9:30-32)

Ag habang ingkakatingayahan pa it mga tawo kag tanang mga inghimo ni Hesus, Sida ray ay nagbisaya sa Ida mga manugsunor,

44 “Tamnan sa inro isip kaling Ako ibisaya sa inro. Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ita-o sa damot it mga mahusgar sa Ako.”

45 Ugaling ay waya pa ninra naintyendihe kag gustong bisayahon it Ida ingsiling, dahil nalilipran pa kali. Ag natahap sinrang mag-pangutana sa Ida.

*Sin-o kag Pinaka-yabaw sa Inrang Tanan
(Mateo 18:1-5; Markos 9:33-37)*

46 Usang adlaw, kag mga disipulos ni Hesus ay nagsusuay kung sin-o sa inra kag pinaka-yabaw sa tanan.

47 Ayamey ni Hesus kag inra ing-iisip, kada inghuytan Nida kag usang anak ag ingpapayungot sa Ida tupar,

48 ag nagsiling, “Aber si-o man kag nagbabaton diling anak dahil sida ay nagsusunor sa Ako, ay nagbabaton ra sa Ako. Ag aber si-o man kag nagbabaton sa Ako ay nagbabaton ra sa Dios nak nagparaya sa Ako. Dahil kung si-o kag pinaka-kubos sa inrong tanan ay imaw kag pinaka-yabaw.”

*Kung Buko Ato Kalaban ay Kakampi Nato
(Markos 9:38-41)*

49 Ag nagsiling si Juan, “Gino-o, nakakita kami it usang tawo nak nagpapalayas it mga mayaot sa paggamit it Imo pangayan ag ingsaway namo sida, dahil buko namo sida kaibahan.”

50 Pero nagsiling si Hesus, “Pabad-e yang ninro sida, dahil sida nak buko inro kalaban ay kakampi ninro.”

KAG PAGPANAW NI HESUS PA-HERUSALEM

Waya Gibatuna si Hesus sa Usang Baryo it Samarya

⁵¹ Tong mayungotey kag adlaw it pagraya kang Hesus sa langit, nagpursige nak gador Sida nak makapagto sa Herusalem.

⁵² Nagsugo Sida it mga mauna sa Ida papagto sa baryo it Samarya agor inra ihanra kag adayunan ninra ruto.

⁵³ Ugaling waya it mga tawong gustong magbaton sa Ida ruto dahil Sida ay pa-Herusalem.

⁵⁴ It tong nakita kali it Ida mga disipulos nak sina Santiago ag Juan, nagsiling sinra, "Gino-o, gusto baga Nimong paayanan namo it kayado halin sa langit kaling mga tawo agor magkaka-sunog?"

⁵⁵ Pero ing-atubang sinra ni Hesus ag ings-away, "Niong klaseng batasan kinang hina sa inro! Dahil Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay waya nagpaali agor siraon kag kabuhi it mga tawo kundi luwason sinra."

⁵⁶ Ag nagdiretso yangey sinra sa ibang baryo.

Kag Nahanungor sa Tawo nak Buko Hanra Magsunor kang Hesus

(Mateo 8:18-22)

⁵⁷ Habang nagbabaktas sinra, inggwa't usang tawo nak nagsiling kang Hesus, "Masunor ako sa Imo aber hariin Ka magpagto."

⁵⁸ Nagsiling si Hesus sa ida, "Aber kag mga ilahas nak iro ay inggwa it yukuhan ag kag mga pispis ay inggwa it pugar, pero Ako nak dati pa

ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay waya it maadong katuyugan.”

⁵⁹ Ag nagsiling ray Sida sa usa pang nagnununot-nunot sa Ida, “Sunor sa Ako.”

Pero nagsabat katong tawo, “Oho Gino-o, pero pasugte anay akong magpauli. Hingan ako masunor sa Imo pag namatayey kag ako tatay ag ako napayubongey sida.”

⁶⁰ Ag nagsabat si Hesus, “Pabadyang kag mga waya’t pagtu-o nak tuyar sa mga minatay sa pagmuyat it Dios nak magyubong sa inra kapwa minatay. Pero ikaw, sunor sa Ako ag ibantala kag tungor sa paghari it Dios.”

⁶¹ Ag inggwa pa it usa nak nagsiling, “Gino-o, masunor ako sa Imo, pero sugti anay ako nak magpamuhon sa ako pamilya ruto sa ako panimayay.”

⁶² Pero nagsabat sa ida si Hesus, “Indi magangay sa paghari it Dios kag aber siong tawo nak nagpapatuyar sa usang manug-arado nak permi yang nak sauli.”

10

Kag Sitentay-dos nak Unang Ingpapanaw ni Hesus agor Magbantala

¹ Pagkatapos it kali, nagpili pa kag Gino-o it sitentay-dos nak manugsunor, ag sinra ay Ida ingsugo it tigruha-ruha pramas mag-uná sa kada banwa ag lugar nak Ida apagtuan.

² Nagsiling pa kag Gino-o sa inra:

“Abang bugana kag anihon, pero apila yang kag manug-ani. Ngani, pangamuyo kamo sa

Gino-o nak Tag-iya it Anihon nak magparaya it mga manug-ani sa Ida anihan.

³ Sige, panawey kamo, pero mag-andam! Dahil ingsusugo Nako kamo sa tunga it mga tawong maisog tuyar sa mga ilahas nak iro, aber kamo ay pay tuyar sa mga karnero nak mabuo.

⁴ Aya kamo giraya it kwarta, binagtong, o binit-bit pang sandalyas. Ag ayaey kamo gipaabansa sa pag-inistorya sa inro mga masasapoy sa rayan.

⁵ “Pag abatunon kamo it usang tagbayay, siling anay nak, ‘Kabay pang kag katimunungan it Dios ay mapasa-inro!’

⁶ Ag kung katong tagbayay ay hanraey magbaton it katimunungan it Dios, sinra ay talagang apakamaaduhon Nida. Pero kung katong tagbayay ay indi magbaton it kina, indi ra sinra gipakamaaduhon it Dios.

⁷ Kung hariing bayay kamo ingbaton, ruto yangey kamo madayon. Kauna ninro ag inuma kag aber niong inra itahaw, dahil tuyar sa usang trabahador kamo ra ay karapatdapat nak magbaton it inro suhoy. Ag aya kamo gipasaydosaydo it bayay nak adayunan.

⁸ “Pag kamo ay masuyor sa usang banwa ag kamo ay batunon ruto, aya kamo gipamili it pagkaon. Kauna kung ni-o man kag itahaw sa inro.

⁹ Paaduha kag inra mga masakit ag isiling ninro sa inra, ‘Nagpayungot sa inro kag paghari it Dios.’

¹⁰ “Pero kung kamo ay indi gibatunon sa banwang inro apagtuan, bandilyuhan sa inra mga karsada kag,

¹¹ ‘Aber kag taybo it inro banwa nak naghupot sa amo mga siki ay amo ingpapahir bilang tanra nak wayaey kami it salabton sa inro kabuhi. Pero amo gihapon ingpapasador sa inro nak nagpayungot sa inro kag paghari it Dios.’

¹² Kali kag Ako ingsisiling sa inro. Sa huling paghusgar it Dios sa tawo ay mas mabug-at kag parusang maabot sa taga-rutong banwa kisa sa parusang abatunon it mga taga-Sodoma.”

*Kag mga Paandang ni Hesus sa mga Tawo nak
Waya Gihinuysoy
(Mateo 11:20-24)*

¹³ Pagkatapos, nagsiling si Hesus, “Kahahadlok kag matatabo sa inro mga taga-Corazin! Imaw ra kamong mga taga Betsayda! Kahahadlok kag parusang inro maaaguman dahil waya kamo gihinuysoy sa inro mga kasal-anan! Kung sa Tiro ag Sidon ay inghimo Nako kag mga milagro nak pareho sa inghimo ra Nako sa inro, ay dey marugayey ra tan-a sinra nak nakasuksok it barong kustal ag ingwiwisikan it abo kag inra uyo, bilang tanra it inra paghinuysoy.

¹⁴ Kada sa huling paghusgar it Dios sa tawo, ay mas mabug-at kag parusang maabot sa inro kisa sa parusang abatunon it mga taga-Tiro ag Sidon.

¹⁵ Kamong mga taga-Capernaum, kabi baga ninro ay aray-on kamo sa langit. Inding gador! Dahil impyerno kag inro apagtuan!”

¹⁶ Nagsiling pa si Hesus sa ida mga manug-sunor, “Kag nagpapanimati sa inro ingtutudlo ay nagpapanimati ra sa Ako, ag kag nagsisikway

sa inro ay nagsisikway ra sa Ako, ag kag nagsisikway sa Ako ay nagsisikway ra sa Dios nak nagparaya sa Ako.”

Kag Pagbalik it Katong Sitentay-dos nak Nagbantala

¹⁷ Pagbalik it katong sitentay-dos, sinra ay nasasadyahan nak nag-uma, “Gino-o, aber kag mga mayaot ay amo nararaog dahil sa Imo pangayan!”

¹⁸ Ag nagsabat si Hesus sa inra, “Nakita Nako nak nahuyog si Satanas nak pay pangilat halin sa langit.

¹⁹ Muyati, ingtataw-an kamo Nako it gahom agor aber mga sawa ag iwi ay kaya ninrong yusakon, ag pirdihon kag gahom it kaaway nak si Satanas. Ag wayang gador it mauno sa inro.

²⁰ Ugaling aya kamo gikasadya dahil yang sa pagraog ninro sa mga mayaot, kundi magk-inasadya kamo dahil kag inro pangayan ay nakasuyat sa langit.”

Nagpapasalamat si Hesus sa Ida Tatay nak Dios

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Tong oras nak kato mismo, nasadyahan si Hesus dahil sa gahom it Ispirito Santo ag napasiling Sida, “Tatay, Gino-o it langit ag duta, ingpapasalamatan Ka Nako dahil waya Nimo gipaayaman kaling tanan sa mga maayo ag nakaaray. Pero ingpahadag Nimo kali sa mga tawong hanraey magpaubos ag magtuon tuyar sa mga anak. Opo Tatay, dahil imaw kina kag Imo gustong matuman.”

²² Pagkatapos, gingsilingan Nida kag mga tawo, “Kag tanang butang ay ingtugyan sa Ako it Ako Tatay. Waya it nakakilaya kung si-o nak gador Ako bilang Anak kundi kag Tatay yang. Waya ra it nakakilaya kung si-o nak gador kag Tatay kundi Ako yang nak Ida Anak, ag imaw ra sa mga tawo nak gusto Nakong ipakilaya kag Tatay sa inra.”

²³ Pagkatapos, nag-atubang Sida sa Ida mga manugsunor ag Ida ingsiling nak sinra yang kag nakakarungog, “Abang buynas kamo, dahil nakikitaey ninro kag Ako inghihimo.

²⁴ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Maramong mga propeta ag mga hari kag naghahanrom nak makita ra kag inro nakikita, ugaling ay waya ninra nakita. Inghahanrom ra ninrang marunggan kag inro narurunggan, ugaling waya kali ninra narunggi.”

Kag Istorya Tungor sa Maadong Samaryanhon

²⁵ Usang adlaw, inggwa it usang tawo nak maayam sa Kasuguan nak nagtinrog agor purbahan kung maayong Manunudlo si Hesus. Nagpangutana Sida, “Maestro, ni-o kag ako dapat himuon agor mapasa-ako kag kabuhi nak waya't katapusan?”

²⁶ Nagsabat si Hesus, “Ni-o kag nakasuyat sa Kasuguan it Dios? Ni-o kag imo nababasa ruto?”

²⁷ Kali kag sabat it kaling tawo, “ ‘Palangga a kag Gino-o nak imo Dios it hugot sa imo tagipusuon, bug-os nimong pagkatawo, tanang imo kusog, ag bug-os nimong kaisipan,’* ag

---

* **10:27 10:27a** Deu. 6:5.

'Palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pag-palangga nimo sa imo sarili.' "†

28 Ag nagsiling si Hesus sa ida, "Tama kag imo ingsabat. Himu-a kina ag mapapasa-imo kag kabuhi nak waya't katapusan."

29 Pero sa kagustuhan it kaling tawo nak maipakita nak maayam sida kung ni-o kag tama, ay nagpangutana ray sida liwat kang Hesus, "Nak si-o kag ako kayungot?"

30 Kali kag sabat sa ida ni Hesus, "Usang adlaw, inggwa't usang kayaking lahi it Hudyo nak nag-us-os halin sa Herusalem papagto sa Jerico. Habang sida ay asa rayanan pa, sida ay naharang it mga tulisan. Pagkatapos nak inra sida ing-ubahan ag ingbalbal ay inra ingbadaan nak halos himamatyoney.

31 "Tyempo rang inggwa it nag-us-os nak usang saserdote it mga lahi it Hudyo sa karsadang kato ag pagkakita it kali rutong tawo, sida ay naglikaw sa kayudong habig ag nagpadayon sa pagpanaw.

32 Imaw ra inggwa't manugbulig sa Templo nak halin sa lahi ni Levi, nak nagrayan. Pagkaantaw nida rutong tawo, sida ra ay naglikaw ag nagpadayon sa pagpanaw.

33 "Pero, inggwa't usang Samaryanhon nak naparayan ra ruto. Pagtungor ag pagkakita nida ruto sa tawo ay abang kaluoy nida dili.

34 Kada ingsuuran nida kali, ag pagkatapos nak ida nayanggasan it ayak ag nabub-an it lana it olibo kag ida mga ugar, ay ida kali ingbugkos, bag-o ingsakay sa ida ingsasakyang asno, ag

---

† 10:27 10:27b Lev. 19:18.

ingraya sa usang bayay nak dayunan para ruto ay ida alagaan.

³⁵ Tong masunor nak adlaw, abang aga pa, katong Samaryanhon ay nagbilin it kwarta sa tag-iya it katong bayay nak dayunan ag nagtugon nak, 'Alaga-e sida, ag kung ni-o pa kag imo magagastos sa imo pagripa sa ida ay ako abadaran sa ako pagbalik.'

³⁶ "Ngasing, si-o aboy sa tatlong kato kag nagpakita nak sida ay 'maadong kayungot' it katong tawo nak ingtakawan ag ingbalbal it mga tulisan?"

³⁷ Nagsabat katong tawo nak maayam sa Kasuguan, "Ay di katong nagpakita it kaluoy sa ida."

Ag nagsiling si Hesus, "Pagtoy ag patuyare katong tawo."

Si Hesus sa Bayay nina Marta ag Maria

³⁸ Ngasing, sa pagpadayon nina Hesus sa inra pagpanaw, nagsuyor sinra sa usang baryo ag sinra ay ingbaton sa usang bayay nak kag tag-iya ay usang kabade nak kag ngayan ay Marta.

³⁹ Sida ay inggwa it usang manghor nak kag ngayan ay Maria, ag kali ay nag-ingkor it nakayumpagi sa atubangan it Gino-o habang nagpapanimati sa Ida pagtudlo.

⁴⁰ Pero si Marta ay napapaka-awat ag napapaka-sahoy sa paghikot sa kusina, kada nagsuor sida sa Gino-o ag nagsiling, "Gino-o, waya baga Ikaw it pasinglabot nak kag ako manghor ay pinabad-an yang ako it paghikot rili

it ako yang? Silinga baga sida nak buligan ra ako.”

⁴¹ Ugaling kag sabbat sa ida it Gino-o ay, “Marta, Marta, nagpapaka-kalibog ka ag masyarong napapaka-sahoy sa maramong bagay.

⁴² Usa yang ra kag kinahangyan nak dapat kalibgan. Ag kina ay imaw kag maadong parti nak mas ingpili ni Maria, katong indiey nak gador mabaoy sa ida.”

11

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpangamuyo

(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Usang beses, nagpangamuyo si Hesus sa usang lugar. Ag pagkatapos Nida it pangamuyo, usa sa Ida mga disipulos ay nagsiling, “Gino-o, tudlu-e baga kami nak magpangamuyo tuyar sa pagtudlo ni Juan nak Manugbawtismo sa ida mga disipulos.”

² Nagsiling si Hesus sa inra, “Pag kamo ay magpangamuyo, tuyar kali kag inro isiling:

“Tatay,

dayawon kag Imo balaang pangayan.

Kabay pang mapasa-amo kag Imo paghari.

³ Taw-e kami it amo pagkaon sa adlaw-adlaw.

⁴ Patawara kami sa amo mga kasal-anan,

tuyar sa amo pagpatawar sa mga nakakasala sa amo.

Ag aya gituguting maraya kami it panulay.’

⁵ Ag nagsiling pa Sida sa inra, “Si-o sa inro kag mapagto sa inro kayungot it tungang gab-i ag

magsiling nak, 'Paré, pahuyama anay baga ako it tatlong bilog nak tinapay.

⁶ Inggwa busa ako it bisita nak nagsampot halin sa biyahe ag wayang gador ako it ipakaon sa ida.'

⁷ "Ag masabat kaling inro kayungot, 'Bad-ey baga kami giisturbuha, nakatrangkay kag amo pwertahan ag kag ako mga anak ay katuyogey. Indiey ako magbangon pramas taw-an yang kamo kung ni-o kag inro kinahangyan.'

⁸ "Ako ingsisiling sa inro, aber indi sida magbangon pramas ita-o kag kinahangyan ninro bilang magkayungot, pero kung sige gihapon kag inro pangatok ay mabangon nak gador kato ag ita-o kung ni-o man kag inro kinahangyan.

⁹ "Ag Ako ra ingsisiling sa inro, padayon yang kamo it hagar sa Dios, ag kamo ay Ida ataw-an. Padayon yang kamo sa paghanap, ag Ida kamo abuligan pramas makakakita. Padayon yang kamo it pagkatok, ag Ida kamo abuksan.

¹⁰ Dahil aber si-o man kag naghahagar sa Dios ay ataw-an, ag aber si-o man kag naghahanap ay makakakita, ag aber si-o man kag nagkakatok ay abuksan.

¹¹ "Inggwa baga it tatay nak mata-o it sawa sa ida anak, kung kag inghahagar ay isra,

¹² o iwi kag ita-o sa ida anak, kung kag inghahagar ay itlog? Syempre waya!

¹³ Kung kamong mga makasal-anan ay maayam magta-o it mga maadong butang sa inro mga anak, kag inro pa ara Tatay nak asa langit? Maayam ra Sida magta-o it Ispirito Santo sa mga naghahagar sa Ida."

Kag Gahom ni Hesus ay Buko Halin kang Satanas

(Mateo 12:22-30,43-45; Markos 3:20-27)

¹⁴ Ngasing, ingpalayas ni Hesus kag usang mayaot nak nagpaudom sa usang kayake. Pagkaliwas it mayaot ruto sa tawo, sida'y nakabisayay ag abang katingaya it mga tawo.

¹⁵ Pero inggwa it ibang napasiling, “Kag Ida gahom nak magpalayas it mga mayaot ay parayan yang kang Beelzebul nak pinuno ninra!”*

¹⁶ Kag iba ray ra ay gusto Sidang purbahan kung talagang Sida ay halin sa Dios, kada naghagar sinra it milagro halin sa langit bilang pamatuor.

¹⁷ Pero dahil nasasaduran ni Hesus kag inra mga ing-iisip, napasiling Sida sa inra:

“Mabagsak kag bawat gingharian nak kag mga sinakupan ay naglalaban-labanan. Ag imaw ra, masisira kag bawat pamilya.

¹⁸ Ag kung si Satanas ra ay malaban sa ida sinakupang mayaot, ingkakilaban nida kag ida sarili. Kung tuyar ay pauno mayawig kag ida gingharian? Kada aya kamo gisiling nak nagpapalayas Ako't mga mayaot parayan kang Beelzebul.

¹⁹ Kung Ako ay nagpapalayas it mga mayaot parayan sa gahom ni Beelzebul, ay kanin-o gahom kag inggagamit it inro mga manugsunor nak magpalayas it mayaot? Kag inro mismong mga manugsunor kag nakakapamatuor nak sala kamo!

---

* **11:15 11:15** Si “Beelzebul” kag ibang tawag it mga lahi it Hudyo para kang “Satanas.”

²⁰ Pero kung Ako kag nagpapalayas it mga mayaot, kina ay parayan sa gahom it Ispirito it Dios, kada maaayaman ninro nak nag-abotey sa inro kag paghari it Dios.

²¹ “Si Satanas ay tuyar sa usang makusog nak tawo nak kumpleto it armas sa pagbantay sa ida sariling bayay ag sa ida mga ari-arian, pramas kag ida pagpangabuhi ay matimunong.

²² Pero kung yusubon sida ag mapirdi it usang mas makusog pa kisa sa ida, abay-on anay it kali kag ida mga armas nak imaw nida it ingsasaligan, ag pati kag mga nakamkam ay aparti-partihon it kaling nagyusob ag ida mga kaibahan.†

²³ “Kag waya gikakampi sa Ako ay nagkukuntra sa Ako, ag kag waya gibubulig sa pagtipon it mga tawo para sa Ako, ay imaw kag nagbubulig sa mga tawo nak magpayado sa Ako.”

Kag Pagbalik it Mayaot sa Ida Dating Ingtin-eran

(Mateo 12:43-45)

²⁴ Nagsiling pa si Hesus, “Kung inggwa it usang mayaot nak magliwas sa usang tawo, malibot-libot anay kina sa mga kabukiran kung hariin ay waya it tubi habang naghahanap it mapahuwayan. Ag kung waya it makita, masiling kina sa ida sarili, ‘Mabalik yangey ako sa ako ginghalinan.’

²⁵ Pagbalik nida hagto sa tawong ida ginghalinan, makikita nidang kali ay malimpyoy ag mas maadoy ngasing.

---

† **11:22 11:22** Basaha ra sa Isa. 49:24-25.

²⁶ Kada pagkakita nida kali, ay mapanaw ray sida ag mapang-ikag it pito pang mayaot nak mas mayain pa sa ida, ag masuyor sinra ag maistar ruto. Ngani, kag kamutangan it katong tawo ay lalong mapakayain.”

Kag Matuor nak Kasadya

²⁷ Ag natabo ra nak myentras nagbibisaya pa si Hesus, inggwa't usang kabade sa karamuan nak nag-ukaw, “Abang buynas kag nag-anak ag nagpasuso sa Imo!”

²⁸ Pero nagsabat si Hesus, “Kag abang buynas ay katong mga nagrurungog sa mga bisaya it Dios ag nagtutuman dili!”

Ingbisayahan ni Hesus kag mga Pinuno nak Nagpupurba sa Ida

(Mateo 12:38-42; 16:1-4; Markos 8:11-12)

²⁹ Habang nagpapaka-ramo pa kag mga tawo, nagtuna it pagbisaya si Hesus sa inra:

“Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay subrang yain! Ingpapaka-hanapan yang ninro Ako it milagro bilang pamatuor kung sin-o talaga Ako. Pero waya it ibang ipakita sa inro kundi kag natabo yang it kato kang Propeta Jonas.‡

³⁰ Kung paunong kag natabo kang Jonas kag naging tanra nak sida ay ingparaya it Dios para sa mga taga-Ninive, ay Ako ra nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay imaw ra kag tanra nak Ako ay ingparaya para sa mga tawo sa ngasing nak panahon.

---

‡ **11:29 11:29** Basaha ra sa Jon. 3:4-5.

³¹ Sa adlaw rang kato, matinrog ra kag Reyna it Seba[§] kaibahan it mga tawo sa ngasing nak panahon ag sida ra ay maakusar sa inro. Dahil halin sa pinaka-mayadong lugar, nagpagto sida kang Haring Solomon para runggan kag ida rakong kaayaman. Ag ngasing ay haley kag mas yabaw pa kisa kang Solomon, pero waya gihapon ninro Sida gipapatihe.

³² Sa huling paghusgar it Dios sa tawo, matinrog kag mga taga-Ninive kaibahan it mga tawo sa ngasing nak panahon ag sinra kag maakusar sa inro, dahil sinra ay naghinuysoy katong gingpaandaman sinra ni Jonas, ag ngasing ay haley kag mas yabaw pa kisa kang Jonas, pero waya gihapon kamo gihihinuysoy.

*Kag Ibang Istorya Tungor sa Puyos it Iwag
(Mateo 5:15; 6:22-23)*

³³ “Waya't tawong nagsusuga it iwag nak pagkatapos ay ibutang yang ra kali ruto sa taguan nak waya't ing-iiwagan, o sa irayom it gantangan, kundi ingbubutang kali sa tamang butangan agor kag mga nagsusuyor ay mahahadagan.

³⁴ Kag imo mata ay pay iwag it imo yawas. Kada kung mahadag kag imo mata, mahahadagan kag imo bug-os nak yawas. Pero kung maruyom kag imo mata, maruruyman ra kag imo bug-os nak yawas.

[§] **11:31 11:31** Kali kag “Reyna it Sur.” Basaha ra sa 1 Hari 10:1-13.

³⁵ Kada ngani mag-andam ka, sabaling katong imo inghuhuna-huna nak kahadagan nak rahina sa imo ay karuymanan yaki!

³⁶ Ngani, kung kag imo bug-os nak yawas ay puno it kahadagan ag kina ay waya't ni-o mang karuymanan, kina ay magiging matuor nak kahadagan, nak pay tuyar sa ing-iiwagan it usang iwag nak mahadag.”

Kag Pagbisaya ni Hesus sa mga Pariseo ag mga Maayam sa Kasuguan

(Mateo 23:1-36; Markos 12:38-40; Lukas 20:45-47)

³⁷ Pagkatapos it bisaya ni Hesus, ing-ikag Sida it usang Pariseo nak magkaon sa inra. Nagnunot Sida sa inra bayay ag nag-atubang sa kaunan.

³⁸ Abang katingaya it katong Pariseo pagkakita sa Ida nak waya anay gipanghinaw it damot bag-o magkaon suno sa inra sulunranon.

³⁹ Nagsiling kag Gino-o sa ida:

“Kamong mga Pariseo, ay pay tuyar sa naghugas it baso ag mayukong, nak liwas yang kag inghugasan ag waya kag suyor. Kada mabuling gihapon kag suyor, pay tuyar sa tawong maado sa pangliwas, pero kag tagipusuon ay puno it kahakugan ag kayainan.

⁴⁰ Kamong mga waya it kaisip-isip! Buko baga kag Dios nak naghimo it pangliwas ay imaw ra kag naghimo it pangsuyor?

⁴¹ Ngani, kinahangyan nak malimpyo kag pangliwas ag pangsuyor. Pramas matuman kali, kag inro anay dapat himuon ay magbulig sa mga pobre nak inggwa it maadong kabubut-on, ag

sa bandang huli inro makikita nak kag tanan ay malimpyoy.

⁴² “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Pariseo! Mismong mga tanom nak inggagamit ninro sa pampalasa ay ingtata-o ninro kag ika-sampuyong parti sa Dios. Pero ingbabaliwaya ninro nak maging matarong ag imaw ra kag pagpalangga sa Dios. Ngani, imaw kali kag dapat ninrong tumanon ag indi ra dapat magpabada sa pagta-o it inro ika-sampuyong parti.

⁴³ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Pariseo! Dahil abang gusto nak gador ninro nak mag-ingkor sa ingkuran it pinaka-importanting tawo sa atubangan it sinagoga, ag bugnuhon kamo it mga tawo sa banwa.

⁴⁴ “Kahahadlok kag matatabo sa inro! Kamo ay tuyar sa mga yuyubngan nak indi mahalata, kada gingdadama-damaan yang it mga tawong waya nakakasador nak kag suyor ay minatay.”

⁴⁵ Nagsaligbat sa Ida kag usa sa mga rahagtong Maayo tungor sa Kasuguan it Dios, “Maestro, sa imo ingbisayang kina, pati kami ay imo gingpapahud-an.”

⁴⁶ Ag nagsabat si Hesus sa ida, “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Maayo! Dahil ingpapaka-papas-an ninro sa mga tawo kag mga mabug-at nak kasuguan, pero kamo mismo ay inding gador magbulig aber inro tudlo ay iruot pramas mapahilway sinra.

⁴⁷ “Kahahadlok kag matatabo sa inro! Ingpapahimo pa ninro kag mga pantyon it mga propeta, aber sinra ay ingmatay it inro mga ginikanan.

48 Pero sa inro inghuhumang kina ay inro ingpapamatuuran nak sinra'y ingmatay it inro mga ginikanan ag kamo'y nagkukumporme sa inra inghuman. Dahil sinra kag nagmatay ag kamo kag nagpahuman it pantyon!

49 “Kada ngani tuyar kali kag ingsiling it Dios nak Maayam, ‘Ako kag maparaya sa inra it mga propeta ag mga apóstoles. Kag iba ay inra amatyon ag kag iba ay apahirapan.’

50 Ngani, kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay sa inro asukton it Dios kag pagmatay it tanang mga propeta tuna tong ingtuga kag kalibutan,

51 magtuna pa kang Abel hastang kang Zacarias nak ingmatay sa tunga it altar sa rayaag it Templo ag sa sagradong lugar. Oho! Ako ingsiling sa inro nak tanan kina ay asukton sa inro.

52 “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Maayam tungor sa Kasuguan! Dahil sa inro pagtudlo waya ninro gibukse kag rayan para sa tawo kung pauno makilaya kag Dios. Wayaey ngani kamo gustong magpasakop sa paghari it Dios, pati ra baga kag iba ay apigahan pa ninro.”

53 Pagkahalin ni Hesus ruto sa bayay it pinuno, Sida ay ing-agit-agit it mga Manunudlo it Kasuguan ag it mga Pariseo agor Sida ay mahangit ag makasala sa Ida pagbisaya,

54 dahil inra ingtityempuhan nak marakpan si Hesus it ni-o mang bisayang puyde ninrang iakusar sa Ida.

12

Kag Tungor sa mga Pariseo nak Nagpapakitang Tawo

(Mateo 10:26-27)

¹ Habang kina ay natatabo, nagraraigipon kag libo-libong mga tawo nak halos nagdadamadamaaney sinra, kada nagbisaya anay si Hesus sa Ida mga manugsunor:

“Mag-andam kamo nak indi maraya it pangpaalsa* it mga Pariseo, nak imaw kag pagpakitang tawo.

² Pero waya it nakatabon nak sa tamang oras ay indi gibuksan ag waya ra it nakatago nak indi giliwas ag maaayaman.

³ Ngani, aber ni-o man kag inro ingbisaya sa maruyom ay marurungan it karamuan ruto sa mahadag. Ag kung ni-o man kag inro ingbisaya nak para sa inro yang sa suyor it inro mga kwarto ay imaw it ibandilyo sa maramong tawo halin sa kuyungan.

Kag Dapat Kahadlukan it Tawo ay kag Dios Yang

(Mateo 10:26-31)

⁴ “Ako mga amigo, ingsisiling sa inro, aya gikahadluki kag mga tawong nagmamatay it yawas, ag pagkatapos ay wayaey it mahihimo pa.

⁵ Ipaandam nako sa inro kung sin-o kag dapat ninrong kahadlukan. Kag Dios yang kag inro

---

* **12:1 12:1** Kag pangpaalsa nak inggamit it mga lahi it Hudyo ay “lebadora,” nak sa Ingles ay “yeast.” Sa inra pagmuyat kag rakong epekto it maisot yang nak lebadora ay simbulo it epekto it kayainan.

dapat kahadlukan, dahil pagkatapos Nida nak bawion kag inro kabuhi ay inggwa pa gihapon Sida it karapatan ag gahom nak ibutang kamo sa impyerno. Kada ngani Ako ingsusugo sa inro, kahadluki Sida!

⁶ “Di baga kag ruhang maya ay indi mabadaran it mamagong? Pero aber maisot yang kag inra balor, ay waya gihapon gililimti it Dios kag aber usa sa inra.

⁷ Ay kamo pa ara? Miskin buhok gani ninro ay bilang Nida. Kada ngani aya kamo gikahadlok. Mas mahalaga kamo kisa sa libo-libong maya.

⁸ “Ako ra ingsisiling sa inro, kag tanang nag-aako sa atubangan it tawo nak Ako ay ingkikilaya ninra, ay akilay-on ra Nako sa atubangan it mga anghel it Dios, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

⁹ Pero kag tawong magbalibar sa Ako sa atubangan it mga tawo ay ibalibar ra Nako sa atubangan it mga anghel it Dios.

¹⁰ Apatawaron it Dios kag tanang magpasipala sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, pero kag magbisaya it pasipala laban sa Ispirito Santo ay inding gador igpatawaron.

¹¹ “Sa oras nak kamo ay ray-oney ag iatubang pramas husgaran it mga pinuno it sinagoga, ag mga pinuno ag mga di gahom sa banwa, aya kamo gikalibog kung pauno o kung ni-o kag inro isabat o ibisaya.

¹² Kumo sa oras nak kato mismo kag Ispirito Santo ay imaw kag matudlo sa inro it dapat ninrong ibisaya.”

Kag Peligro nak Raya it Kahakugan

13 Usa sa karamuan kag nagsiling kang Hesus: “Maestro, silingga baga kag ako maguyáng nak partihaney nida ako it amo panublion.”

14 Pero ingsabat sida ni Hesus, “Nong, si-o kag nagbutang sa Ako nak inro maging manug-areglo it inro panublion?”

15 Ag nagsiling si Hesus sa inrang tanan, “Maging alisto kamo, ag mag-andam sa tanang klase it kahakugan, dahil kag kabuhi it tawo ay buko halin sa kabuganaan it ida manggar.”

16 Ag nag-istorya Sida sa inra, “Inggwa’t usang manggaranon nak kag duta ay bugana magpanubas.

17 Ag ing-isip it kaling manggaranon, ‘Ni-o ara kag ako dapat himuon? Wayaey it lugar rili sa ako mga usunan. Mahuotey rili kag iba pa nakong tubas.’

18 “Ag nagsiling pa sida, ‘A! Agubaon yaki nako kaling ako mga usunan ag mapatugrok ako it mas maragko. Ag ruto nako ahipiron kag ako tanang inani ag mga butang.

19 Makakasiling ako sa ako sarili, “Na! Inggway ako it subra-subrang manggar nak hinipir para sa karamo-ramong tuig pa, aber ako ay magpahilay-hilay yangey, magpakakaon, magpaka-ininom ag magpaka-kinasadya.” ’

20 “Ugaling, ingsiling sida it Dios, ‘Waya ka ig-iisip! Ngasing nak gab-i, ay abawioney Nako kag imo kabuhi. Hay, kanin-o mapapagto kag imo tanang hinipir?’

21 “Imaw ra kina kag matatabo sa tawo nak nag-aaman it manggar para sa ida sarili, pero buko mayaman sa pagmuyat it Dios.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa mga Kinahangyan it Tawo

(Mateo 6:25-34)

²² Ag nagsiling si Hesus sa Ida mga manug-sunor:

“Ngani, inggisiling Nako sa inro, aya gikalibog sa inro mga kinahangyan para sa pagpangabuhì, kung ni-o kag inro akaunon, ag tungor sa kinahangyan it inro yawas, kung ni-o kag inro isuksok.

²³ Dahil mas mahalaga kag inro kabuhi kisa sa pagkaon ag kag inro yawas kisa sa baro.

²⁴ Muyati ninro kag mga pispis. Waya sinra gitatanom o giaani. Waya ra sinra it mga kamarin o usunan, pero gingpapakaon gihapon sinra it Dios. Kamò pa ara nak mas mahalaga kisa rahang mga pispis?

²⁵ Nak si-o sa inro kag makakasugrong it aber usang oras sa haba it ida kabuhi parayan sa pagpakalibog?

²⁶ Kung kali nganing maisot yang nak bagay ay indi ninro kayang himuon, asing ingkakilibgan pa ninro kag ibang bagay?

²⁷ “Muyati ag isipa kag mga buyak sa bukir, kung pauno nagtutubo kag mga buyak sa bukir. Waya sinra gipapangabudlay o gihahaboy, pero inggisiling nako sa inro, aber si Haring Solomon[†] nak abang ramong manggar ay waya kasuksok it tuyar't ganda sa mga buyak.

²⁸ Kung paunong ingpapaganda it Dios kag mga buyak it hilaunon sa bukir, nak ngasing ay buhi ag pagkainsulip ay ahayason ag ipilak

[†] **12:27 12:27** Basaha ra sa 1 Hari 10:1-10.

sa kayado, kamo pa ara kag indi Nida gibaruan? Abang isot kag inro pagtu-o!

²⁹ “Ag aya ninro gikalibge kung ni-o kag inro akaunon o ainumon. Ayaey kamo gikalibog!

³⁰ Kumo kina kag inghiringabot it tanang tawo sa kalibutan, pero ayamey it inro Tatay sa langit nak kinahangyan ninro kinang tanan.

³¹ Kada imbes nak magpakakalibog kamo, kag inro yangey unahon ay magtinguha kamo nak magpasakop sa paghari it Dios. Kung tuyar kag inro ahimuon, Ida ra ita-o sa inro kag inro tanang mga kinahangyan.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Kayamanan sa Langit

(Mateo 6:19-21)

³² “Aya kamo gikahadlok, aber kamo ay apila yang ag waya't kusog tuyar sa mga alagang karnero, dahil nasasadyahan kag inro Tatay sa langit nak ita-o sa inro kag mga pagpakamaado bilang Ida ginghaharian.

³³ Kada baligyaan ninro kag inro mga ari-arian ag magbulig sa mga pobre, ag tinguhaong magkainggwa kamo ruto sa kalangitan it kahita nak indi masira-sira, nak tipunan it kayamanan sa langit nak indi mawagit. Dahil sa langit ay waya it mananakaw nak makakapagto ag waya't anay.

³⁴ Dahil kung hariin kag inro kayamanan, ay hagto ra kag inro tagipusuon.”

Kag mga Alistong Suguon sa Pagbalik it Inra Amo

³⁵⁻³⁶ Nagsiling pa si Hesus sa Ida mga manug-sunor, “Maging hanra kamo permi! Patuyare ninro kag mga suguon nak naghuhuyat sa pag-pauli it inra amo halin sa rungawan. Inggway it suga kag mga iwag sa bayay nak ida asamputan. Ag kaling mga suguon ay hanraey agor pagkatok nida ay makakaiknat nak raan sinra pramas abrihan kag pwertahan.

³⁷ Abang buynas kag mga suguon nak aabutan it inra amo nak bati pa ag nagbabantay sa ida pagbalik. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Dahil kaling amo ay mapangayunkunan ra ag sinra ay ida apaingkuron sa lamesa ag atahawan.

³⁸ Makinasadyay nak gador kinang mga suguon, kung imaw kato kag ida maaabutan, aber mag-abot man sida it gab-i o tungang gab-i!

³⁹ Pero tanra-e ninro kali. Kung inggwa it usang tag-iya it bayay nak nakakasador kung niong oras maabot kag mananakaw, indi nida gipabad-ang suryon kag ida bayay.

⁴⁰ Kada kamo ra ay maghanra puat, dahil Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maabot sa oras nak waya ninro gipapaabuta.”

Kag mga Matutom ag Buko Matutom nak Suguon

(Mateo 24:45-51)

⁴¹ Masunor, nagpangutana si Pedro, “Gino-o, para sa amo yang baga kaling Imo ing-istorya tungor sa mga suguon, o para sa tanan?”

⁴² Ag nagsabat kag Gino-o:

“Isipa ninro kung kamo ay tuyar sa matutom ag maayong suguon nak atugyanan it ida amo sa

pagrumaya sa ibang mga suguon para mapakaon sinra sa tamang oras.

⁴³ Abang buynas katong suguon, kung sa pagbalik it ida amo ay maaabutan sida nak naghihimo it mga ingtugyan sa ida.

⁴⁴ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kinang suguon nak saligan ay imaw kag aimb-
yaran it ida amo sa ida tanang ari-arian.

⁴⁵ “Pero kung katong suguon ay masiling sa ida sarili, ‘Rugay pa bag-o magbalik kag ako amo!’ Kada ida apintasan kag ida mga kaparehong suguon nak kayake ag kabade, ag sida ay makinaon ag maininom hastang mayango.

⁴⁶ Ag sa adlaw ag oras nak waya nida gipa-paabuta ay mabalik kag ida amo. Grabe kag parusa nak ita-o sa ida it ida amo, ag sida ay ipilak sa lugar kung hariin kaibahan pati kag tanang mga waya't pagtu-o.

⁴⁷ “Ag kinang suguon nak nakakaayam it kagustuhan it ida amo, pero waya gihapon gialisto ag gituman sa kabubut-on nida, ay siguradong makakaagom it subrang pagparusa.

⁴⁸ Pero katong suguon nak waya nakakaayam kung ni-o kag kabubut-on it ida amo ag sida ay nakahimo it bagay nak ikakaparusa sa ida, ay aparusahan ra, pero buko subra. Kag bawat tawo nak ingtaw-an it marakong pribilehiyo ay marako ra kag ing-aasahan. Ag kag bawat tawo nak ingtugyanan it marakong responsibilidad ay mas marako ra kag ing-aasahan sa ida.”

Kag Pagkabuyag-buyag it Pamilya Dahil sa

Pagsunor it Iba kang Kristo

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Nagsiling pa si Hesus, “Nagpaali Ako pramas itsahan it kayado kag kalibutan, ag kung puyde yang tan-a ay ngasingey magrayab-rayab!

⁵⁰ Ugaling ay kinahangyan anay Nakong mag-agom it maramong hirap, ag indi pa Ako mamutang hastang waya pa kali natutupar!

⁵¹ Kabi baga ninro ay nagpaali Ako sa duta para magta-o it katimunungan sa mga tawo? Buko! Ako ing-uuma sa inro nak kag Ako raya ay pagka-buyag-buyag.

⁵² Dahil tuna ngasing, kung lima kamo sa usang pamilya ay indiey kamo magkausa, dahil nagkukuntrahan. Maaaring tatlo kag makuntra sa ruha ag ruha kag makuntra sa tatlo.

⁵³ Makuntrahan kag tanan,
 “kag tatay kuntra sa ida anak nak kayake,
 imaw ra kag anak nak kayake sa ida tatay,
 kag nanay kuntra sa ida anak nak kabade
 ag imaw ra kag anak nak kabade sa ida nanay,
 kag panugangang kabade kuntra sa ida umagar
 nak kabade
 ag imaw ra kag umagar nak kabade sa ida
 panugangang kabade.”

Kag Tungor sa Pagbasa it mga Tanra it Panahon

(Mateo 5:25-26; 16:2-3)

⁵⁴ Nagsiling pa si Hesus sa rahagtong karamomramong mga tawo, “Pag nakita ninrong nagpapayungot kag maitom nak rampog halin sa sugbuhan, sa nak raan nakakasiling kamong, ‘Inggwa’t uyanon!’ ag nauyan matuor.

⁵⁵ Ag pag nakita ray ninrong kag hangin ay humuyop halin sa disyerto sa bandang sur, nasiling kamong, ‘Mamasyaro kali kag init!’ ag imaw matuor kag natatabo.

⁵⁶ Kamong mga pakitang tawo! Maayam yaki kamo magmuyat it gustong bisayahon it mga tanra sa langit ag sa duta, ag suay pang daok kamo magmuyat it gustong bisayahon it mga tanra sa ngasing nak panahon!

⁵⁷ “Asing indi ninro maisip kung ni-o kag tama?

⁵⁸ Tuyar ngani it kali. Habang nagpapanaw pa yang kamo it kinang maakusar sa imo, ay tinguha-a nak gador nak magpakig-aregluhan sa ida. Kung indi, talagang aray-on ka nida sa husgado ag ita-o ka nida sa gwardya it korte, ag aprisuhon.

⁵⁹ Ingsisiling Nako sa imo, indi ka kaliwas hanggat waya nimo nababadare kag tanang atraso nimo.”

13

Kinahangyan nak Maghinuysoy

¹ It katong adlaw nak kato, inggwa ra ruto it pilang mga tawo nak nagsiling kang Hesus it tungor sa mga taga-Galileya, nak ingpamatay ni Gobernador Pilato habang sinra ay naghahalar it mga hadop sa Dios sa Templo. Ngani, kag rugo it mga tawong kato ay nagyakot sa rugo it katong mga hadop.

² Ingsabat sinra ni Hesus, “Ing-iisip baga ninro nak mas makasal-anan katong mga taga-Galileya nak ingmatay kisa sa inra mga kasimanwa,

kada natabo sa inra kag tuyar nak parayan it kamatayon?

³ Buko kina matuor! Pero ingsisiling Nako sa inro, nak kung kamo ra ay indi maghinuysoy, kag inro ra asamputan ay kaparusahan sa impyerno.

⁴ Ag tuyar gani it katong disi-otsong tawong nagkamatay tong sinra'y narat-ugan it katong tore it Siloe, sa isip baga ninro, sinra ay mas makasal-anan pa kisa sa iba pang mga taga-Herusalem?

⁵ Buko kina matuor! Ingsisiling Nako sa inro, nak kung indi kamo maghinuysoy, kag inro ra asamputan ay kaparusahan sa impyerno.”

Kag Istorya Tungor sa Puno nak Waya Gibubunga

⁶ Ag kali ray kag ing-istorya ni Hesus:

“Inggwa't usang tawo nak nagpatanom it usang puno it igos sa ida bukir nak tanuman it ubas. Pag-abot it panahon it tigbunga it igos sida ay nagpagto ag naghanap it bunga, ugaling waya sida't nakita.

⁷ Kada nagsiling sida sa manug-alaga it ida ubasan, ‘Muyati, tatlong tuigey nako it kababalik-balik sa puno it igos nak kali sa paghanap it bunga, pero wayang gador ako't nakita. Puyura yangey kali. Nakakasiot yang!’

⁸ “Pero nagsabat kag manugbantay, ‘Amo, pabad-i yang anay kina sa tuig pa nak kali. Apurbahan baga nako kina it pagbunbon ag ako kina abutangan it ipot it hadop.

⁹ Ag kung magbunga kali sa masunor nak tuig, ay dey maado. Pero kung indi gihapon, ipapuyor yangey nako!' "

Kag Pagpaado ni Hesus sa Kabading Buktot sa Adlaw it Inugpahuway

¹⁰ Usang Adlaw it Inugpahuway nagtutudlo si Hesus sa usang sinagoga.

¹¹ Inggwa it usang kabade ruto nak buktot dahil sa mayaot nak nagsasanib sa ida nak nagpayungot sa Ida. Kaling kabade ay indi makatinrog it tadlong sa suyor it disi-otsong tuig.

¹² Pagkakita sa ida ni Hesus, ingpapayungot Nida kali ag ingsilinggan, "Nang, ingpaadoy kag imo sakit."

¹³ Ingpatong ni Hesus kag Ida damot sa ida, ag sa nak raan ay nakatinrog sida it tadlong ag nagdayaw sa Dios.

¹⁴ Pero nahangit kag pinuno it Sinagoga, dahil nagpaado si Hesus sa Adlaw it Inugpahuway. Kada nagsiling sida sa mga tawo, "Ingtaw-an kita it an-om nak adlaw nak inugtrabaho, ngani sa mga adlaw nak kato puyde kamong magpali kung gusto ninro nak mapaado, buko sa Adlaw it Inugpahuway."

¹⁵ Ingsabat sida it Gino-o:

"Kamong mga pakitang tawo! Di baga inghuhubar ninro kag inro baka ag asno kung hariin nakahigot ag ingpapasabsab pramas guduron papagto sa painuman aber sa Adlaw it Inugpahuway?"

¹⁶ Di baga kaling kabade nak halin sa mga inanak ni Abraham nak inggapos ni Satanas

sa suyor it disì-otsong tuig, ay dapat ra nak pahilwayon sa Adlaw it Inugpahuway?”

¹⁷ Pagkasiling Nida it kali, kag tanang nagkukontra sa Ida ruto ay napahuda, pero kag iba pang mga tawo ay nasadyahan sa mga katitingayang bagay nak Ida inghuman.

Kag Istorya Tungor sa Pinaka-maisot nak Busoy

(Mateo 13:31-32; Markos 4:30-32)

¹⁸ Ngani, nagsiling pa si Hesus, “Sa ni-o maipapatuyar kag paghari it Dios? Ag sa ni-o ara kali Nako puyding ikumpara?”

¹⁹ Kag paghari it Dios ay tuyar sa pagtubo it usang maisot nak busoy it mustasa* nak ingtanom it usang tawo sa ida rayaag. Kung kali ay ingtanomey, kali ay marako tuyar sa mababang puno ag mapakagapa. Ag sa mga sanga it kali ay naghuhuman it pugar kag mga pispis.”

Kag Istorya Tungor sa Pangpaalsa

(Mateo 13:33)

²⁰ Ag nagsiling pa si Hesus, “Hariin Nako ikumpara kag paghari it Dios?”

²¹ Kag paghari it Dios ay tuyar sa rakong epekto it maisot nak pangpaalsa sa paghimo it tinapay. Kag maisot nak pangpaalsa nak gingyakot it usang kabade sa marakong minasang arina ay imaw kag nagpaalsa sa tanang minasa.”

---

* **13:19 13:19** Kag ngayan it kaling maintik nak busoy sa mga lugar it Israel ay mustasa. Pero kali ay buko maisot nak utan pareho sa ato pagkakilaya, kundi kali ay nagrarako ag nagiging usang marakong puno.

*Kag Makitir nak Pwertahan Papagto sa Langit
(Mateo 7:13-14,21-23; 8:11-12)*

²² Nagpadayon si Hesus sa Ida pagpanaw papagto sa Herusalem. Habang nagrarayan Sida sa mga banwa ag baryo nagtutudlo Sida sa mga tawo.

²³ Inggwa it usang nagpangutana sa ida, “Gino-o, apila yang baga kag maluluwas?”

Nagsabat si Hesus parayan sa pagsiling nak,

²⁴ “Magtinguhang gador kamo nak makasuyor sa makitir nak pwertahan, dahil ingsisiling Nako sa inro, sa paabuton maramo kag matinguha nak magsuyor, pero indi ra sinra makasuyor.

²⁵ Pag kag Tagbayay ay nagsaray it pwertahan, matulay yangey nak gador kamo sa liwas ag mapanuktok, ag masiling, ‘Sir, pasurya kami!’

“Ag kamo ay Ida asabton, ‘Buko kamo Nako kilaya, ag buko Nako ayam kung taga-riin kamo!’

²⁶ “Ag mapapasiling kamo, ‘Wayae y baga Nimo narumrume nak magkaibahan kita nak nagkaon ag nag-inom, ag nagtudlo pa ngani Ikaw sa amo banwa?’

²⁷ “Pero masabat ra Sida, ‘Ingliliwat Nako sa inro nak buko kamo Nako kilaya, ag buko Nako ayam kung taga-riin kamo! Payado kamo sa Ako, kamong tanan nak naghihimo it kayainan!’

²⁸ “Pag makita ninro sina Abraham, Isaac, Jacob ag tanang mga propeta ruto sa gingharian it Dios, myentras kamo ay nabilin sa liwas nak ingtatabog payado, ay matinibaw nak gador kamo ag mapangpagot kag inro mga ngisi.

29 Karamong mga tawo nak halin sa tanang parti it kalibutan ay maatubang sa lamesa ag makaon sa gingharian it Dios.

30 Ag klarong makikita ninro nak kag mga ingmumuyatan nak pay waya't puyos sa ngasing ay imaw kag akilay-on nak mas yabaw sa tanan sa palaabuton, ag kag mga ingkikilaya sa ngasing nak mas nakakayabaw kag mawawar-an it puyos sa palaabuton.”†

Kag Pagbisaya ni Hesus Tungor kang Gobernador Herodes Antipas

31 Tong oras nak kato mismo ay inggwa't nag-abot nak pilang Pariseo nak nagsiling kang Hesus, “Halin dili, dahil gusto ni Gobernador Herodes Antipas nak matyon Ka.”

32 Nagsabat Sida, “Si Herodes ay pay tusong ilahas! Silingga sida, ‘Mapadayon Ako it pagpalayas sa mga mayaot ag sa pagpaado it mga masakit ngasing ag insulip, ag sa pangtatlong adlaw atapusoney Nako kag Ako ingpaling misyon.’

33 Ugaling ay kinahangyan nak Ako'y magpadayon gihapon sa pagpanaw, ngasing, insulip ag sa masunor pang adlaw, dahil indi puyde nak kag usang propeta ay mamatay sa liwas it Herusalem.”

Kag Kalisor ni Hesus sa mga Taga-Herusalem (Mateo 23:37-39)

34 Pagkatapos, nagsiling si Hesus, “Mga taga-Herusalem! Asing tuyar kamo? Ingpamatay ninro kag mga propeta ag ingbunggo ra kag mga

---

† **13:30 13:30** o “maramong nauna ay imaw kag mahuhuli, ag maramong nahuli ay imaw kag mauuna.”

suguan it Dios hastang mamatay! Maramong beses nak gusto tan-a Nakong tatapon kamo tuyar sa pagkupkop it usang guyang nak manok sa ida mga isiw, ugaling waya kamo it gusto nak himuon kina Nako sa inro.

³⁵ Panimati kamo! Apabad-aney kamo it Dios, pati kag inro syudad! Tuna ngasing, indiey ninro Ako makita, hastang mag-abot kag oras nak silinggon ninrong, 'Dayawon kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!' ”

14

Kag Pagpaado ni Hesus sa Tawong Nagpapangyamong sa Adlaw it Inugpahuway

¹ Usang Adlaw it Inugpahuway ing-ikag it usang pinuno it mga Pariseo si Hesus pramas magkaon sa inra, ag habang hagto Sida ay inra ingmamasran it maado.

² Inggwa't nagpayungot kang Hesus nak usang kayake nak nagpapangyamong kag mga siki ag damot.

³ Nagpangutana si Hesus sa mga Maayam sa Kasuguan ag sa mga Pariseo, “Kumporme baga sa Kasuguan nak magpaado sa tawo sa Adlaw it Inugpahuway o indi?”

⁴ Pero naghinipos yang sinra. Ag inghuytan ni Hesus katong tawong nagpapangyamong ag ingpaado Nida kali, bag-o ingpapauli.

⁵ Pagkatapos ay nagpangutana ray Sida sa inra, “Kung kamo aboy ay inggwa't anak o baka nak nahuyog sa bal-ong sa Adlaw it Inugpahuway, indi baga nak raan ninro gihaw-ason ruto?”

⁶ Ag kali ay indi ra ninra masabat.

Kag Maadong Pagpakatawo Kag Pagpaubos ag Pagkamaatag

⁷ It katong namasran ni Hesus nak kag mga tawong rahagto sa hanraan ay nagpipili it mga ingkuran para sa inra sarili nak nakariserba para sa mga piling bisita, nagsiling Sida sa inra:

⁸ “Kung ikaw ay ing-imbatar sa usang kasayan, aya giingkor nak raan sa ingkuran nak para sa mga piling bisita, sabaling inggwa pa't imbitado nak mas dungganon kisa sa imo.

⁹ Ag ikaw ay asuuran it katong nag-imbatar sa inro ag asilinggan, ‘Imaw it paingkura raha kaling tawo,’ ag dahil ikaw ay napahuda, ay kinahangyan nak magsaydo yangey ikaw sa rugo kung hariin kag karamuan.

¹⁰ “Kag maado pag ikaw ay ing-imbatar, ruto nak raan ingkor sa rugo agor pag magsuor man katong nag-imbatar sa imo ay makakasiling sida nak, ‘Amigo, asing raha ra ikaw sa rugo, maley ruto sa parada.’ O dey mas nataw-an ka pa it balor sa atubangan it tanang kaibahan nimo sa lamesa.

¹¹ Dahil sin-o man kag nagtataas it ida sarili ay ibaba it Dios, ag kag nagpapaubos ay Ida itaas.”

¹² Masunor, nagsiling si Hesus sa tawong nag-imbatar sa Ida, “Kung ikaw ay mapakaon, mas maado kung kag imo aimbitaron ay katong buko imo mga amigo, mga manghor, mga hali o mga manggaranong kayungot, sabaling ikaw ay imbitaron ra ninra, ay dey kung tuyar ay pay insuklian ka ninra sa imo inghimo.

13 Pag ikaw ay magpabuda, kag imbitara ay katong mga pobre, mga yupog, mga paki, ag mga bulag.

14 Kung kina ay imo ahimuon, ikaw ay apaka-maadhon it Dios, dahil indi sinra makabayos sa imo. Kag Diosey kag bahalang magbayos sa imo sa adlaw nak abanhawon kag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Ida.”

*Kag Istorya Tungor sa Marakong Punsyon
(Mateo 22:1-10)*

15 Pagkarungog it kali it usa sa mga kaibahan ni Hesus nak nakaingkor sa lamesa, nagsiling sida, “Abang buynas kag tawong makakarungaw sa hanraan sa gingharian it Dios!”

16 Pero nagsabat si Hesus sa ida parayan sa istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

“Inggwa’t usang tawo nak naghanra it marakong punsyon ag maramo kag ida ingpang-imbatar.

17 Tong inugkaoney, ingsugo nida kag ida ulipon nak magpangsapoy ag magsiling sa mga naimbitarey, ‘Siling it ako amo ay pagtoy kuno kamo dahil nakatahawey.’

18 “Ugaling sinrang tanan ay inggwa it kanyakanyang rason agor indi makapagto. Kag una ay nagsiling sa nagsapoy nak, ‘Ay pauno kali? Nakabakay ako it duta ag kinahangyang pagtuan kato nako agor muyatan. Hagari yangey ako’t pasensya ha?’

19 “Kag usa ray ay nagsiling, ‘Nakabakay busa ako it limang pares nak baka, kada kinahangyang pagtuan nako agor ako mamuyatan it maado. Pasensyaha yangey nganat ako.’

20 “Ag kag usa pa ay nagsiling ray, ‘Ay pasensyang gador, bag-ong kasay ako e, kada indi ako makapagto.’

21 “Kada, nagbalik katong ulipon ag nag-uma sa ida amo. Abang kahangit it katong tagbayay ag ida ingsugo ray kag ida ulipon, ‘Tulina ag libuton kag mga karsada ag mga iskinita it banwa, ag ray-on dili kag mga pobre, mga yupog, mga bulag, ag mga paki.’

22 “Pagbalik it ida ulipon, nagsiling sida, ‘Gino-o, natumaney nako kag imo sugo ag yuga gi-hapon sinra sa imo bayay.’

23 “Kada, nagsugo ray katong ida amo, ‘Pagto ray sa mga karsada pasuyor sa banwa ag imaw ra sa mga istambayan it mga tawo ag piliton kag mga rahagto nak magpali agor mapupuno kag ako bayay.

24 Dahil ingsisiling Nako sa inro, waya it aber usa ruto sa mga naunang ing-imbatar kag makakatagam it Ako hanra.’ ”

Kinahangyan nak Palanggaon it Yabaw sa Tanan kag Gino-o

(Mateo 10:37-38)

25 Ngasing, karamo-ramoey kag mga tawo nak nagnininunot kang Hesus, ag nagsauli Sida ag nagsiling:

26 “Kung si-o man kag magsunor sa Ako ag indi Ako gipalanggaon it mas yabaw pa sa ida

pagpalangga sa ida tatay, nanay, asawa, mga anak, mga hali nak kayake ag kabade, ag aber sa ida sarili, ay indi puyding maging manugsunor Nako.

27 “Kung si-o man kag indi magpas-an it ida krus parayan sa pagtiis it tanang hirap hastang sa ida kamatayon, dahil sa ida pagsunor sa Ako, ay indi puyding maging manugsunor Nako.

28 “Halimbawa, kag tawo nak inggwa it plano nak magpatugrok it usang tore, ay kinahangyan anay nak mag-ingkor ag magkarkulo kung pila kag ida magagastos pramas ida maayaman kung husto kag ida kwarta nak pangpatapos ruto.

29 Dahil kung indi nida kina gihimuon, pag ida'y natugrok kag haligi ag waya pa natapos kag tore, sida ay agur-an it tanang nagrарayan ag nakakakita it kali.

30 Masiling sinra, ‘Nagpupatugrok kaling tawo, tapos indi ra yaki gitapuson!’

31 “Ag siong hari kag inggwa't plano nak maglaban sa usa pang hari, nak indi anay magpangunseho kung kaya it ida sampuyong libong sundalo nak labanan kag beynteng libong sundalo it ida kaaway?

32 Dahil kung indi yang ra nida makaya, habang mayado pa kag inra kalaban ay dapat nak magparayay sida it mga suguon agor magpakig-areglo.

33 Kada ngani si-o man sa inro kag buko hanrang magbada sa tanan nak ida ingpapalangga ay indi puyding maging manugsunor Nako.

*Kag Asin nak Nawar-an it Lasa
(Mateo 5:13; Markos 9:50)*

³⁴ “Kag asin ay maado. Pero kung mawar-an it lasa kag asin, ay pauno pa kali mapapaasin ray liwat?

³⁵ Wayaey kali it puyos aber iyakot sa duta bilang pampataba o aber ibutang sa tipunan it likot pramas maging abuno, kada kali ay ipilak yangey.

“Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

15

*Kag Istorya Tungor sa Karnerong Nayaag
(Mateo 18:12-14)*

¹ Ngasing, nagpayungot kang Hesus kag mga manugsukot it buhis ag iba pang ingsisiling kuno nak mga makasal-anan agor magpapanimati sa Ida pagtudlo.

² Ag nagnginuyob kag mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan, “Kaling tawo ay nagpapakig-istorya sa mga makasal-anan ag sida’y nagkakaon ra nak kaibahan ninra.”

³ Kada, nagtudlo si Hesus sa inra parayan sa usang istorya:

⁴ “Kung inggwa it tawo nak nagbabantay it usang gatos nak karnero ag nayaag kag usa, ni-o kag ida ahimuon? Di baga ibilin anay nida kag nobentay-nuybe nak nagsasabsab sa bukir agor hanapon katong usa nak nayaag hastang makita kato nida?

⁵ Ag pag nakitaey nida kali, ay ida kali abatingon ag apas-anon sa ida ruhang abaga ag sida ay mabalik nak masadya.

⁶ Pagkapauli nida, ida apangtawagon kag ida mga amigo ag mga kayungot. Masiling sida, 'Maley, makasadya kita, dahil nakitaey nako kag ako usang karnero nak nayaag.'

⁷ "Ingsisiling Nako sa inro, magkakainggwa ra it mas marakong kasadya sa langit, dahil sa usang makasal-anang naghinuysoy, kisa sa nobentay-nuybe nak tawong nagsisiling nak sinra ay maadong tawo, kada bukoey kinahangyan nak maghinuysoy pa."

Kag Istorya Tungor sa Nawagit nak Usang Kwartang Pilak

⁸ Nagsiling pa si Hesus, "Kung inggwa it usang kabade nak inggwa't tinagong sampuyong bilog nak kwarta nak pilak ag nawagit kag usa, ni-o kag ida ahimuon? Di baga masuga sida it iwag ag magpanilhig sa suyor ag sa palibot it ida bayay, ag apakahanapon nida kato it maado hastang ida makita?"

⁹ Ag pag nakitaey nida kali, apangtawagon nida kag ida mga amiga ag mga kayungot. Masiling sida, 'Maley, makasadya kita, dahil nakitaey nako kag ako nawagit nak usang bilog nak pilak.'

¹⁰ "Ingsisiling Nako sa inro, imaw ra sa langit ay makinasadya kag mga anghel it Dios, dahil sa usang makasal-anan nak naghinuysoy."

Kag Istorya Tungor sa Anak nak Nayaag

¹¹ Nagsiling pa si Hesus, “Inggwa it usang tatay nak inggwa it ruhang anak nak kayake.

¹² Kag puto ay nagsiling sa ida tatay, ‘Tay, tawaney sa ako kag ako panublion.’ Ag ingparti ra matuor it tatay kag ida ari-arian sa ida ruhang anak.

¹³ “Pagkalipas it pilang adlaw, ingpangbaligya it kaling putong anak kag tanang ida kapartihan ag naglayas nak raya kag ida tanang manggar papagto sa mayadong syudad, ag ruto ay ingwaldas nida kag ida tanang manggar sa malaw-ay nak pagpangabuhi.

¹⁴ Pagkaubos nida it tanang ida manggar, nagkainggwa sa lugar nak kato it masyarong tigkagutom, kada natagman nida kag pag-agwanta.

¹⁵ “Ag dahil sa ida kahirapan, nagpangamuhan sida sa usang manggaranon ruto ag kag ida naging trabaho ay manugbahog it mga baktin ruto sa bukir.

¹⁶ Sa ida kagutom ay pay gusto ra nidang kaunon aber katong ingbabahog sa mga baktin nak bunga it usang kahoy, pero wayang gador it nagtata-o sa ida it kali o aber ni-o pa man.

¹⁷ “Tong huli ay natagumpaawan sida ag naisip nida, ‘Pagkaramo kag mga suguon it ako Tatay ruto sa amo ag tanan sinra ay inggwa’t subra pa sa inra makakaon, pero ako rili ay halos mamamatayey sa gutom!’

¹⁸ Mahalin yangey ako rili ag mabalik sa ako tatay. Masiling ako sa ida, “Tay, karako-rako kag ako sala sa Dios ag sa imo.

¹⁹ Bukoey ako angay nak tawagon nak imo anak. Himu-a yangey akong usa sa imo mga suguon.” ’

²⁰ “Ag nagginaney sida papauli sa ida tatay.

“Pero mayado pa ay naantawey sida it ida tatay ag napakaluoy sida sa ida anak, kada naparayagan sida it sapoy rili bag-o kinupkupan ag hinaruan.

²¹ “Nagsiling kag anak sa ida tatay, ‘Tay, abang rako kag ako sala sa Dios ag sa imo. Bukoey ako angay nak tawagon pang imo anak.’

²² “Pero nagsugo kag tatay sa mga kabulig, ‘Tulina ninro, ray-a kag pinaka-maadong baro ag isuksok dili sa ako anak. Suksuki sida it singsing ag sapatusi sida.

²³ Bay-a katong baka nak ako ingpapataba ag ihawon. Makaon kita ag makinasadya.

²⁴ Dahil kag ako anak nak kali ay pay namatayey ag ngasing ay buhi. Sida ay nayaag, pero nakabalik.’ Ag nagkinasadya matuor sinra.

²⁵ “Habang nagkikinasadya sinra, kag ida panganay nak anak ay rahagto pa sa bukir. Tong sida ay nagpauliey, habang nagpapayungot sida sa inra bayay, narunggan nida kag mga sonata ag mga pagsinadaw.

²⁶ Ingtawag nida kag usa sa inra mga suguon ag ingpangutana, ‘Asing kasadya sa ato?’

²⁷ “Nagsabat katong suguon, ‘Nagpauli kag imo manghor ag ingpaihaw it imo tatay katong ingpapatabang baka, dahil nakapauli sidang buhi ag maado kag yawas.’

²⁸ “Kada, dahil rili ay nagsungon katong panganay nak anak ag waya sida gisyur sa bayay.

Ngani, nagliwas kag ida tatay ag ing-amo-amo sida.

²⁹ Pero nagsiling kag anak, 'Muyati ra baga. Sa maramong tuig nak nagligar ay ingserbisyuhan ka nako, ag wayang gador ako gisuway sa imo mga sugo, pero wayang gador ako nimo natawe it aber usang maisot nak kambing nak ako maiihaw pramas magkinasadya kami it ako mga amigo.

³⁰ Ag ngasing nak nagpauli kaling imo putong anak nak imaw it nagwaldas it imo manggar sa pagpangabade, imo inihaw para sa ida katong ingpapatabang baka!

³¹ "Nagsiling sa ida kag tatay, 'Anak, maado ikaw ay permi nakong kaibahan, ag tanang dili sa ako ay imo.

³² Tama yang nak magkasadya kita sa pagpauli it imo manghor, dahil sida ay pay namatayey ag nabuhi, sida ay nayaag ag sa kaluoy it Dios ay nakabalik sida.' "

16

Kag Istorya Tungor sa Tusong Manugpasulit

¹ Nagpadayon si Hesus it pagtudlo sa Ida mga manugsunor parayan pa gihapon sa istorya:

"Inggwa't usang manggaranon nak inggwa it usang manugpasulit. Nakaabot sa ida nak ingwawaldas it katong ida manugpasulit kag ida manggar.

² Kada ida kali ingpatawag ag ingsura, 'Ni-o kaling ako narurungan tungor sa imo? Hala, hanraan kag listahan it ako mga ari-arian nak

ing-imbyar sa imo, dahil tuna ngasing ay indiey ikaw puyde nak maging ako manugpasulit.'

³ "Ngani, nagsiling katong manugpasulit sa ida sarili, 'Ni-o ngasing kag ako ahumanon? Abay-oney ako it ako amo sa ako trabaho. Buko ako anar magrugkay sa duta ag nahuda ra ako magpalimos.

⁴ A, ayamey nako kag ako ahumanon agor maado gihapon kag pagmuyat it mga tawo sa ako kung ako ay napahaliney sa ako trabaho.'

⁵ "Kada, kag ida inghuman ay pinangtig-usa-usa nida it tawag kag mga tawo nak di utang sa ida amo. Siling nida sa nauna, 'Pila kag utang nimo sa ako amo?'

⁶ "Sabat it kato ay, 'Mga wayong gatos nak galon it lana it olibo.'

"Siling it manugpasulit sa ida, 'O, kali kag imo bale ag tulina, ingkor rili, ag suyatan nak ap-at nak gatos yang kag imo utang.'

⁷ "Ruto ray sa usa ay kali kag ida siling, 'Ikaw, pila kag imo utang?'

"Sabat it kato, 'Ap-at nak gatos nak sakong trigo.'

"Siling ray nida, 'Kali kag imo bale, ag suyatan dili nak tatlong gatos yang.'

⁸ "Pagkakita rili it ida amo, napahanga sida sa katusuhan it katong ida radaon nak manugpasulit sa ida pag-isip it parayan pramas masalbar kag ida pagpangabuhi. Dahil klarong kag mga tawo nak waya nagtutu-o sa Dios ay mas maayo makibagay sa inra mga kapareho, kisa sa mga ingpapahadagan it Dios.

⁹ “Ngani, Ako ingsisiling sa inro, gamita kag inro manggar dili sa kalibutan sa maadong parayan sa pagpakig-amigo sa inro isigkatawo, pramas pag-abot it adlaw nak wayaey puyos kag kwarta, kamo ay abatunon sa langit nak inro istarang waya't katapusan.

¹⁰ “Kag tawo nak masasaligan sa maintik nak bagay ay masasaligan ra sa maragkong bagay, ag kag tawo nak radaon sa maintik nak bagay ay lalong marada sa maragko.

¹¹ Kung kamo ngani'y indi masaligan sa kwarta rili sa kalibutan, pauno kamo masasaligan sa matuor nak kayamanan?

¹² Ag kung kamo'y indi ra masaligan sa bagay nak buko inro, si-o't mata-o sa inro it inro magiging sarili?

¹³ “Waya't suguon nak makakaserbisyo it rungan sa ruhang amo, dahil apabad-an nida kag usa ag apalanggaon kag usa, o matutom sida sa usa ag amayainon kag usa. Ngani, indi kamo makaserbisyo it rungan sa Dios ag sa manggar.”

*Kag Rugang Pang mga Bisaya ni Hesus
(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Markos 10:11-12)*

¹⁴ Narunggan it mga Pariseo nak hakog it kwarta kaling ingsiling ni Hesus, kada nagpinamidong sinra.

¹⁵ Kada nagsiling Sida sa inra:

“Kamo ay nagbubuot-buutan sa atubangan it mga tawo, pero nakikita it Dios kag inro tagipusuon! Mag-andam kamo, dahil kag mga bagay nak ingpapaka-taw-an it mas yabaw nak balor it mga tawo ay mayain sa pagmuyat it Dios.

16 “Kag Kasuguan ni Moises ag kag mga suyat it mga propeta ay ingbabantala hastang sa pag-abot ni Juan nak Manugbawtismo. Ag tunaey it kato ingbabantalaey kag Maadong Balita tungor sa paghari it Dios, ag maramong tawo kag nagmamakusog nak magpasakop sa Ida.

17 Sa gihapon ay mas marali kag pagkawagit it langit ag duta kisa sa pagkawagit it gahom it aber tuldok nak nakasuyat sa Kasuguan it Dios.

18 “Aber si-o man kag kayake nak magbuyag sa ida asawa ag mag-asawa ray sa iba, sida ay nagpapangawatan laban sa ida unang asawa. Ag aber si-o man kag kayake nak mag-asawa sa kabade nak ingbuyagan it ida asawa ay nagpapangawatan ra.”

Kag Istorya Tungor sa Usang Manggaranon ag si Lazaro

19 Nag-istorya ray si Hesus:

“Inggwa't usang manggaranon nak perming nakabisti it kulay-ubi ag iba pang mamahayong yamit, ag adlaw-adlaw ay abunda it mga malasang pagkaon.

20 Ag sa liwas it inra pwertahan ay inggwa it nakahigra nak usang pobreng tawo nak kag ngayan ay Lazaro. Kag ida bug-os nak yawas ay puro galis.

21 Gusto tan-a nida nak makakaon it aber katong mga mumog nak natitikrag halin sa lamesa it kaling manggaranon. Lalo sidang naging kaluluoy tong ingragipunan sida it mga iro ag ingrilaan kag ida mga galis.

22 “Nag-abot kag oras nak namatay katong pobre ag sida ay ingraya it mga anghel ruto sa gibahan ni Abraham sa langit.

“Ag nag-abot ra kag oras nak namatay katong manggaranon ag sida ay ingyubong.

23 Ag sa impyerno kag ida ingpagtuan. Ag habang naghihirap sida ruto ay naantaw nida si Abraham sa mayado ag si Lazaro ay sa ida tupar.

24 Nag-ukaw katong manggaranon, ‘Olo Abraham, kaluy-i ako! Sugu-a anay si Lazaro nak isawsaw sa tubi kag ugbos it ida tudlo ag payamigon ra it maisot kag ako rila, dahil ako’y napapaka-hirapaney rili sa kayado.’

25 “Pero ingsabat sida ni Abraham, ‘Anak, rumruma nak tong ikaw ay nabubuhi pa ruto sa duta ay napasa-imoy kag tanang mga maadong bagay, pero kaling si Lazaro ay puro kahirapan yang kag natagman. Kada ngani ngasing sida ay rili ag mahilwayey kag kahimtangan, ag ikaw ay raha ag naghihirap.

26 Ag usa pa, indiey puyde kinang imo ingsisiling, dahil inggway it mayapar ag marayom nak bangin sa tunga nato. Kada kag rahali ay indiey puyding magtabok papanha, ag katong mga raha ay indiey puyding makatabok papali.’

27 “Ag nagsiling ray sida, ‘Ay, ako Olo Abraham, nak kung puyde, nagpapakitluoy ray ako sa imo, nak imo suguon anay si Lazaro nak magpagto sa bayay it ako tatay ruto sa duta,

28 dahil inggwa pa ako ruto it limang manghor nak kayake. Papagtu-a sida pramas paandaman sinra, sabaling kag inra ra asamputan ay kag lugar nak kali it paghihirap.’

29 “Pero nagsabat ray si Abraham, ‘Rahagto sa inra kag mga Kasuguan ni Moises ag kag mga libro it mga propeta. Pabad-e yangey nak kato kag inra panimation.’

30 “Nagsabat ray sida, ‘Olo Abraham, inding gador kato sinra magpanimati, pero kung ing-gwa it usang nabanhaw ag pagtuan sinra ay siguradong mahinuysoy sinra.’

31 “Nagsabat ray si Abraham, ‘Kung si Moises gani ag mga Propeta ay indi ninra'g panimation, aber kag makumbinse sa inra ay katong tawong nabanhaw ay indi nak gador sinra magpati.’ ”

17

Kag Paandam Kung Kita Kag Maging Dahilan it Pagkasala it Iba

(Mateo 18:6-7,21-22; Markos 9:42)

1 Ag nagsiling si Hesus sa Ida mga manug-sunor:

“Imposibling gador nak mawagit kag magiging dahilan pramas kag tawo ay mahuyog sa pag-pakasala! Pero mas kahahadlok kag matatabo sa tawong imaw kag inghahalinan it pagkakasala it ida isigkatawo!

2 Mas maado pa sa ida nak maghigot yangey sa liog it marakong bato nak panggiling ag ipilak sa ragat, kisa sida pa kag maging dahilan it pagkasala it usa sa mga kubos nak tawo nak nagsusunor sa Ako.

3 Kada mag-andam kamo!

“Rumrumang gador ninro sa inro mga sarili nak kung kag imo hali ay magkasala sa imo,

dapat nimo sidang isturyahon, ag kung maghin-uysoy sida ay patawara.

⁴ Aber sida ay makasala man sa imo it pitong beses sa suyor it usang adlaw, pag nagpayungot sida sa imo it pitong beses nak naghihinuysoy, dapat gihapon nimo sida nak patawaron.”

Kag Rakong Nahihimo it Aber Maisot Yang nak Pagtu-o sa Gino-o

⁵ Nagsiling kag mga apostoles sa Gino-o, “Rurangi kag amo pagtu-o!”

⁶ Nagsabat kag Gino-o, “Kung inggwa ka it pagtu-o nak aber tuyar yang it isot sa busoy it mustasa, puyde kang magsiling sa puno it akasya nak, ‘Magabot ka ag matanom sa ragat!’ Ag kali ay matuman sa imo.”

Kag Obligasyon it Usang Ulipon

⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Halimbawa, kung inggwa kamo it usang ulipon nak nag-aarado o nagbabantay it mga karnero sa bukir, ag pagpauli nida ay masiling baga ikaw nak, ‘Maley, ingkorey ag kumaon?’

⁸ Di baga kag imo anay isiling ay, ‘Hala, kaydo anay, ag pagkatapos ay mag-ilis ag tahawan ako it pagkaon ag inumon. Pag nataposey ugaling ako ay ikaw ray it kaon.’

⁹ Asi, ingpapasalamatan baga kag imo ulipon, dahil ingsusunor nida kag imo mga sugo? Ay syempre waya!

¹⁰ Kada imaw ra kamo, pagkatapos ninrong tu-manon kag tanang ingsugo sa inro, tuyar kali kag inro isiling, ‘Gino-o, kami ay mga ulipon yang

ag indi dapat nak kami ay purihon. Syempre inghimo yang namo kag amo obligasyon.’ ”

Kag Pagpaado sa Sampuyong Kitungon

¹¹ Habang nagpapadayon sina Hesus papagto sa Herusalem, sinra ay nagpanghabigan sa giryanan it Samarya ag Galileya.

¹² Tong pasuyuroney Sida sa usang baryo, Sida ay ingsapoy-sapoy it sampuyong kitungon nak nagpundo sa medyo mayado-yado,

¹³ ag nag-inukaw, “Hesus, Gino-o, kaluy-i kami.”

¹⁴ Pagkakita ni Hesus sa inra, Sida ay nagsiling, “Pagtoy ag ipakita kag intro mga yawas sa mga saserdote.”

Habang nagpapanaw sinra papagto ay inra namalayan nak sinra ay maadoy.

¹⁵ Ag tong namalayan it usa sa inra nak sida ay maadoy, sida ay nagbalik nak nag-uukaw it pagdayaw sa Dios.

¹⁶ Nagyuhor nak raan sida sa atubangan ni Hesus it subsob kag uyo sa raga ag nagpasalamat. Kali yaking tawo ay usang Samaryanhon.

¹⁷ Ag nagsiling si Hesus, “Di бага sampuyo kamong napaado? Hariin katong sidam?”

¹⁸ Waya бага it ibang nakaisip magbalik ag magdayaw sa Dios kundi kaling buko Hudyo yang?”

¹⁹ Ag nagsiling pa Sida, “Tinrog ag magpapadayon sa imo apagtuan. Ingpaadoy ka it imo pagtu-o.”

*Kag Pag-abot it Paghari it Dios
(Mateo 24:23-28,37-41)*

²⁰ Usang beses, inggwa it mga Pariseo nak nagpangutana kang Hesus kung sauno maabot kag paghari it Dios, ag nagsabat Sida:

“Maabot kag paghari it Dios nak waya kamo't mamamasran nak mga tanra nak inro ging-aasahang makikita.

²¹ Ag waya it makakasiling nak, ‘Muyati, kaley kag paghari it Dios!’ o ‘Rahagtoy kag paghari it Dios!’ dahil sa kaklaruhan, kag paghari it Dios ay asa inro tunga.”

²² Ag nagsiling Sida sa Ida mga manugsunor, “Maabot kag panahon nak ahanrumon ninrong makitaey kag usa sa mga adlaw it Ako paghari, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, pero indi pa ninro makita kato.

²³ Ag inggwa't mga masiling sa inro, ‘Muyati, rutoy Sida!’ o ‘Riley Sida!’ Ayang gador kamo gipati. Aya gisunor sa inra.

²⁴ Dahil tuyar sa pagsiga it kilat sa bug-os nak kalangitan kag Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

²⁵ Pero kinahangyan anay nak Ako ay matiis it maramong hirap ag Ako ay isikway it mga tawo.

²⁶ “Kung ni-o kag inghihimo it mga tawo katong sa kapanahunan ni Noe,* ay imaw ra kag ahimuon it mga tawo sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

²⁷ It kato bag-o gingpabaha kag kalibutan, kag mga tawo ay nagkakaon, nag-iinom ag nag-iinasawa hastang sa adlaw nak nagsuyor sina

---

* **17:26 17:26** Basaha ra sa Hen. 7:1-24.

Noe sa arka. Ag nag-abot kag pagbaha nak imaw it ingkinamatay ninrang tanan.

²⁸ “Imaw ra tong kapanahunan ni Lot.† Kag mga tawo ay nagkikinaon, nag-iininom, nagpamamakay, nagbibinaligya, nagpapaninanom, ag nagpapatugrok it bayay.

²⁹ Pero tong nag-abot kag adlaw it paghalin ni Lot sa Sodoma, nag-uyan it kayado ag asupre halin sa langit ag nagkamatay sinrang tanan.

³⁰ “Tuyar ra kina kag matatabo sa mga adlaw bag-o Ako magbalik ag magpakita, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

³¹ “Sa adlaw nak kato, kung inggwa't usang tawo nak sa ibabaw it ida bayay ay dapat sidang maghalin nak raan, ag indiey magsuyor sa bayay agor magbaoy pa it ida mga kagamitan. Ag kung kag usang tawo ay hagto sa ida bukir ay indiey dapat magpauli agor magbaoy it mga nabilin.

³² Rumruma ninro kag natabo sa asawa ni Lot.‡

³³ “Kag tawo nak kag ida sarili yang nak kagustuhan kag inghahanap ag ingesusunor ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya't katapusan.§

³⁴ Ingsisiling Nako sa intro, sa gab-i nak kato inggwa it ruhang magkaubay sa higraan, abayon kag usa ag ibilin kag usa.

---

† **17:28 17:28** Basaha ra sa Hen. 18:20-33; 19:24-25. ‡ **17:32 17:32** Basaha ra sa Hen. 19:26. § **17:33 17:33** Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

³⁵ Ag kung inggwa it ruhang kabading nag-aasuran, abay-on kag usa ag ibilin kag usa

³⁶ Ag kung inggwa it ruhang kayake nak nagtatrabaho sa bukir, abay-on kag usa ag ibilin kag usa.”

³⁷ Nagpangutana kag Ida mga disipulos, “Gino-o, hariin kali matatabo?”

Nagsabat Sida, “Matatabo kali tuyar sa ingsiling sa kabisayahan nak marali ninro makita kung hariin inggwa't minatay dahil sa pagragipon it mga uwak.”

18

Kag Istorya Tungor sa Kabading Balo nak Pursigido

¹ Pagkatapos, nagtudlo ray si Hesus sa Ida mga disipulos parayan sa istorya agor ipakita nak kinahangyan nak magpangamuyo permi ag indi dapat magyuda kag buot.

² Siling Nida:

“Sa usang banwa ay inggwa't usang hukom nak waya't kahadlok sa Dios ag waya sida it ingmumuyatang tawo.

³ Ag inggwa ra ruto it usang kabading balo nak waya puat it kababalik-balik sa ida ag nagsisiling nak, ‘Talahurong Hukom, buligi akong maipakita sa ako kalaban nak ako'y waya't sala!’

⁴ “Tong una ingpapaka-paindian nida kag inghahagar it kaling kabade. Pero tong huli, nagsiling sida sa ida sarili, ‘Miskan waya ako't kahadlok sa Dios ag waya ako it ingmumuyatan nak tawo,

⁵ pero dahil nasawaaney ako sa kababalik-balik it kaling balo, ay ako yangey sida abuligan pramas maipakita sa ida kalaban nak sida'y waya't sala, sabaling pakapilayon pa ako it kadidisturbo nida.' "

⁶ Ag nagsiling pa kag Gino-o, "O, narunggan ninro kag mga bisaya it buko matarong nak hukom?

⁷ Ay kag Dios pa ara kag indi magbulig nak mataw-an it hustisya kag Ida mga pinili nak nag-aayaba sa ida adlaw ag gab-i? Inding gador sinra matiis Nida!

⁸ Ingsiling Nako sa inro, kag Ida pagta-o sa inra it hustisya ay sa nak raan. Pero sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maramo pa ara kag Ako makikitang tawo nak inggwa't pagtu-o dili sa kalibutan?"

Kag Istorya Tungor sa Usang Pariseo ag Usang Manugsukot it Buhis

⁹ Ging-istorya ra ni Hesus kali sa pilang mga tawong kag pagsalig sa inra sarili ay maadong tawo sinra ag mayain kag inra pagmuyat sa iba:

¹⁰ "Inggwa it ruhang kayake nak nagpagto sa Templo agor magpangamuyo. Kag usa ay Pariseo ag kag usa ay manugsukot it buhis.

¹¹ Kaling Pariseo ay nakatulay yang ag nag-papangamuyo it tuyar kali sa ida sarili, 'Dios nako, nagpapasalamat ako sa Imo, dahil buko ako tuyar sa ibang tawo nak mga mananakaw, mga radaon, mga nagpapangawatan, o tuyar man it kaliong manugsukot it buhis.

12 Ruhang beses akong nagpupuasa* sa suyor it usang dominggo ag nagtata-o ako it ika-sampuyong parti it tanang ako produkto ag ingkikita.'

13 "Pero kaling manugsukot it buhis nak nakat-ulay sa medyo mayado-yado ay halos indi makamuyat sa langit, ag pay halos ida ingsusuntok kag ida rughan habang nagsisiling, 'Dios nako, kaluy-i ako nak usang makasal-anan!'

14 "Ingsisiling Nako sa inro nak kaling manugsukot it buhis kag nagpauli sa ida bayay nak ingbilangey nak matarong sa pagmuyat it Dios ag buko katong usa. Dahil sin-o man kag nagtataas it ida sarili ay ibaba it Dios, ag kag nagpapaubos ay Ida itaas."

*Gingbendisyanan ni Hesus Kag mga Anak
(Mateo 19:13-15; Markos 10:13-16)*

15 Usang adlaw, inggwa't mga tawong nagraya it inra mga maintik nak anak kang Hesus agor apabendisyanan sa Ida. Pero pagkakita sa inra it mga disipulos, sinra ay ingsaway ninra.

16 Pero ing-ayaba ni Hesus kag Ida mga disipulos ag ingsiling, "Pabad-e kinang mga anak nak magpayungot sa Ako. Aya sinra gipigahe, dahil tuyar sa inra kag mga mapasakop sa paghari it Dios.

17 Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber sin-o man kag indi magpasakop sa paghari it Dios it tuyar sa pagpasakop it usang anak sa ida

---

* **18:12 18:12** Kag mga Pariseo ay di kustombre nak magpuasa kada Lunes ag Hwebes agor magpakita it inra pagpaubos sa Dios.

maguyang, ay indi nak gador makasuyor sa Ida gingharian.”

Kag Usang Manggaranon
(*Mateo 19:16-30; Markos 10:17-31*)

¹⁸ Masunor, inggwa't usang pinuno it mga Hudyo nak nagpangutana kang Hesus, “Maadong Maestro, ni-o kag ako dapat himuon agor mapasa-ako kag kabuhi nak waya't katapusan?”

¹⁹ Nagsabat si Hesus sa ida, “Asing imo Ako gingtatawag nak maado? Waya't ibang maado kundi kag Dios yang.

²⁰ Ag tungor ray sa imo pangutana, ayam ra nimo kag mga Kasuguan, ‘Indi magpangawatan, indi magpangmatay, indi magpanakaw, indi magtestigo it binakak laban sa imo isigkatawo, ag tahura kag imo tatay ag nanay.’ ”†

²¹ Ag siling ray it kaling pinuno, “Tuna sa ako pagka-maisot, akoey kali ingtutuman.”

²² Pagkarungog it kali ni Hesus, Ida ingsilinggan kali, “Oho, pero puyra pa raha, inggwa pa it usang bagay nak kuyang sa imo. Pauli anay ag ibaligya kag imo tanang ari-arian, ag ibulig kag binta sa mga pobre. Pag nahimo nimo kina, magkakainggwa ka it kayamanan sa langit. Pagkatapos, balik ag magsunor sa Ako.”

²³ Pagkarungog nida rili ay nasubo kaling tawo, dahil abang yaman nak gador sida.

²⁴ Pagkakita ni Hesus nak nasubo kaling tawo napasiling Sida, “Abang hirap talaga para sa

---

† **18:20 18:20** Exo. 20:12-16 ag Deu. 5:16-20.

usang mayaman nak magpasakop sa paghari it Dios!

²⁵ Mas marali pa para sa usang kamelyo nak magsuyor sa buho it radom kisa magpasakop kag usang mayaman sa paghari it Dios.”

²⁶ Kag mga nakarungog it kali ay napasiling, “Ay kung tuyar kina, sin-o yang kag maluluwas?”

²⁷ Pero nagsiling pa si Hesus, “Katong imposible sa tawo ay posible sa Dios.”

²⁸ Ag nagsiling si Pedro, “Gino-o, ay pauno kami? Ingbadaan namo kag tanan ag nagsunor kami sa Imo.”

²⁹ Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Waya't tawo nak nagbada it ida bayay o asawa, mga hali, mga maguyang o mga anak alang-alang sa pagserbisyo sa paghari it Dios,

³⁰ nak indi makabaton it mas subra pang kabuganaan ngasing para sa tanang ida ingbadaan. Ag sa paabuton nak panahon ay mabaton ra sida it kabuhi nak waya't katapusan.”

Kag Pagpasador ray Liwat ni Hesus Tungor sa Ida Kamatayon

(Mateo 20:17-19; Markos 10:32-34)

³¹ Ingbuyag anay ni Hesus kag Ida doseng disipulos ag ingsilingan sinra, “Runggi ninro kali! Ngasing ay patukarey kita sa Herusalem, matutuparey kag tanang nasuyat it mga propeta tungor sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

³² Ako ay atraiduron it tawo ag ita-o sa mga buko Hudyo. Inra Ako alibakon, apahud-an ag aruy-an,

³³ alatiguhon ra ag amasyon, pero sa pangtatlong adlaw Ako ay mababanhaw.”

³⁴ Pero waya ninra naintyendihe kaling inra narunggan. Kag kamatuuran it kaling Ida bisaya ay nakatago sa inra, dahil nalilipran it inra salang ing-iisip tungor kang Kristo, kada waya ninra nabaoy kag gustong bisayahon.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Bulag sa Rayan pa-Jerico

(Mateo 20:29-34; Markos 10:46-52)

³⁵ Habang nagpapayungot sina Hesus sa banwa it Jerico, ay inggwa ruto it usang bulag nak nag-iingkor sa habig it rayan ag nagpapalimos.

³⁶ Katong narunggan nida nak nagrarayan kag maramong mga tawo ay nagpangutana sida kung ni-o kag natatabo.

³⁷ Inggwa't nagsiling sa ida, “Marayan dili si Hesus nak taga-Nazaret.”

³⁸ Kada, pumakaukaw sida, “Hesus, Inanak ni David, kaluy-i ako!”

³⁹ Gingsaway sida ag gingpapahipos it mga tawo nak nag-uuna kang Hesus. Pero lalo nidang pinaka-kusgan kag ida pag-ukaw, “Inanak ni David, kaluy-i ako!”

⁴⁰ Nagruyog anay si Hesus ag ingpapayungot Nida katong bulag. Ag tong hagtoy sa Ida atubangan katong bulag ingpangutana sida ni Hesus,

⁴¹ “Ni-o kag gusto nimong himuon Nako para sa imo?”

Nagsabat kag bulag, “Gino-o, gusto tan-a nakong makakita.”

⁴² Nagsiling si Hesus, “Makakita ka. Napaado ka parayan sa imo pagtu-o.”

⁴³ Ag sa nak raan sida ay nakakita ag nagsunor kang Hesus nak nagdadayaw sa Dios. Ag kag tanang tawo ay nagdayaw ra sa Dios pagkakita diling natabo.

19

Si Hesus ag si Sakeyo

¹ Nagsuyor sina Hesus sa banwa it Jerico ag ruto sinra nagrayan.

² Ngasing, inggwa ruto it usang tawo nak kag ngayan ay Sakeyo. Sida ay pinuno it mga manugsukot it buhis ag sida ay usang manggaranon.

³ Gusto tan-a nida nak makita kung sin-o kaling Hesus, pero kumo sida ay putot ag karuramong tawo kag nagrарaragipon ay indi nida makita si Hesus.

⁴ Kada nag-una-una sida it rayagan ag sa unhan ay nagtawog sida sa usang puno nak pay akasya nak mararayanan ni Hesus.

⁵ Pagtungor ruto ni Hesus, nagtanga kali sa ida ag nagsiling, “Sakeyo, tulina, pilhig, dahil ruto Ako madayon sa imo bayay ngasing.”

⁶ Ngani, nagrali-rali sida it pilhig ag ruto sa ida bayay ay masadya nida nak ingbaton si Hesus.

⁷ Tong makita kali it mga taga-ruto, sinra ay nagnGuyob, “Hamak, nagpagto Sida ag nagdayon sa bayay it usang mayain nak tawo.”

⁸ Ag tong hagtoy Sida sa bayay ni Sakeyo, si Sakeyo ay nagtinrog ag nagsiling sa Gino-o, “Gino-o, ita-o nako sa mga pobre kag katunga it

ako manggar, ag kung inggwa man ako it tawo nak ingrada sa aber niong bagay, ako kato ibalik sa ida it maka-ap-at nak pilo.”

⁹ Nagsiling si Hesus sa ida, “Ngasing nak adlaw ay nag-abot kag kaluwasan sa bayay nak kali, dahil imo ingpapakita nak ikaw ra ay matuor nak inanak ni Abraham.

¹⁰ Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay nagpaali sa kalibutan agor hanapon ag luwason sa kaparusahan kag mga nawawagit.”

*Kag Istorya Tungor sa Paggamit it Kwartang
Buyawan Bilang Puhunan
(Mateo 25:14-30)*

¹¹ Habang nagpapanimati pa kag mga tawo, nagpadayon si Hesus sa pag-istorya nak inggwa't marayom pang gustong bisayahon. Ag kabi ninra, kumo mayungotey sinra sa Herusalem, kag gingharian it Dios ay matutugrokey.

¹² Kada nagsiling Sida:

“Inggwa't usang dungganon nak nagpagto sa mayadong lugar agor maita-o sa ida it hari kag gahom nak magpamuno bilang hari ra sa ida sariling lugar.

¹³ Bag-o sida maghalin, ingpatawag anay nida kag sampuyo sa ida mga tawuhan agor tawan it tig-usang bilog nak kwartang buyawan, ag ingtugon sinra nak, ‘Negosyuhan kali ninro hastang sa ako pagbalik.’

¹⁴ “Pero kag iba sa ida mga magiging sinakupan ay abang hangit sa ida, kada nagsugo sinra it mga mayanat sa ingpagtuan it katong dungganon, ag nagreklamo sinra sa hari nak,

'Waya kami it gusto nak kaling tawo kag mahari sa amo.'

¹⁵ "Ugaling ay naging hari gihapon katong dungganon. Ag pagbalik nida, ingpatawag nida katong mga tawuhan nak ida ingtaw-an it puhunan agor maayaman kung pila kag inra ginggana.

¹⁶ "Nag-atubang sa ida kag una ag nagsiling, 'Sir, kag puhunan nak imo ingta-o sa ako nak usang bilog nak kwartang buyawan ay nagana it sampuyo.'

¹⁷ "Siling sa ida it inra amo, 'Ay maado! Matutom ag maado kang suguon! Nasasaligan ka sa maisot nak kwarta, ikaw ay magkakaing-gwa't karapatan nak magrumaya sa sampuyong banwa.'

¹⁸ "Nag-atubang kag pangruha ag nagsiling, 'Sir, kag imo ingta-o sa ako nak usang bilog nak kwartang buyawan ay nagana it lima.'

¹⁹ "Siling nida rili, 'Ikaw kag marumaya sa limang banwa!'

²⁰ "Masunor, nag-atubang kag pangtatlong tawuhan ag nagsiling, 'Sir, kali kag puhunan nak imo ingta-o sa ako. Ingpuros kali nako ag ingtago,

²¹ kumo ako ay nahadlok sa imo dahil ikaw ay kauistikto. Nagpapangbaoy yang ngani ikaw it aber buko imo inugran, ag nag-aani it buko imo tinamnan.'

²² "Sabat it katong amo, 'Mayain kang suguon! Kung ni-o kag imo ingbisaya tungor sa ako ay imaw kag ako ahimuon sa imo! Kag pagkasador yaki nimo sa ako'y kauistikto ag nagpapangbaoy

it aber buko ako, ag nagpapang-ani it buko ako tinamnan!

²³ Ay asing waya nimo giintriguhan sa manug-pautang katong puhunan nak ingta-o nako sa imo, agor inggwa tan-a ako it nabaoy nak ganansya ngasing?’

²⁴ “Nagsugo katong pinuno sa ibang mga suguon nida ruto, ‘Bay-a sa ida kinang usang bilog nak kwartang buyawan ag ita-o sa inggway it sampuyo.’

²⁵ “Pero nagreklamo kag iba, ‘Gino-o, inggway nak gador sida it sampuyo!’

²⁶ “Nagsiling ray katong pinuno, ‘Ako ingsisiling sa inro, kag tawo nak inggway ay arugangan pa, pero kag waya, dahil sida ay pabada, aber kag asa iday ay abay-on pa.

²⁷ Ag kato ray ra nak mga waya it gusto nak ako kag inra maging hari, ay ray-a rili ag pangmatyon sa ako atubangan.’ ”

KAG HULING MINISTERYO NI HESUS SA HERUSALEM

Kag Pagsuyor ni Hesus sa Herusalem

(Mateo 21:1-11; Markos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸ Pagkatapos it kinang pag-istorya ni Hesus, nagpadayon sinra sa inra pagpanaw sa Herusalem ag nag-una-una Sida it panaw sa Ida mga kaibahan patukar ruto.

²⁹ Myentras sinra ay mayungotey sa mga baryo it Betpage ag Betanya nak asa paus-uson it Baguntor it mga Olibo nak ingtatawag ra nak

Olibet, ay ing-ayaba Nida kag ruha sa Ida mga disipulos,

³⁰ ag ingsugo sinra, “Pagto kamo rutuong baryo nak asa uunhan. Pagkasuyor ninro ruto, makikita ninro kag usang nakalig-or nak tureting asno nak waya pang gador it nakakasakay. Bay-a yang ninro ag ray-on dili.

³¹ Kung inggwa it magpangutana sa inro kung asing inghuhubar ninro kina, silinggang kinahangyan nganat kina it Gino-o.”

³² Ag nagpagtoy ngani katong ruha nak Ida ingsugo, ag nakita ninra katong usang turete nak asno kumporme sa Ida ingsiling.

³³ Habang inghuhubar sa pagkalig-or katong tureting asno, ingpangutana sinra it mga tag-iya it kato, “Hoy, asing inro kina inghuhubar?”

³⁴ Ag nagsabat sinra, “Kinahangyan kali it Gino-o.”

³⁵ Inggudor ninra kag tureting asno papagto kang Hesus. Pag-abot ninra ruto, inghapinan anay ninra it inra mga baro kag turete ag ingpasakayey ruto si Hesus.

³⁶ Ag habang nagrarayan si Hesus nak nakasakay sa tureting asno, inghanig it mga tawo sa rayan kag inra mga baro bilang pagpakita it inra pagtahor.

³⁷ Tong paus-usoney si Hesus sa Baguntor it mga Olibo, nak usang tukar yangey ay syudadey it Herusalem, nagtuna it kinasadya kag karamoramong mga manugsunor ni Hesus. Ag sa inra kasadya ay nag-iinukaw sinra it pagdayaw sa Dios, dahil sa tanang milagro nak inra nakita.

³⁸ Siling ninra,

“Mabuhay kag Hari nak nag-aabot sa ngayan it Gino-o!”*

“Magkainggwa't katimunungan sa langit!
Dayawon kag Dios sa kataas-taasan!”

³⁹ Inggwa it pilang Pariseo nak rahagto sa karamuan ay nagsiling kang Hesus, “Maestro, sawaya baga kinang Imo mga manugsunor.”

⁴⁰ Nagsabat si Hesus, “Ako ingsisiling sa inro, kung mahipos sinra, kag mga bato mismo ay imaw kag madayaw sa Ako.”

Gingtibawan ni Hesus kag Herusalem

⁴¹ Tong mayungotey nak gador Sidang magsampot sa Herusalem ag Ida'y kali naantaw, napatibaw Sida para sa mga taga-ruto.

⁴² Siling Nida, “Kung naaayaman yang tan-a ninro sa adlaw nak kali kung ni-o kag makakata-o sa inro it katimunungan! Pero ngasing, kali ay nakatagoey sa inro.

⁴³ Dahil maabot kag panahon nak kamo ay apalibutan it inro mga kaaway, kag inro syudad ay akubkubon it inra mga sundalo ag waya sa inro it makakaliwas.

⁴⁴ Agubaon ninra kag bug-os nak syudad,† ag amatyon kamo kaibahan kag inro mga anak, ag raha ay wayaey it mabibilin nak batong nakatungtong. Matatabo kali dahil ingbaliwaya ninro kag pagruaw it Dios sa inro agor luwason kamo.”

---

* **19:38 19:38** Sal. 118:26. † **19:44 19:44** Basaha ra sa Jer. 7:1-14.

Kag Pagpalayas ni Hesus sa mga Nagbabaligya sa Templo

(Mateo 21:12-17; Markos 11:15-19)

⁴⁵ Pag-abot nina Hesus sa Herusalem, nagsuyor Sida sa rayaag it Templo ag ingpaliwas Nida kag mga nagbabaligya it mga hadop para ihalar ruto.

⁴⁶ Gingbisayahan Nida sinra, “Di baga gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Kag Ako bayay ay atawagong bayay nak pangamuyuan?’‡ Pero inghuhuman ninro kaling lugar it mga radaon.”§

⁴⁷ Adlaw-adlaw, si Hesus ay nagtutudlo sa suyor it Templo. Ag naghahanap nak gador it parayan kag mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan ag mga pinunong kayake it banwa nak matyon Sida,

⁴⁸ pero waya sinra it nahuman, dahil kag tanang mga tawo ay napapaka-wili it panimati sa Ida abang bale nak mga bisaya.

20

Kag Pangutana Tungor sa Karapatan ni Hesus (Mateo 21:23-27; Markos 11:27-33)

¹ Usang adlaw, habang nagtutudlo si Hesus ag nagbabantala it Maadong Balita sa mga tawo sa Templo, ingpayungutan Sida it mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan, ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo.

² Ag ingsilinggan ninra Sida nak, “Silinggan sa amo kung ni-o kag Imo karapatan para himuon

---

‡ 19:46 19:46a Isa. 56:7. § 19:46 19:46b Jer. 7:11.

kag tanang Imo ginghuhuman, ag kung si-o kag nagta-o sa Imo it kali?”

³ Ingsabat sinra ni Hesus, “Apangutan-on ra kamo Nako. Pag nasabat ninro Ako, asabton ra kamo Nako.

⁴ Kag pagbawtismo baga ni Juan sa mga tawo ay halin sa Dios o sa tawo?”

⁵ Nagpangunseho anay sinra ag nagsiling, “Kung magsabat kita nak ‘Halin sa Dios,’ isiling ray Nida sa ato nak, ‘Hay, asing waya ninro sida gipatihe?’

⁶ Pero kung magsabat kita ‘Halin sa tawo,’ abungguon kita it mga tawo hastang kamatayon, dahil sa inra pagpati nak si Juan ay usang propeta.”

⁷ Kada, ingsabat ninra si Hesus, “Ilam, buko namo ayam.”

⁸ Ngani, nagsiling ra si Hesus sa inra, “Ay indi ra Nako igsiling sa inro kung hariin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali.”

*Kag Istorya Tungor sa mga Bantay it Ubasan
(Mateo 21:33-46; Markos 12:1-12)*

⁹ Pagkatapos, nag-istorya si Hesus sa mga tawo: “Inggwa it usang tawo nak nagpatanom it ubas sa ida bukir.* Masunor, ida ingpabantayan sa ida mga bantay kaling ubasan dahil mapagto sida sa ibang lugar ag ruto sida marugay.

¹⁰ Katong nag-abot kag oras it inugpu-po, ingpapagto anay it tag-iya sa ubasan kag ida usang ulipon para bay-on sa ida mga bantay kag ida parti. Ugaling pag-abot it kinang ulipon sa

---

* **20:9 20:9** Basaha ra sa Isa. 5:1-7.

ubasan, ingrakop sida it mga bantay ag ingbakoy, bag-o ingpapauli nak waya nak gador it karaya-
raya.

11 Ingpapagto ray nida kag ibang ulipon, ag kali ra ay inra ingbakoy kada naugaran, ag inra pa pinahud-an, bag-o ingpapauli ra gihapon nak waya't karaya-
raya.

12 Ingpapagto ray nida liwat kag pangtatlong ulipon, ag kali ay inra linabo ag tinabog papauli.

13 “Pagkatabo it kali, nagsiling kag tag-iya it ubasan sa ida sarili, ‘Ni-o ara kag maadong ako ahimuon? Ah, kag ako yaki iparaya ay kag ako pinalanggang anak. Siguradong atahuron ninra kali.’

14 “Ag ida ngani ingsugo kag ida anak. Pero pagkakita it mga bantay sa ida anak, nagkausa sinra ag nagsiling, ‘Imaw kali kag manugpanubli. Maley! Amatyon nato sida agor mapapasa-ato kaling ida panublion.’

15 Kada pag-abot nida, inra sida ingrakop ag ingdurdor paliwas sa ubasan ag ruto ninra ingmatay.

“Ngasing, pagbalik it tag-iya it ubasan, ni-o ara kag ida ahimuon sa ida mga bantay?

16 Siguradong imaw kali kag ida ahimuon. Mabalik sida ag amatyon ra katong mga bantay, ag abayduhan sinra it ibang mga bantay.”

Pagkarungog dili it mga tawo, napasiling sinra, “Purya sulay nak kali’y matabo!”

17 Pero ingpakamuyatan sinra ni Hesus ag nag-pangutana Sida sa inra, “Ni-o ngasing kag gus-tong bisayahon it kaling nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,

'Kag batong ingsikway it mga nagtutugrok it bayay ay imaw it naging pinaka-importante bilang pangpatibay dili.'[†]

18 "Kag sin-o mang mahuyog sa batong kali ay magkakabali-bali ag kag mahuhuyugan it kaling bato ay mayayata."

19 Pagkarungog kali it mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Punong Saserdote ay inra tana arakpon si Hesus, dahil nahalata ninra nak sinra kag gingpapatamaan it Ida ing-istorya, pero nahadlok sinra sa mga tawo.

*Kag Pangutana Tungor sa Pagbadar it Buhis
(Mateo 22:15-22; Markos 12:13-17)*

20 Tuna it kato, ingpabantayan ninra si Hesus, ag nagsugo sinra it ibang mga tawo nak pay nagpapakita nak sinsero sinra sa inra pagpanimati. Kali ay pramas mahanapan si Hesus it kasal-anan sa Ida pamisaya, agor inggwa sinra it rason nak rakpon Sida ag ray-on sa atubangan it gobernador nak inggwa't gahom nak maghusgar sa Ida.

21 Nagpangutana kaling mga ingsugo, "Maestro, ayam namo nak kag Imo pagbisaya ay perming matuor, ag imaw ra kag Imo pagtudlo tungor sa kabubut-on it Dios. Waya ra Ikaw it ingpipiling tawo, ag waya Ikaw nahadlok aber sa isip it mga mataas nak tawo ay ingmamayain Nimo sinra parayan sa Imo pagbisaya.

[†] 20:17 20:17 Sal. 118:22.

22 Kumporme sa Kasuguan it Dios, tama baga o buko nak kitang mga lahi it Hudyo ay magbadar it buhis sa Cesar nak Emperador it Roma?”

23 Pero naayaman ni Hesus kag inra pagtinuso, kada nagsiling Sida sa inra,

24 “Pakita-e baga Ako it kwarta ninra nak usang denaryo. Kanin-ong uda ag ngayan kag nakasuyat diling kwarta?”

Sabat ninra, “Sa Cesar.”

25 Nagsiling ray si Hesus sa inra, “Ay kung imaw, ita-o ninro sa Cesar kag para sa Cesar, ag sa Dios kag para sa Dios.”

26 Nabigo sinra ag waya ninra nahuman nak rakpan it sala si Hesus sa Ida mga bisaya sa atubangan it mga tawo. Kundi dahil sa inra rakong pagkatingaya sa Ida mga sabat, ay napahipos yangey sinra.

Kag Pangutana Tungor sa Pagbanhaw it mga Minatay

(Mateo 22:23-33; Markos 12:18-27)

27 Masunor, inggwa it mga Saduseo nak nagpayungot kang Hesus. Sinra kag mga nagpapati nak kag mga minatay ay indi mabanhaw.

28 Ag nagpangutana sinra sa Ida, “Maestro, ingsuyat ni Moises nak, ‘Kung mamatay kag maguyáng nak kayake, ag mabalo kag ida asawa nak waya it anak, dapat sidang pakasayan it katong masunor sa ida nak kayake agor magkaanak sida para sa ida maguyáng.’‡

---

‡ 20:28 20:28 Basaha ra sa Hen. 38:8 ag Deu. 25:5.

29 “Halimbawa, inggwa it pitong magmanghor nak kayake. Nag-asawa katong panganay ag namatay nak waya't anak.

30 Ing-asawa ngasing it pangruha kag balo,

31 imaw ra kag pangtatlo, ag katong mga sumunor pang mga manghor nak kayake. Sinrang tanan ay parehong namatay nak waya nagkaanak ruto sa balo.

32 Ag sa huli ay namatay ra katong kabade.

33 Ngasing, sa adlaw it pagkabanhaw it mga minatay, dahil naging asawa nida katong pito, si-o sa inra kag ida maaasawa.”

34 Nagsabat si Hesus sa inra, “Kag mga tawo rili sa kalibutan ay nag-iinasawa,

35 pero katong mga karapatdapat nak banhawon it Dios pramas makaagom it kabuhi nak waya't katapusan, ay indiey mag-asawa o aasawahon pa.

36 Indiey ra sinra mamatay dahil sinra ay tuyarey sa mga anghel. Ag sinra ay magiging mga anakey it Dios nak Ida ingbanhaw.

37 “Ag tungor sa pagkabanhaw it mga minatay, waya pa baga ninro nabasa kag ingsisiling sa inro it Dios sa libro ni Moises kag tungor raha it katong nagpakita Sida kang Moises ruto sa mababang kahoy nak nagrarayab-rayab? Rili ay ida ingtawag kag Gino-o nak ‘Dios ni Abraham, Dios ni Isaac ag Dios ni Jacob.’§

---

§ 20:37 20:37 Exo. 3:6. Kag gustong bisayahon it kali ay dahil nagdadayaw sinra sa Dios, aber rugayey sinra nak namatay, buhi gihapon sinra sa langit.

³⁸ Kag Dios ay buko Dios it mga minatay kundi Dios it mga buhi.”

³⁹ Kag iba sa mga Manunudlo it Kasuguan ay napasiling, “Maestro, abang ayo kag Imo pagkasabat.”

⁴⁰ Kada wayaey it ibang nagkakasa-kasa nak magpangutana pa sa Ida.

Kag Pangutana Tungor sa Ingpromisang Kristo

(Mateo 22:41-46; Markos 12:35-37)

⁴¹ Nagpangutana ray si Hesus sa mga tawo, “Pauno masisiling it mga Manunudlo it Kasuguan nak kag ingpromisang Kristo ay inanak ni Haring David?

⁴² It katong si David mismo ay sa irayom pa it gahom it Ispirito Santo ay nagsiling sa libro it mga Salmo,

‘Siling it Gino-o sa ako Gino-o,

“Inkor rili sa Ako tu-o,

⁴³ hastang humanon Nako nak tungtungan it Imo mga siki

kag Imo mga kaaway.” *

⁴⁴ “Kung si David mismo ay nagtawag sa Ida it ‘Gino-o,’ pauno masisiling nak halin kang David kag ingpromisang Kristo?”

Kag Tungor sa Pagpakitang Tawo it mga Manunudlo it Kasuguan

(Mateo 23:1-36; Markos 12:38-40; Lukas 11:37-54)

⁴⁵ Ag habang narurungan it tanang mga tawo ruto, nagsiling si Hesus sa Ida mga manugsunor,

---

* 20:43 20:43 Sal. 110:1.

⁴⁶ “Mag-andam kamo sa mga Manunudlo it Kasuguan nak nagpaparadaw sa banwa nak nakasutana ag ingbubugno it mga tawo. Sinra nak abang gustong mag-ingkor sa ingkuran it pinaka-importanting tawo sa atubangan it sinagoga, ag imaw ra sa ingkuran sa mga punsyunan.

⁴⁷ Ingluluko ninra kag mga kabading balo hastang naghirap sinra, ag kaling inra mayaing inghimo ay gingatabunan it inra mahabang pagpangamuyo. Ngani, yabaw kag inra abatunon nak parusa.”

21

Kag Halar it Usang Kabading Balo (Markos 12:41-44)

¹ Myentras si Hesus ay hina pa sa rayaag it Templo, nakita Nida kag mga manggaranon nak naghuhuyog it inra halar nak kwarta sa mga huyugan.

² Nakita ra nida kag usang pobreng kabading balo nak naghuyog it ruhang sinsilyo.

³ Nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kag ginghuyog it kinang pobreng balo nak ruhang sinsilyo yang ay mas rako pa kag balor kisa ruto sa ginghuyog it tanan nak naghalar.

⁴ Mas rako kina dahil kag inghuyog it katong iba ay halin yangey sa subra it inra kabuganaan ag bukoey kina ninra kinahangyan. Pero kinang kabading balo ginghuyog gihapon nida kag ida tanang kita ngasing, sa yudo it ida kahirapan.”

Kag mga Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagsira sa Templo

(Mateo 24:1-44; Markos 13:1-2)

⁵ Pagkatapos, nag-inistoryahan kag iba sa mga manugsunor ni Hesus it tungor sa Templo, nak kali kuno ay abang ragko ag maganda kag mga bato ag iba pang mga mamahayong dekorasyon nak hinalar it mga tawo. Kada nagsiling si Hesus,

⁶ “Tungor rahang inro nakikita ngasing, maabot kag adlaw nak masisira kinang tanan ag wayaey it mabibilin nak batong nakatungtong raha.”*

Kag mga Tanra it Pagsira sa Herusalem ag Katapusan it Kalibutan

(Mateo 24:3-28; Markos 13:3-33)

⁷ Nagpangutana kag Ida mga manugsunor kang Hesus, “Maestro, sauno kali matatabo ag ni-o kag tanra nak kali ay matataboey?”

⁸ Nagsabat si Hesus:

“Mag-andam kamo agor indi kamo maluko ag mayaag, dahil maramo kag mapali ag magamit it Ako pangayan. Masiling sinra, ‘Ako kag Kristo.’ Ag masiling pa sinra nak, ‘Ngasingey kag panahon nak inro inghuhuyat.’ Aya nak gador kamo gisunor sa inra.

⁹ Makakarungog kamo it mga gera ag mga kaguluhan. Aya kamo giparaya-rama sa inro kahadlok, dahil kinahangyan nak matabo anay kina, pero buko pang gador kina kag katapusan.”

¹⁰ Nagsiling pa si Hesus sa inra, “Magera kag mga nasyon ag mga gingharian.

---

* **21:6 21:6** Basaha ra sa Jer. 7:1-14.

11 Ag marayan kag mga makusog nak linog, mga tigkagutom ag mga sakit sa iba't-ibang lugar. Magkakainggwa pati it mga kahahadlok nak makikita ag mga tanra sa langit.

12 “Pero bag-o matabo kaling tanan, arakpon anay kamo ag apahirapan, bag-o iatubang sa mga pinuno it mga sinagoga ag ipapriso. Aray-on ra kamo sa atubangan it mga hari ag gobernador dahil sa inro pagsunor sa Ako.

13 Imaw kina kag oras nak kamo ay makakapamatuor sa inra it tungor sa Ako.

14 “Ngani, hanuyusa kag inro mga isip, nak wayaey kamo it dapat kalibgan myentras waya pa it natatabo. Ag aya kamo gikalibog kung ni-o kag inro isabat.

15 Dahil Ako kag mata-o sa inro it kaayaman sa pagbisaya, ag waya it makakakontra ag makakalaban sa inro, aber usa man sa inra.

16 Sa oras rang kato, inggwa it mga tawong waya nagtutu-o sa Ako nak matraidor sa inrong mga nagtutu-o. Imaw ra kag ahimuon it aber inro sariling mga maguyang, mga manghor, mga hali ag mga kaibahan ninro. Ag kag iba pa ngani sa inro ay ipamatay.†

17 Alabanan ra kamo it tanan dahil sa pagsunor ninro sa Ako.

18 Pero aber usang yugas it inro buhok ay indi mapapagto sa pagkawagit.

19 Parayan sa inro pagpursige, maaaguman ninro kag kabuhi nak waya't katapusan.

---

† 21:16 21:16 Basaha ra sa Mik. 7:6.

20 “Ugaling, pag nakita ninro nak napalibutaney it mga sundalo kag Herusalem, maaayamaney ninro nak kag pagsira sa syudad ay matataboey.

21 Kada pag kali'y matabo, kag mga tawo dili sa Hudeya ay dapat magrayagan papagto sa kabukiran, ag kinang mga asa suyor it syudad ay dapat magliwasey nak raan ag bad-ey gipabalika katong mga sa liwasey.

22 Tanra-e kag mga paandam nak kali dahil imawey kali kag adlaw kung sauno atuparon kag tanang nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan tungor sa pagparusa it Dios sa Herusalem.

23 Kaluluoy kag mga sabak ag mga nagpapasuso sa mga adlaw nak kato. Dahil maabot kag rakong kahirapan rili ag kag kahangit it Dios ay ipaagom sa inra mga katawuhan.

24 Kag iba ay mamamatay parayan sa tayom it ispada, ag kag iba ay abihagon it ibang mga nasyon. Kag Herusalem ay asiraon ag arayan-ayanan yang it mga buko Hudyo nak waya it pagtu-o sa Dios hastang matapos kag panahon it inra paggahom raha kumporme sa ingtermino it Dios.”

Kag Pagbalik ni Hesus

(Mateo 24:29-35; Markos 13:24-31)

25 Nagpadayon si Hesus sa Ida pagbisaya, “Makikita kag mga katitingayang tanra sa adlaw, sa buyan ag sa mga bituon. Kag mga tawo sa mga nasyon ay mahahadlok ag mapoprobleman dahil sa subrang kusog it mga bayor ag dagundong it ragat.

²⁶ Ngani, madidismayo kag mga tawo sa kahadlok ag sa paghuna-huna it paabuton nak matatabo sa kalibutan, dahil kag tanan sa kalangitan ay mahinudong.

²⁷ Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay makikita ninra nak nagpipilhic ag nakatungtong sa rampog nak puno it gahom ag rakong kahimayaan.

²⁸ Pag kag mga bagay nak kali ay nagtunaey, pakusuga kag inro buot ag indi dapat mahadlok, dahil mayungotey kag pagtubos sa inro.”

²⁹ Ag ingtudlo ra sa inra ni Hesus parayan sa usang halimbawa:

“Isipa ninro kag puno it igos ag pati kag ibang mga puno.

³⁰ Pag nakita ninro nak nag-uusborey kag mga rahan, ayamey ninro nak mayungotey kag kwarisma no?

³¹ Imaw ra, pag makita ninro nak natataboey kaling tanang Ako ingsisiling sa inro, maaayaman ninrong mayungotey kag paghari it Dios.

³² “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Matatabo kaling tanan bag-o mamatay kag mga buhi pa sa ngasing nak panahon.

³³ Kag langit ag duta ay mawawagit pero kag Ako mga bisaya ay inding gador mawagit.

³⁴ “Ugaling ay mag-andam kamo, sabaling magyamig kag inro pagtu-o dahil sa inro padayon nak pagpangabuhi it malaw-ay, sa pagyinango, ag sa pagpangalibog sa kalibutanhong mga butang, sabaling maabutan kamo it adlaw nak kato ag kamo ay makikibot,

³⁵ tuyar sa usang hadop nak narit-ag. Dahil kato ay maabot sa tanang tawo rili sa ibabaw it kalibutan sa oras nak waya ninra giaasahi.

³⁶ Kada ngani maging listo kamo sa tanang oras. Ag magpangamuyo nak kabay pang magkainggwa kamo it kusog nak maraugan kaling tanang matatabo sa inro, agor makakaatubang ag makakamuyat kamo it diretso sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.”

³⁷ Adlaw-adlaw ay nagtutudlo si Hesus sa Templo, pero sa gab-i nagliliwas Sida sa syudad ag ruto gipapalipas it gab-i sa Baguntor it mga Olibo.

³⁸ Aga pa kada adlaw, nagtitipon kag mga tawo sa Templo agor magpanimati sa Ida.

22

KAG PAGTIIS IT MARAMONG HIRAP NI HESUS AG KAG IDA KAMATAYON

Kag Plano it mga Punong Saserdote nak Pa-grakop ag Pagmatay kang Hesus

(Mateo 26:1-5; 26:14-16; Markos 14:1-2; 14:10-11; Juan 11:45-53)

1 Ngasing, mayungotey kag primerong adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa* nak imaw ra kag Kapistahan it Pagkaluwas sa Ehipto.†

2 Ag kag mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan ay naghahanap it parayan kung pauno ninra maipamatay si Hesus. Indi ninra Sida basta-basta maulit dahil nahadlok sinra sa mga tawo.

*Kag Pagtraidor ni Judas kang Hesus
(Mateo 26:14-16; Markos 14:10-11)*

3 Ngasing, inggamhan ni Satanas si Judas Iscariote nak usa sa doseng disipulos.

4 Kada nagpagto sida sa mga Punong Saserdote ag mga Pinunong Gwardya it Templo agor magplano sinra kung pauno nida atraiduron si Hesus.

5 Abang kasadya ninra, ag nagkasugot sinra nak ataw-an sida it kwarta.

---

* **22:1 22:1a** o "Pista it Tinapay nak Waya't Lebadora." Kag inra pangpaalsa ay lebadora nak sa bisayang Inglis ay "yeast." Sa suyor it usang dominggo waya sinra gikakaon it tinapay nak di lebadora dahil ingrurumrom ninra nak imaw kag inghuman it inra ginikanan tong adlaw nak maghalin sinra it rali-rali sa Ehipto. Waya ninra gikauna kali dahil para sa mga Hebreo kag lebadora ay simbulo it kayainan. (Basaha sa Exo. 12:14-20.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa "Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa." † **22:1 22:1b** o "Pista it Pagligar," nak sa bisayang Griyego ay "Paskwa." (Basaha sa Exo. 12:1-13.) Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa nak ingiselibrar sa suyor it usang dominggo. (Basaha sa Exo. 12:21-27.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa "Pista it Pagkaluwas sa Ehipto."

⁶ Kada tuna it kato, naghanapey si Judas it magandang tyempo nak maita-o si Hesus sa inra mga damot nak medyo patago sa karamuang tawo.

*Kag Paghanra nina Hesus sa Sagradong Pan-
inghapon*

(Mateo 26:17-19; Markos 14:12-16)

⁷ It katong unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa, kung sauno inra ing-ihaw kag inughalar nak karnero bilang pagrumrom sa pagkaluwas sa Ehipto,‡

⁸ Ingsugo ni Hesus sina Pedro ag Juan sa pagsil-ing, "Pagtoy, ag ihanra kag ato paninghapon para sa Pista."

⁹ Ag nagpangutana sinra sa Ida, "Hariin kag Imo gusto nak ihanra namo kato?"

¹⁰ Nagsabat Sida, "Pagsuyor ninro sa syudad makakasapoy kamo it usang kayake nak nagpapas-an it gining. Sunor kamo sa ida, ag sa bayay nak ida asuyuran

¹¹ ay masiling kamo sa tag-iya, 'Ingpapangutana it amo Maestro kung hariin kuno kag ginghanrang kwarto para sa pagkaon Nida sa paninghapon kaibahan kag Ida mga disipulos sa ngasing nak Pista.'

¹² Ag itudlo nida sa inro kag usang marakong kwarto sa ibabaw nak nakaalistoy. Hagto kamo mahikot it ato akaunon."

¹³ Nagpanawey sinra ag nakita ngani ninra kag tanan kumporme sa ingsiling ni Hesus. Ag

---

‡ **22:7 22:7** o "Pista it Pagligar," nak sa bisayang Griyego ay "Paskwa." (Basaha sa Exo. 12:1-13 ag Deu. 16:5-6.)

hagto sinra gihikot it paninghapon para sa Pista it Pagrumrom sa Pagkaluwas sa Ehipto.

Kag Sagradong Paninghapon

(Mateo 26:26-30; Markos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

¹⁴ It katong makaoney sinra, nag-atubang si Hesus sa lamesa kaibahan kag Ida mga apostoles.

¹⁵ Ag nagsiling Sida sa inra, “Rakong gador kag Ako paghanrom nak makaibhanan kamo sa pagkaon sa paninghapon nak kali it Pista it Pagkaluwas sa Ehipto bag-o Ako magtiis it maramong hirap.

¹⁶ Dahil ingsisiling Nako sa inro, indiey Ako magkaon liwat it kali hastang matupar kag gustong bisayahon it kali sa gingharian it Dios.”

¹⁷ Ag ingbaoy Nida kag usang kupa it inumon nak ubas ag pagka-pasalamat sa Dios ay nagsiling Sida, “Batuna ninro kali, ag mansig-inom kamong tanan.

¹⁸ Dahil Ako ingsisiling sa inro, indiey nak gador Ako mag-inom liwat it kaling inumon nak ubas hastang sa pag-abot it gingharian it Dios.”

¹⁹ Pagkatapos, nagbaoy Sida it tinapay, ag nagpasalamat anay sa Dios. Masunor, Ida kali ingbika-biká ag ingpasa sa inra, ag nagsiling, “Kali kag Ako yawas nak Ako ita-o para sa inro. Himu-a ninro kali bilang pagrumrom sa Ako.”

²⁰ Imaw ra pagkatapos ninra't kaon, ingbaoy Nida kag kupa it inumon nak ubas, ag nagsiling, “Kali kag pamatuor it Bag-ong Kasugtanan

parayan sa Ako rugo nak mabubuhos para sa inro. §

²¹ Pero panimati-i Ako! Kag matraidor sa Ako ay rahali ngasing kaibahan Nako nak nakaatubang sa lamesa.

²² Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay mataliwan kumporme sa ingbuot it Dios. Pero kahahadlok kag matatabo sa tawong matraidor sa Ako!”

²³ Ag sinra ay mansigpangutana sa usa'g-usa kung sin-o sa inra kag mahimo it kali.

Kag Pagsuay ray it mga Disipulos Kung Sin-o kag Pinaka-yabaw sa Inrang Tanan

²⁴ Ag nagsusuay ra kag mga disipulos kung sin-o sa inra kag akilay-on nak pinaka-yabaw sa tanan.

²⁵ Ag nagsiling si Hesus sa inra:

“Kag mga hari it mga nasyon nak waya nagkikilaya sa Dios ay inggagahuman kag inra mga nasasakupan nak inggwa it kaisog, ag kag gustong itawag it mga nagpapamuno sa inra ay ‘mga manugbulig sa tawo.’

²⁶ Pero para sa inro, buko dapat tuyar, kundi kag pinaka-mataas sa inro ay dapat maging tuyar sa bata nak imaw kag ingsusugo it tanan, ag kag pinuno ay dapat maging tuyar sa usang manugserbisyo.

²⁷ Dahil sin-o aboy kag mas mataas, kato nak nagkakaon sa lamesa o kato nak nagtatahaw? Buko baga katong nagkakaon? Pero, Ako'y rahali sa inro bilang usang manugtahaw.

---

§ 22:20 22:20 Basaha ra sa Exo. 24:8; Isa. 53:12; Jer. 31:31 ag Zac. 9:11.

28 “Kamo kag nagpabilin nak kaibahan Nako sa Ako mga narayanang kahirapan.

29 Kada tuyar sa pag-aman sa Ako it Ako Tatay sa Langit it karapatan nak maggahom sa Ida gingharian, Ako ra kamo aamanan it lugar para raha,

30 agor kamo ay makakakaon ag makakainom raha nak kaibahan Nako. Ag kamo ay maingkor sa mga trono sa paghusgar sa doseng lahi ni Israel.”

Kag mga Paunang Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagbalibar ni Pedro

(Mateo 26:31-35; Markos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Ag nagsiling si Hesus kang Pedro, “Simon, Simon, panimati anay. Inghagar ni Satanas nak ikaw ay purbahan, kada ikaw ay pay uyas nak aadagon.

32 Ugaling nagpangamuyo Ako para sa imo agor kag imo pagtu-o ay indi mawagit. Ag pagkatapos it kaling pagpurba sa imo ag nakatagumpaawey ka, pakusuga kag imo mga kaibahan ag kato pang imo magiging hali sa pagtu-o sa Ako.”

33 Nagsabat si Pedro, “Gino-o, hanra ako nak magnunot sa Imo hastang sa prisuhan ag hastang sa kamatayon.”

34 Pero nagsiling si Hesus sa ida, “Pedro, ingsisiling nako sa imo, isag sa gab-i, myentras waya pa nakakabayo kag manok, ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”

Kag Ibang mga Tugon ni Hesus sa Ida mga Manugsunor

³⁵ Ag nagpangutana si Hesus sa inra, “Tong papanawon kamo Nako nak waya't rayang kahita, binagtong o sandalyas, nag-agwanta baga kamo?”

“Waya,” sabat ninra.

³⁶ Nagsiling ray si Hesus, “Pero ngasing ay Akoey ingpaparaya sa inro kag inro mga kahita kung inggwa kamo it kina, ag imaw ra kag inro binagtong. Ag kag waya't talibong sa inro, kung kinahangyan ay pabaligyaan sa ida kag ida alimungmong pramas makabakay yang sida it talibong.

³⁷ Dahil Ako ingsisiling sa inro nak kaling naka-suyat sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Ag sida ay ipamutang nak usang kriminal’ ay kinahangyan nak sa Ako matupar, dahil kag mga nakasuyat tungor sa Ako ay inggwa talaga it katuparan.”

³⁸ Ag nagsiling sinra, “Gino-o, muyati, inggwa kami rili it ruhang talibong.”

Ag siling Nida, “Tamaey kina.”

*Kag Pagpangamuyo ni Hesus sa Getsemane
(Mateo 26:36-46; Markos 14:32-42)*

³⁹ Pagkatapos, tuyar sa batasaney Nida, nagliwas si Hesus sa syudad papagto sa Baguntor it mga Olibo, ag nagnunot sa Ida kag Ida mga disipulos.

⁴⁰ Pag-abot ninra ruto sa inra perming ingpapgantuan, nagsiling Sida sa inra, “Pangamuyuan ninro nak indi kamo maraog it panulay.”

⁴¹ Medyo nagpayado-yado si Hesus it antar sa inra nak maaabot it pagbunggo it bato. Ag ruto Sida ay nagyuhor ag nagpangamuyo,

⁴² “Tatay, kung Imo abut-on ay bay-a sa Ako kaling rakong hirap nak Ako arayanan. Pero sa gihapon ay buko kag Ako kabubut-on it masusunor kundi kag Imo.”

⁴³ Ag inggwa't nagpakita sa Ida nak usang anghel halin sa langit nak nagpakusog sa Ida buot.

⁴⁴ Ag dahil sa nababatyagang paghihirap it Ida buot, nagpangamuyo Sida it mas hugot. Kada kag Ida gaos ay nagtikrag sa raga nak pay mga ragkong tuyo it rugo.

⁴⁵ Pagkatapos it Ida pangamuyo, nagtinrog Sida ag nagbalik sa Ida mga disipulos, ag naabutan sinra nak nakakatuyog dahil sa inra pagkalisor.

⁴⁶ Ag ingpukaw Nida sinra, “Asing nagkakatuyog kamo? Bangon kamo ag magpangamuyo agor indi kamo maraog it panulay.”

Kag Pagrakop kang Hesus sa Getsemane

(Lukas 22:47-53; Mateo 26:47-56; Markos 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Habang nagbibisaya pa si Hesus, nag-abot kag maramong tawo nak ingpapangunahan ni Judas, nak usa sa Ida doseng disipulos. Ingpayungutan nida si Hesus ag ingharuan.

⁴⁸ Ag siling sa ida ni Hesus, “Judas, atraiduron baga nimo Ako parayan sa haro, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo?”

49 Tong namasran it mga kaibahan ni Hesus kag matatabo, nagsiling sinra, “Gino-o, ma-panglaboey baga kami?”

50 Ag inglabo matuor it usa sa inra kag suguon it Pinaka-mataas nak Saserdote, ag natagpas kag tuong talinga it kali.

51 Pero ingsaway sinra ni Hesus, “Tungni kina!” Ag inghuytan Nida kag talinga it kina ag ingpaado.

52 Ag nagsiling si Hesus sa mga Punong Saserdote, mga Pinunong Gwardya it Templo, ag sa mga pinuno it mga Hudyo nak nagpagto agor rakpon Sida, “Ako baga ay tulisan? Asing di raya pa kamong mga talibong ag pamakoy?”

53 Adlaw-adlaw hagto yang Ako kaibahan ninro nak nagtutudlo sa Templo ag waya ninro Ako girakpa ruto, kumo imaw talaga kali kag inro oras, ag imaw ra katong naggagahom sa karuymanan.”

Kag Pagbalibar ni Pedro kang Hesus

(Mateo 26:69-75; Markos 14:53-54,66-72; Juan 18:15-18,25-27)

54 Ingrakop ninra si Hesus ag ingraya papagto sa marakong bayay it Pinaka-mataas nak Saserdote. Ag nagsunor si Pedro sa inra, ugaling sa mayado-yado sida.

55 Inggwa't mga tawo nak naghaling it kayado ruto sa plasa, ag nag-ingkor sinra sa palibot it kato ag nag-ingkor ra si Pedro sa inra.

⁵⁶ Ag inggwa't usang suguon nak kabade ruto nak nakamasir sa ida habang sida'y nahahadagan it kayado. Ag kali ay nagsiling, "Kaibahan talaga ni Hesus kaling tawo a!"

⁵⁷ Pero nagbalibar si Pedro, "Uy, buko nako Sida kilaya Ding!"

⁵⁸ Marugay-rugay, inggwa ray it usang kayake nak nagsiling, "Usa ra ikaw sa inra a!"

Pero nagbalibar ray si Pedro, "Buko Nong ay!"

⁵⁹ Pagkalipas it mga usang oras, inggwa gihapon it usa pa nak nagmatugas ag nagsiling, "Talagang kaling tawo ay kaibahan ra Nida dahil sida ay taga-Galileya."

⁶⁰ Pero nagbalibar ray gihapon si Pedro, "Nong, waya ako't naaayaman rahang imo ingbibisaya!"

Ag sa nak raan, nagbibisaya pa yang sida ay nagbayo kag manok.

⁶¹ Ag nagsauli kag Gino-o ag nagmuyat kang Pedro. Imaw kato, narumruman ni Pedro kag pagbisaya sa ida it Gino-o nak, "Bag-o magbayo kag manok sa gab-ing kali ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar."

⁶² Kada nagliwas sida ag pumakatibaw.

Ginglibak ag Gingtampudong si Hesus it mga Gwardya

(Mateo 26:67-68; Markos 14:65; Juan 19:1-3)

⁶³ Ngasing, ginglibak ag gingtampudong si Hesus it mga gwardya nak nagbantay sa Ida.

⁶⁴ Bag-o ingtabunan ra ninra kag Ida mata ag ingpangutana, "Hala baga, pitlu-a! Si-o kag nagtampudong sa Imo?"

⁶⁵ Ag kung nio-ni-o pang mga mayaing bisaya nak laban kang Hesus kag inra ingsiling.

Kag Pagbistigar kang Hesus it Konseho it mga Hudyo

(Mateo 26:59-66; Markos 14:55-64)

⁶⁶ Pagkaaga, habang maruyom pa ay nagtipon ray kag Kunseho it mga pinuno it mga Hudyo, kaumir kag mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan. Ag ingraya it mga gwardya si Hesus ag ingpaatubang sa inra.

⁶⁷ Nagsiling sinra, “Silinggan sa amo kung Ikaw kag ingpromisang Kristo.”

Pero nagsabat si Hesus, “Kung magsiling Ako nak Ako ngani, ay indi ra kamo magpati,

⁶⁸ ag kung kamo kag Ako apangutan-on, ay indi ra ninro Ako'g sabton.

⁶⁹ Pero tuna ngasing, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay maingkorey sa bandang tu-o it Dios nak Makagagahom.”

⁷⁰ Ag kag tanan ay napasiling, “Kada, Imo ing-aako nak Ikaw ay Anak it Dios!”

Nagsabat si Hesus, “Kamoy kag nagsiling nak Ako.”

⁷¹ Kada, napasiling sinra, “Bukoey nato kinahangyan kag iba pang testigo. Narungganey ra nak gador nato halin mismo sa ida yuba.”

23

Kag Pagraya kang Hesus kang Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2,11-14; Markos 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Nagpangtinrog kag tanang mga Konsehal* ag ingraya ninra si Hesus kang Gobernador Pilato para husgaran.†

² Sa atubangan it gobernador ing-akusaraney ninra si Hesus sa pagsiling, “Narakop namo kaling tawo nak ingkakaer kag amo mga kasi-manwa agor sinra’y magpanggulo. Ag ing-babawalan pa Nida kami nak magbadar it buhis sa Cesar, ag nagsisiling Sida nak Sida mismo kag ingpromisang Kristo nak usang hari.”

³ Pagkatapos, ingpangutana Sida ni Pilato, “Ikaw baga kag Hari it mga lahi it Hudyo?”

Nagsabat si Hesus, “Ikawey kag nagsiling.”

⁴ Ag pagkatapos nagsiling si Gobernador Pilato sa mga Punong Saserdote ag sa maramong tawo nak nagtinipon ruto, “Waya ako’t nakitang kasalanan sa tawong kali.”

⁵ Ugaling ay pursigido nak gador sinra. Siling ninra, “Dahil sa Ida pagpanudlo sa bug-os nak Hudeya ay Ida ingsusugsog kag mga tawo nak magpanggulo. Gingtunaan Nida kinang Ida gingbubuhat ruto sa Galileya ag hasta sa lugar nak kali.”

Gingpaatubang si Hesus kang Herodes Antipas nak Gobernador it Probinsya it Galileya

⁶ Pagkarungog rili ni Gobernador Pilato, nagpangutana sida kung si Hesus ay taga-Galileya.

---

* **23:1 23:1a** o “Sanhedrin.” † **23:1 23:1b** Si Pilato kag ingtalaga it Roma bilang gobernador sa probinsya it Hudeya ag sida yang kag inggwa it gahom nak maghusgar it kamatayon ruto.

⁷ Ag pagkasador nida nak si Hesus ay taga-ruto ag nasasakupan Sida ni Gobernador Herodes Antipas, ay ingparaya nida si Hesus kang Herodes nak natabuan ra nak ruto sida sa Herusalem it katong oras rang kato.

⁸ Pagkakita ni Gobernador Herodes kang Hesus, abang kamuot nida dahil sa marugay nak panahon inghahanrom nida nak makita Sida, kumo maramo kag ida narunggan tungor kang Hesus ag nag-aasa ra sida nak makakita it pilang milagro nak Ida ahimuon.

⁹ Ngani, ingpakapangutana nida si Hesus, ugaling wayang gador sida gisabta.‡

¹⁰ Rahagto ra kag mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan nak nagpapakakusar nak gador sa Ida.

¹¹ Inglibak ra Sida ag ing-insulto nina Gobernador Herodes Antipas ag ida mga sundalo. Ag ingsuy-uban ninra si Hesus it marilag nak kapa ag ingpabalik sa Gobernador Pilato.

¹² Ngasing, si Gobernador Herodes ag si Gobernador Pilato nak dati ay magkahangit ay naging mag-amigo tuna it kag adlaw nak kato mismo.

Kag Paghusgar ni Gobernador Pilato kang Hesus it Kamatayon

(Mateo 27:15-26; Markos 15:6-15; Juan 18:39—19:16)

¹³ Ngasing, gingpatawag ni Gobernador Pilato kag mga Punong Saserdote, kag mga pinuno it mga Hudyo ag kag mga tawo.

---

‡ **23:9 23:9** Basaha ra sa Isa. 53:7.

14 Ag nagsiling sida sa inra, “Ingraya ninro sa ako kaling tawo bilang usang manugpanguna it gulo sa banwa, pero matapos nako sidang bistigaron sa inro atubangan, waya ako it nakita sa Ida nak sala tuyar sa inro ing-akusar sa Ida.

15 Imaw ra kag ingsiling ni Gobernador Herodes Antipas, kada ingpabalik ray nida sa ako kaling si Hesus. Waya Sida't nahimong sala nak ikakaparusa sa Ida it kamatayon.

16 Ngani, ako yang Sida ipalatigo bag-o buhian.”

17 Ngasing, bawat Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, kag gobernador ay obligadong papilion kag mga lahi it Hudyo it usang priso nak gusto ninrang paliwason sa prisuhan.

18 Pero tanan sinra ay nag-inukaw, “Matya kag tawong kina ag paliwason para sa amo si Barabas!”

19 Kaling si Barabas ay napriso dahil sida ay usa sa mga kaibahan nak naglaban sa gobyerno it Roma raha sa Herusalem, ag imaw ra sa pagmatay it tawo.

20 Nagbisaya liwat si Pilato sa mga tawo ruto, dahil kag gusto nida nak paliwason ay si Hesus.

21 Pero nagpakainukaw ray kag mga tawo, “Lansangan Sida sa krus! Lansangan Sida sa krus!”

22 Sa pangtatlong beses, nagsiling si Pilato sa inra, “Asi, niong gador kag Ida nahimong kayainan? Waya ako it nakitang kasal-anan Nida nak ikakaparusa sa Ida it kamatayon. Ipalatigo yangey nako Sida bag-o paliwason.”

²³ Pero lalong nagpakamatugas sinra sa pag-ukaw nak dapat Sidang ilansang sa krus, kada nasunor kag inra kagustuhan.

²⁴ Kada kag ingtaong husgar ni Pilato ay katong inra inghahagar.

²⁵ Ida gingpaliwas katong tawo nak napriso dahil sa paglaban sa gobyerno it Roma ag sa pagmatay it tawo, nak imaw kag inra inghagar nak paliwason. Ag si Hesus ay ida intugyan sa damot it mga malansang sa Ida sa krus, kumporme sa inra kagustuhan.

Kag Paglansang kang Hesus sa Krus sa Liwas it Syudad

(Mateo 27:32-44; Markos 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶ Pagkatapos, ingrayay ninra si Hesus papagto sa liwas it syudad kung hariin Sida ilansang sa krus. Habang sa rayan sinra, inggwa it nasapoy nak usang kayake nak pabisong. Kag ngayan it kali ay si Simon nak taga-Cirene. Gingpigong kali it mga sundalo para ipapas-an sa ida kag krus habang nagsusunor sida kang Hesus.

²⁷ Ag karuramong mga tawo kag nagsinunor kang Hesus. Kaibahan rili kag mga kabading nagtitinibaw ag nagpapanambitan.

²⁸ Ngasing, ingsauli sinra ni Hesus ag ingsiling:
“Mga kabade nak taga-Herusalem, aya ninro Ako gitibawi. Kag inro tibawan ay kag inro sarili ag kag inro mga anak.

²⁹ Dahil maabot kag mga adlaw nak masiling kag mga tawo nak, ‘Maado pa kag mga baog,

mga waya nakarayan it panganak, ag kag mga kabading wayang gador nakapasuso!’

³⁰ “Sa panahon nak kato, masiling kag mga tawo sa mga baguntor nak,

‘Rat-ugi yangey kami ag tabunan!’

³¹ “Kung kali ngani ay ingtugutan it Dios nak matatabo sa Ako, sa inro pa ara nak mga lahi it Hudyo? Dahil kung kali kag inra ahimuon sa Ako nak ingpapatuyar sa buhing kahoy, ay dey laloey sa inrong mga lahi it Hudyo nak ngasing kamo ay ingpapatuyarey sa kahoy nak minatay ag uga.”

³² Inggwa ra sinra it ingrayang ruha pa nak mga kriminal agor matyon nak karungan ni Hesus.

³³ Pag-abot ninra sa lugar nak ingtatawag nak “Bungo,” inglansang ninra ruto sa krus si Hesus ag imaw ra katong ruhang kriminal. Kag krus it usa ay asa tu-o ni Hesus, ag kag krus it usa ay asa wala.§

³⁴ Nagsiling si Hesus, “Tatay, patawara sinra, dahil waya ninra naayami kag inra inghihimo.” Ag ingpartida ninra kag Ida mga suksok parayan sa pagbunut-bunutan.*

³⁵ Kag mga tawo ruto ay nagtitininrog ag nagmumuyat yang, pero kag mga pinuno it mga Hudyo ay naglilibak sa Ida sa pagsiling, “Ingsalbar Nida kag ibang tawo, ngasing asalbaron ra Nida kag Ida sarili kung talagang Sida kuno kag ingpromisang Kristo halin sa Dios, Sida nak Ida Pinili!”

---

§ 23:33 23:33 Basaha ra sa Isa. 53:12. * 23:34 23:34 Basaha ra sa Sal. 22:18.

³⁶ Inglibak ra Sida it mga sundalo sa pagta-o sa Ida it maaslom nak ayak nak pay sukà.

³⁷ Kag inra siling, “Kung Ikaw kag Hari it mga lahi it Hudyo salbara kag Imo sarili!”

³⁸ Ag sa ibabaw it Ida krus ay inggwa it nakasuyat,

“KALI KAG HARI IT MGA LAHI IT HUDYO.”

³⁹ Usa sa ruhang kriminal nak nalansang ruto ay nag-insulto ra sa Ida sa pagsiling, “Di baga Ikaw kuno katong ingpromisang Kristo? Salbara kag Imo sarili, pati kami!”

⁴⁰ Pero ingsaway sida it katong usa pa, “Waya baga ikaw nahadlok sa Dios, nak ikaw ay inghuguran ra it kamatayon?”

⁴¹ Tama yang sa ato nak kita ay parusahan it tuyar kali dahil sa ato inghimo, pero kaling tawo ay waya't nahumang sala.”

⁴² Ag nagsiling pa sida, “Hesus, rumruma ako pag Ikaw ay rahagtoy sa Imo gingharian.”

⁴³ Nagsabat si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa imo, ngasingey inunot ka Nako sa Paraiso.”

Kag Pagkamatay ni Hesus

(Mateo 27:45-56; Markos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ Pag-abot it alas dose it adlaw, gulping nagruyom kag bug-os nak kadutaan hastang alas tres it hapon.

⁴⁵ Tong mga oras nak kato waya gihadag kag adlaw, ag katong maramoy nak kurtina sa tunga it Sagradong Lugar it Templo ay it yang gulpi't gisi sa tunga.

⁴⁶ Masunor ay nag-ukaw si Hesus it makusog, “Tatay, sa Imo mga damot Ako ingtutugyan kag Ako ispirito!” Pagkasiling Nida it kali nabugto kag Ida ginhawa.

⁴⁷ Ag it katong nakita it Kapitan it usang gatos nak mga sundalo nak imaw kag nagbabantay ruto, ida ingdayaw kag Dios ag napasiling, “Talang waya’t kasal-anan kaling tawo!”

⁴⁸ Ag kag karuramong mga tawo ray ra nak nagtipon ruto agor magmuyat sa paglansang kang Hesus sa krus, pagkakita ninra riling natabo ay nagpinauli nak ingsusuntok kag inra mga rughan sa rakong pagsuli-suli.

⁴⁹ Kag tanang natabo ay nakita ra it mga nagtit-inrog sa mayado-yado nak mga nakakakilaya sa Ida ag mga kabade nak nagninunot sa Ida halin pa sa Galileya.

Kag Pagyubong kang Hesus

(Mateo 27:57-61; Markos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰ Ngasing, inggwa’t usang kayake nak taga-Arimateya nak usang banwa sa Hudeya. Kag ida ngayan ay si Jose ag sida ay Konsehal sa Templo.† Sida ay maado ag matarong nak tawo.

⁵¹ Aber sida ay Konsehal it Templo, waya sida gikumporme sa inra plano ag sa inra inghimo kang Hesus, dahil sida ay naghuhuyat sa pag-abot it paghari it Dios.

⁵² Nagpagto si Jose kang Gobernador Pilato ag inghagar nida kag yawas ni Hesus.

---

† **23:50 23:50** o “Sanhedrin.”

⁵³ Pagkatapos, ida kali ingbaoy sa krus ag inra ingsaliburban it yamit nak lino, bag-o ingbutang sa yuyubngan, nak pay kuyba nak ingpatiltil sa abang rakong bato. Waya pang gador dili it nayuyubong.

⁵⁴ Byernes it hapon kato, nak imaw kag Adlaw it Paghanra, dahil matunaey kag Adlaw it Inug-pahuway.

⁵⁵ Katong mga kabade nak nagnunot kang Hesus halin sa Galileya ay nagsunor kang Jose, ag nakita ninra kag pagbutang sa yuyubngan it yawas ni Hesus.

⁵⁶ Pagkatapos, nagpinauli sinra ag naghanra it mga buyong ag mga pabangyo para gamiton ninra sa pagbalsamo. Pag-tuna it Adlaw it Inug-pahuway, nagpahuway sinra bilang pagsunor sa Kasuguan.

24

KAG PAGKABANHAW AG MGA PAGPAKITA LIWAT NI HESUS

Kag Pagkabanhaw ni Hesus

(Mateo 28:1-10; Markos 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Pag-abot it adlaw nak Domingo* nagpapanghudag-hudag pa yang, ay nagpagtoy katong mga kabade sa yuyubngan, raya kag mga buyong ag mga pabangyo nak inra inghanra.

² Pag-abot ninra ruto, nakita ninra nak katong batong pangsara sa yuyubngan ay napaligirey.

---

* **24:1 24:1** Para sa mga lahi it Hudyo kali ay adlawey nak Domingo, dahil kag inra usang adlaw ay nagtutuna sa pagsugbo ag matatapos sa pagsugbo ray.

³ Ag pagsuyor ninra raha nakita ninra nak wayaey kag yawas it Ginoong Hesus.

⁴ Kada myentras ingkakatingayahan pa ninra kali it isip, it yang yuaw kag ruhang kayake nak nakatinrog sa inra tupar.

⁵ Ag dahil sa rakong kahadlok, pinangsubsob ninra kag inra mga uda sa raga. Ingpangutana sinra it kaling mga kayake, "Asing inro inghanap kag buhi sa lugar it mga minatay? Wayaey Sida rili, dahil nabanhawey Sida!

⁶ Rumruma ninro kag Ida ingsiling sa inro tong ruto pa Sida sa Galileya nak,

⁷ 'Sida nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay kinahangyan nak traiduron ag ita-o sa damot it mga makasal-anang tawo ag ilansang sa krus, bag-o sa pangtatlong adlaw Sida ay mababanhaw.' "

⁸ Ag narumruman matuor ninra kag Ida mga ingsiling.

⁹ Pagbalik ninra halin sa yuyubngan, ingbalita ninra kali sa onseng disipulos ag sa iba pa ninrang kaibahan.

¹⁰ Kaling mga kabade nak nag-uma sa mga apostoles ay si Maria Magdalena, si Juana, si Mariang nanay ni Santiago, ag iba pang mga kabade nak kaibahan ninra.

¹¹ Pero kabi it mga apostoles kaling inra ging-uuma ay inra-inra yang dahil buko kapapati, kada waya sinra gipati sa inra gingsiling.

¹² Sa yudo it kato si Pedro ay nagrayagan papagto sa yuyubngan. Ag pag-abot nida ruto, umukob sida ag nagsil-ip sa suyor, ag kag ida yangey nakita ay kag mga pangsaliburbor nak

yamit sa minatay nak hina pa sa dating ingbutangan it yawas ni Hesus. Kada nagpauli sida nak nagpapaka-isip kung ni-o kag natabo.

Kag Pagpakita ni Hesus sa Ruhang Disipulos sa Rayan pa-Emaus

(Markos 16:12-13)

¹³ Katong adlaw nak kato, inggwa't ruha sa Ida mga disipulos nak nagbabaktas papauli sa usang baryo nak kag tawag ay Emaus, nak kag yado halin sa Herusalem ay mga onseng kilometros.

¹⁴ Sa rayan ay nag-iistoryahan kaling ruha tungor sa tanang natabo.

¹⁵ Habang sinra ay nag-iistoryahan, ingtyam-paran sinra ni Hesus ag nagrungan sa inra it panaw.

¹⁶ Nakita ninra Sida, ugaling waya gituguti it Dios nak Sida ay makilayang raan ninra.

¹⁷ Nagpangutana si Hesus sa inra, "Ni-o katong inro ingpapag-istoryahan habang nagbabaktas kamo?"

Ag napapundo sinra nak masubo kag hitsura.

¹⁸ Bag-o nagsabat kag usa sa inra nak kag ngayan ay Cleopas, "Ikaw yangey siguro kag ausang dayo sa Herusalem nak waya nakaayam sa mga natabo ruto sa kaling mga nakalipas nak mga adlaw."

¹⁹ Nagpangutana ray si Hesus sa inra, "Niong mga natabo?"

Ag nagsabat sinra, "Tong natabo baga kang Hesus nak taga-Nazaret, nak usang gamhanang propeta sa bisaya ag sa Ida mga inghimo sa atubangan it Dios ag sa tanang mga tawo.

²⁰ Sida ay inghusgaran it kamatayon it amo mga Punong Saserdote ag mga Puno, ag ingpalansang sa krus.

²¹ Pero kami ay nag-asa nak Sida kag matubos sa amo banwang Israel. Ag talagang nagtu-o kami. Ag buko yang kina, ngasing ay pangtatlong adlawey it Ida pagkamatay.

²² “Pero ing-umaan pa kami it pilang kabade nak kaibahan namo it usang buko kapapating istorya. It kuman, abang aga pa kuno sinrang nagpagto sa yuyubngan,

²³ pero wayaey ninra nakita ruto kag Ida yawas. Nagbalik sinra ag kag siling ay nakakita kuno sinra it mga anghel nak nag-uma sa inra nak buhi si Hesus.

²⁴ Kag iba sa amo ay nagpagto ra sa yuyubngan ag kag naabutan ngani ninra ruto ay kumporme sa gingsiling it katong mga kabade. Ag si Hesus ay waya ra ninra nakita.”

²⁵ Ag nagsiling sa inra si Hesus, “Kamong mga mangmang nak mga tawo, nak inggwa't buko mapatihon nak tagipusuon sa tanang ingsisiling it mga propeta!

²⁶ Buko baga kinahangyan nak kag ingpromisang Kristo ay dapat yang nak mag-agom it maramong hirap bag-o mapasa-Ida kag tanang kahimayaan?”

²⁷ Ag ingpahadag sa inra ni Hesus kag tanang bagay tungor sa Ida nak nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, tuna sa Kasuguan ni Moises hastang sa mga suyat it tanang mga propeta.

²⁸ Ngasing ay mayungotey sinra sa baryo nak inra apagtuan, ag si Hesus ay pay mapadayon pa

gihapon sa pagbaktas.

²⁹ Ugaling ay ingpakahawiran ninra Sida sa pagsiling, “Rili yangey sa amo dayon dahil haponey ag magab-ey.” Ngani, nagdayon Sida sa inra bayay.

³⁰ Katong Sida ay kaatubangey ninra sa lamesa, ingbaoy Nida kag usang tinapay ag nagpasalamat sa Dios, ingbika-biká Nida kali, bag-o ingta-o sa inra.

³¹ Ag imaw pa yang it pagkamalay ninra nak si Hesus yaki kato. Ag sa nak raan ay gulpi yang Sidang nawagit sa inra atubangan.

³² Ag napasiling sinra sa usa'g-usa, “Kada yaki, tuyar yangey kag pamatyag it ato tagipusuon tong Ida ingpapahadag sa ato kag Sagradong Kasuyatan sa rayan.”

³³ Ag tong oras nak raan nak kato nagginan sinra pabalik sa Herusalem. Pag-abot ruto, naabutan ninra kag onseng apostoles nak tipon, kaibahan kag iba pang mga manugsunor.

³⁴ Ag ingsilingan ninra katong ruhang nag-abot, “Nabanhaw matuor kag Gino-o ag nag-pakita Sida kang Simon!”

³⁵ Ag nag-uma ra kaling ruha it natabo sa inra sa rayan papauli sa Emaus ag kung pauno ninra nakilaya si Hesus tong ingbika-biká Nida kag tinapay.

*Kag Pagpakita ni Hesus sa Ida mga Disipulos
(Mateo 28:16-20; Markos 16:14-18; Juan 20:19-23; Binuhatan 1:3-8)*

³⁶ Habang nagbibisaya pa kinang ruha, si Hesus mismo ay nagyuaw nak nakatinrog sa inra

tunga, ag nagsiling, “Kabay pang mapasa-inro kag katimunungan!”

³⁷ Pero abang kakibot ag abang kahadlok ninra dahil kabi ninra ay murto kag inra nakita.

³⁸ Kada nagsiling si Hesus sa inra, “Asing kamo ay nagkakahadlok ag asing sa inro tagipusuon ay inggwa't pagruha-ruha?”

³⁹ Muyati ninro kag Ako mga damot ag mga siki agor inro maaayaman nak Ako talaga kali. Huyti Ako ninro agor kamo'y makasiguro. Kag murto ay waya't suká ag unor pero Ako ay inggwa.”

⁴⁰ Pagkasiling Nida it kali, ingpakita Nida sa inra kag Ida mga damot ag mga siki.

⁴¹ Ag habang indi pa gihapon sinra makapati dahil sa inra kasadya ag inra katingaya ay ingpangutana sinra ni Hesus, “Inggwa baga kamo rili it makakaon?”

⁴² Kada nagbaoy sinra it kautoy nak sinugba nak isra ag ingrawat sa Ida.

⁴³ Ingbaton Nida kali ag ingkaon sa inra atubangan.

⁴⁴ Pagkatapos, nagsiling Sida sa inra, “Nagsiling Ako sa inro tong kaibahan pa Ako ninro rili nak tanang nakasuyat tungor sa Ako sa Kasuguan ni Moises, sa mga suyat it mga propeta ag sa mga salmo ay kinahangyan nak matupar.”

⁴⁵ Ag ingbuksan Nida kag inra mga isip agor inra maintyendihan kag Sagradong Kasuyatan.

⁴⁶ Ag katong huli nagsiling ra Sida sa inra, “Tuyar kali kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, kinahangyan nak kag ingpromisang Kristo ay magtiis it maramong hirap ag mamatay, bag-o sa pangtatlong adlaw ay mababanhaw.

⁴⁷ Sa Ida pangayan, dapat nak ibantala sa tanang nasyon, magtuna sa Herusalem, nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy ag makabaton it kapatawaran.

⁴⁸ Kamo kag makakapamatuor sa mga bagay nak kali.

⁴⁹ Ag tanra-e ninro kali, iparaya Nako kag ingpromisa it Ako Tatay sa inro, kada huyat anay kamo rili sa syudad hastang waya pa napapasa-inro kag gahom nak halin sa ibabaw.”

*Kag Pagraya it Dios kang Hesus sa Langit
(Markos 16:9-20; Binuhatan 1:9-11)*

⁵⁰ Ag ingnunos sinra ni Hesus sa liwas it syudad hastang sa baryo it Betanya kung hariin ingtaas Nida kag Ida mga damot ag ingbendisyunan sinra.

⁵¹ Habang ingbibendisyunan Nida sinra, ingbadaan Nida sinra ag Sida ay gingraya it Dios sa langit.

⁵² Ag Sida ay inra ingdayaw, ag pagkatapos nagbalik sinra pa-Herusalem nak puno't kasadya.

⁵³ Ag ruto, ay permi sinrang nagpapagto sa Templo sa pagdayaw sa Dios.

**Bag-ong Kasuyatan ag Henesis — Exodo
Bantoanon: Bag-ong Kasuyatan ag Henesis — Exodo
New Testament+**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bantoanon

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 30 Dec 2021

bdc820c5-352d-5175-bfdb-7f650d8d08ab